

ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา
ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน
และไร้การควบคุม (IUU)

Attitude of the Commercial Trawler Operators in Songkhla Province toward
Illegal, Unreported and Unregulated (IUU) Fishing Resolution Policy

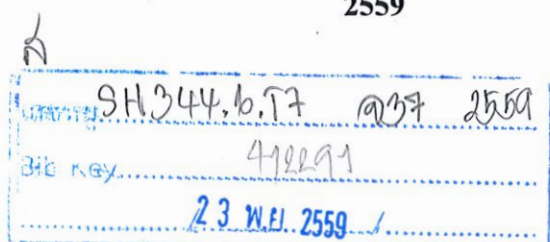
นาวาตรี จตุรคด มานิตย์

Lieutenant Commander Jaturakon Manit

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Business Administration in Agribusiness Management
Prince of Songkla University

2559

ชื่อสารนิพนธ์ ทักษะคดีของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภททวนลาก ในจังหวัดสงขลา
 ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และ
 ไร้การควบคุม (IUU)

ผู้เขียน นาวาตรี จตุรศล มานิตย์

สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

 ประธานกรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

 กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุธัญญา ทองรักษ์)

 กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปรัดล พรหมมี)

 (รองศาสตราจารย์ ดร.สุธัญญา ทองรักษ์)
 ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
 สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร

ข้อสารนิพนธ์	ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และ ไร้การควบคุม (IUU)
ผู้เขียน	นาวาตรี จตุรศล มานิตย์
สาขาวิชา	การจัดการธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก (2) ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก (3) ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ก่อนและหลังที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44 (4) ทัศนคติของผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และ (5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา จำนวน 49 ราย ด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกจำนวน 7 ราย ด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติที่

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 45.13 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 34.6 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.96 คน มีจำนวนสมาชิกที่ทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากเฉลี่ย 1.94 คน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม เป็นสมาชิกของสมาคมการประมง มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากเฉลี่ย 168,593.02 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากเฉลี่ย 185,404.88 บาทต่อเดือน และส่วนใหญ่มีหนี้สิน

ผู้ประกอบการมีประสบการณ์ในการทำประมงเฉลี่ย 19.73 ปี ส่วนใหญ่มีสาเหตุหลักในการทำประมง คือ การทำสืบทอดกันมายาวนาน โดยส่วนใหญ่รับทราบนโยบายการประมงจากเพื่อนที่ทำธุรกิจประมง มีจำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 2.04 ลำ ส่วนใหญ่ถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาดระหว่าง 30-60 คันกรอส และใช้ตาอวนกันฉลุในการทำประมง ขนาด 4 เซนติเมตร มีแรงงานจ้างเฉลี่ย 14.23 คนต่อราย โดยร้อยละ 60.9 เป็นแรงงานสัญชาติไทย ส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำประมงอยู่บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง

ใช้เวลาในการลากอวนทั้งกลางวันและกลางคืน สัตว์น้ำที่มักจับได้ คือ ปลาเศรษฐกิจ และส่วนใหญ่มีแหล่งรับซื้อหลัก คือ แพลลา

การประมงที่ผิดกฎหมายในจังหวัดสงขลา เมื่อวิเคราะห์ความถูกต้องของเอกสารและการปฏิบัติตามกฎหมาย IUU พบว่า มีความถูกต้อง ก่อนมีนโยบายฯ เฉลี่ยร้อยละ 68.1 โดยมีประเด็น บัตรสีชมพู (บัตรแรงงานต่างด้าว) สัญญาจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง การแจ้งเข้า - แจ้งออก การบันทึกสมุดทำการประมง (Fishing Logbook) และการติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ (VMS) มีความถูกต้อง ก่อนมีนโยบายฯ ค่อนข้างต่ำ เพียงร้อยละ 34.8 – 57.4 เท่านั้น อย่างไรก็ตามหลังจากมีนโยบายฯ ความถูกต้องของเอกสารและการปฏิบัติตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 96.6

ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มีระดับทัศนคติ ด้านนโยบาย ดีปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.26 ด้านการบังคับใช้กฎหมาย มีระดับทัศนคติ ดี ที่ค่าเฉลี่ย 3.53 และด้านบทลงโทษ มีระดับทัศนคติ ดีปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.37 โดยรวมมีระดับทัศนคติ ดีปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ย 3.39

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ตัวแปร ระดับการศึกษาสูงสุด และรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก สำหรับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ ตัวแปร ศาสนา การประกอบอาชีพเสริม และขนาดเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้ ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก คือ ตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการดำเนินกิจการ หนี้สิน จำนวนเรือประมงที่ครอบครอง และจำนวนแรงงานจ้าง

Minor Thesis Title	Attitude of the Commercial Trawler Operators in Songkhla Province toward Illegal , Unreported and Unregulated (IUU) Fishing Resolution Policy
Author	Lieutenant Commander Jaturakon Mani
Major Program	Agribusiness Management
Academic Year	2015

Abstract

This study aimed to examine (1) the social and economic feature of the commercial trawler operators, (2) the feature of commercial trawler operators, (3) the feature of illegal, unreported and unregulated fisheries (IUU) before and after the enforcement of government policy on the issue IUU 44, (4) the attitude of commercial trawler operators toward illegal, unreported and unregulated (IUU) fishing resolution policy, and (5) factors influencing the attitude level of commercial trawler operators in Songkhla Province toward illegal, unreported and unregulated (IUU) fishing resolution policy. The data was collected from 49 commercial trawler operators via structured questionnaires. In addition, 7 key informants were interviewed by semi-structured questionnaires. The data was analyzed by the descriptive statistics and t-statistics.

The study results revealed as follows. The operators are mostly male 45.13 years old on average. The majorities are married, staying as couples, and Buddhists. The operators are high school or vocational certificate educated, 34.6%. The household members are 4.96 people on average. The household members, who implement commercial trawler fishery, are 1.94 people. Most operators do not implement the supplementary career. They are the members of Fishery Association. The average incomes deriving from commercial trawler fishery are 168,593.02 baht while the expenditures are 185,404.88 baht each month on average. Most of the operators are in debt.

The operators have experienced in the fishery for 19.73 years. The main reason is the succession from the ancestors. The majorities are aware of the fishery policy by their friends in this business. The operators own commercial trawlers for 2.04 vessels on average. Most of them own commercial trawlers at the size between 30-60 tons gross and apply a mesh bag with 4-cm size at the bottom. The employees are 14.23 labors on average. The labors, 60.9% are Thai nationality. Most of the fishery area locates along lower Gulf of Thailand. The trawler fishery takes the whole day and night. The harvested aqua-lives are economic fish and the main buyer is piers.

The issue on illegal fishery in Songkhla Province revealed as follows. When analyzing the authenticity of the documents and legal IUU practice, the correctness is found before the policy at 68.1% on average. Before the policy, the pink card (alien card), employment contracts, employee registration, in-out notice of employees, fishing logbook, and vessel monitoring system (VMS) are correct at 34.8% to 57.4% only. However, after the policy, the accuracy of the documents and the legal practices are increased to be at 96.6%.

The attitude of commercial trawler operators toward illegal, unreported and unregulated (IUU) fishing resolution policy is moderately rated at 3.26. Law enforcement is rated in the good level at 3.53. Penalty is moderately rated at 3.37. Overall is moderately rated at 3.39.

Factors that influence the attitude level of commercial trawler operators with statistical significance at $\alpha = 0.05$ are described as the highest educational level and the revenue from commercial trawler fisheries. The variables that influence the attitude level of commercial trawler operators with statistical significance at $\alpha = 0.01$ are listed as religion, supplementary occupation and size of fishing boats. The variables that do not influence the attitude level of commercial trawler operators are gender, age, marital status, number of household members, years of business operation, debts, numbers of fishing boats and numbers of employed labors.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ทักษะคิดของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ตอนนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เป็นเพราะความเมตตากรุณา การดูแลเอาใจใส่ ในการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัย รวมถึงความเสียสละทุ่มเท เป็นอย่างยิ่งในการตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ของ รศ.ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยเริ่มตั้งแต่ การเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล ไปจนถึงการสรุปผลการวิจัย ทำให้ได้งานวิจัยที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็น อย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย และที่ขาดไม่ได้ผู้วิจัยใคร่ ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.สุรัญญา ทองรักษ์ และ ผศ. ปรีดถ พรหมมี กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้ กรุณาให้คำชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยของผู้วิจัย จนสามารถปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้งานวิจัยชิ้นนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่านแล้วผู้วิจัยยังต้องขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ในส่วนงานต่าง ๆ โดยเฉพาะฝ่ายเลขานุการ หลักสูตรปริญญาโทการจัดการธุรกิจเกษตรของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกตั้งแต่เริ่มเข้ามาเรียนที่คณะ เศรษฐศาสตร์แห่งนี้ การวิจัยครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์ และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล รวมทั้งข้อคิดเห็นต่าง ๆ จากผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลาทุก ๆ ท่าน รวมไปถึงผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคน ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีเป็นอย่างสูง

สำหรับบุคคลสำคัญที่สุด ที่ทำให้ผู้วิจัยได้เข้ามาเรียนคณะเศรษฐศาสตร์แห่งนี้ คือ ครอบครัว อันมี พ่อ แม่ ภรรยา และบุตรของผู้วิจัย ซึ่งเป็นผู้อยู่เบื้องหลังของความสำเร็จในครั้งนี้ เพราะเป็นผู้ที่คอยให้กำลังใจผู้วิจัยจนสามารถทำงานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็น อย่างยิ่ง และขอขอบคุณมิตรภาพที่ดีที่สุดจากเพื่อน ๆ MAB 16 ทุกท่านที่ช่วยเหลือและไม่เคยทิ้งกัน ตลอดการเรียนหลักสูตรปริญญาโท คุณค่าและประโยชน์จากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ บพภริและครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

นาวาตรี จตุรพล มานิตย์

กรกฎาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร	
2.1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	6
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	18
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
3.1 ข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	40
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	
4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก ในจังหวัดสงขลา	42
4.2 ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา	49
4.3 ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในจังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44	58
4.4 ทศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การ ควบคุม (IUU)	61

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)	65
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	69
5.2 ข้อเสนอแนะ	72
5.3 ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	74
บรรณานุกรม	75
ภาคผนวก แบบสอบถามผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก	78
ประวัติผู้เขียน	87

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก	43
ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก	46
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการทำประมง	50
ตารางที่ 4.4 เครื่องมือประมง	52
ตารางที่ 4.5 แรงงานจ้างที่ใช้ในการประมง	54
ตารางที่ 4.6 สถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ	55
ตารางที่ 4.7 ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้	57
ตารางที่ 4.8 การจำหน่ายสัตว์น้ำ	58
ตารางที่ 4.9 สถานะและความถูกต้อง ของเอกสารและการปฏิบัติตามกฎหมาย IUU	59
ตารางที่ 4.10 ทักษะของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านนโยบาย	62
ตารางที่ 4.11 ทักษะของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย	63
ตารางที่ 4.12 ทักษะของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านบทลงโทษ	64
ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย (IUU)	65

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 3.1 พื้นที่ศึกษา

38

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวิจัย

รัฐบาลไทยในอดีตได้เริ่มมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2504 - 2509) ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา การประมงไทยก็ได้เริ่มพัฒนาขึ้น มีการนำเอาเครื่องมืออวนลากหน้าดินแบบแผ่นตะเฒ่า เข้ามาทดลองใช้ไม่นานน้ำไทย และได้ประสบความสำเร็จอย่างมาก รัฐบาลจึงให้การสนับสนุนการทำประมงอวนลากแก่เอกชน กองเรือประมงไทยภายใต้ระบอบการทำประมงแบบเสรีจึงเริ่มขึ้น จากสถิติการประมงในปี 2504 เรืออวนลากสามารถจับสัตว์น้ำได้ในอัตราเฉลี่ย 297.6 กิโลกรัมต่อการลาก 1 ชั่วโมง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจับของเครื่องมืออวนลากและความสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลไทยในอดีต อย่างไรก็ตามในปี 2528 ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้เฉลี่ยลดลงเหลือ 54 กิโลกรัมต่อการลาก 1 ชั่วโมง โดยเครื่องมือชนิดเดียวกัน และในปี 2541 ลดลงเหลือ 7 กิโลกรัมต่อการลาก 1 ชั่วโมง เท่านั้น และปลาที่จับได้เป็นปลาเล็กปลาน้อยที่ไม่มีราคา จากข้อมูลนี้แสดงให้เห็นความเสื่อมโทรมของทะเลไทยเข้าสู่วิกฤตแล้ว (องค์การความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน, 2550) ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมจำนวนเครื่องมือการทำประมงอวนลากและอวนรุน พ.ศ.2539 ซึ่งสาระสำคัญ คือ จะรับคำขออาชญาบัตรเครื่องมือการทำประมงอวนลากหรืออวนรุน เฉพาะผู้ที่เคยได้รับอนุญาตให้ทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนลากหรืออวนรุนในปี การประมงที่แล้วมาเท่านั้นเพื่อควบคุมเครื่องมือประมงที่ทำลายทรัพยากร (กรมประมง, 2558ก)

ปัญหาการทำประมงของไทยเป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางของสาธารณชนในปัจจุบัน แต่หากสอบถามผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นชาวประมงโดยเฉพาะที่เป็นชาวประมงพื้นบ้าน ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไป หรือแม้กระทั่งส่วนราชการเองก็ตาม แต่ละกลุ่มก็อาจมีความเข้าใจและมีข้อมูลเป็นบางส่วนไม่ครบถ้วนทั้งกระบวนการ เช่นเดียวกับปัญหาการทำประมงเกินศักยภาพหรือกำลังการผลิตของธรรมชาติ กล่าวคือ มีการจับสัตว์น้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์ในปริมาณที่มากกว่า สัตว์น้ำสามารถเจริญเติบโตแพร่พันธุ์เพิ่มจำนวนมาทดแทนได้ โดยมีสาเหตุมาจากหลายประการ นับตั้งแต่จำนวนเรือประมงที่มีมากเกินไปจนความเหมาะสม มีการใช้เครื่องมือประมงที่มีประสิทธิภาพสูง จับสัตว์น้ำที่มีขนาดเล็กทำให้ไม่มีโอกาสได้เติบโตแพร่พันธุ์ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพของท้องทะเล การเจริญเติบโตของเมืองทำให้แหล่งที่อยู่อาศัยเบื้องต้นของสัตว์น้ำวัยอ่อนถูกทำลาย ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจำนวนเรือ จำนวนเครื่องมือประมงแต่ละชนิด จำนวนการลงแรงงานประมง (จำนวนวัน ชั่วโมงที่เรือประมงออกไปทำการประมง) ปริมาณและชนิดสัตว์น้ำที่จับได้ เพื่อมาวิเคราะห์คำนวณหาปริมาณสัตว์น้ำสูงสุดที่สามารถจับขึ้นมาใช้ได้โดยไม่ส่งผลกระทบต่อพ่อแม่พันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อให้สามารถมีลูกพันธุ์สัตว์น้ำเจริญเติบโตทดแทนส่วนที่ถูกจับไปได้อย่างเพียงพอ หรือที่เรียกว่า Maximum Sustainable Yield : MSY ซึ่งจะทำได้

สามารถกำหนดมาตรการควบคุมจำนวนเรือและเครื่องมือประมง รวมถึงการลงแรงทำการประมง ให้มีความเหมาะสมกับจำนวนสัตว์น้ำที่มีอยู่ (กรมประมง, 2558ก)

ปัจจุบันยังพบปัญหาเรือประมงทำการสวมอาชญาบัตรทำการประมงอวนลากอย่างผิดกฎหมาย ใช้เรือไม่ตรงตามเอกสารของกรมเจ้าท่า เอกสารขาดการต่ออายุ ไม่มีการแจ้งเข้า-แจ้งออกไปทำการประมง และมีการใช้แรงงานที่ไม่มีบัตรประจำตัว ก่อให้เกิดแรงงานให้ทำงานในทะเลนาน ๆ โดยไม่มีค่าจ้างหรือจ่ายค่าจ้างไม่เป็นธรรม นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการทำประมงผิดกฎหมาย เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2558 ซึ่งประกอบด้วยคณะอนุกรรมการจำนวน 5 คณะ โดยมีคณะอนุกรรมการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (IUU Fishing) เป็นหนึ่งคณะอนุกรรมการฯ ในคณะกรรมการดังกล่าว ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธาน อธิบดีกรมประมงเป็นเลขานุการ ล่าสุดในวันที่ 21 เมษายน 2558 คณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) แจ้งเตือนต่อรัฐบาลไทยอย่างเป็นทางการ (ให้ใบเหลือง) กรณีที่ประเทศไทยยังไม่มีมาตรการเพียงพอในการต่อต้านการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่รายงาน และไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing : IUU Fishing) โดยใช้เวลา 6 เดือนในการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดถอนใบเหลืองมิฉะนั้นไทยอาจจะถูกขึ้นบัญชีให้เป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือกับสหภาพยุโรปภายใต้กฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป (การให้ใบแดง) ซึ่งส่งผลให้ไทยจะไม่สามารถส่งออกสินค้าประมงที่เกิดจากการทำประมงไปยังสหภาพยุโรปได้ อันจะส่งผลกระทบต่อเนื่องถึงเศรษฐกิจการค้าสินค้าประมงไทยซึ่งมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงเฉลี่ยปีละ 242,691 ล้านบาท โดยส่งออกไปยังสหภาพยุโรปประมาณปีละ 32,000 ล้านบาท ทั้งอาจจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประเทศคู่ค้าที่สำคัญอื่น ๆ ของไทย ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงการดำเนินการแก้ไขปัญหา IUU ให้สอดคล้องตามกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรปโดยเร็วที่สุด จนนำไปสู่การจัดทำ Roadmap แก้ไขปัญหาการประมง IUU ของประเทศไทย ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมประมงในฐานะหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหาการประมง IUU และปลดใบเหลืองของสหภาพยุโรปในกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยมีแผนดำเนินงาน คือ (กรมประมง, 2558ก)

- 1) เร่งรัดการจดทะเบียนเรือประมงและออกใบอนุญาตทำการประมง
- 2) การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง
- 3) การจัดทำระบบติดตามตำแหน่งเรือ (Vessel Monitoring System : VMS)
- 4) การปรับปรุงระบบการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)
- 5) การปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมงและกฎหมายลำดับรอง
- 6) การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้งและขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (NPOA-IUU)

และตามที่ได้มีนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายภายใต้ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย (ศปมผ.) โดยหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการทั้ง 7 หน่วยงาน ได้แก่ กองทัพเรือ กองบังคับการตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมประมง กรมการปกครอง กรมการจัดหางาน และกรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน ตาม Roadmap ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น เรือประมงพาณิชย์ที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป จำเป็นต้องปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว โดยไม่มีข้อยกเว้น โดยเฉพาะเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นเรือที่มีเครื่องมือทำการประมงตามที่กรมประมงพยายามควบคุมและลดจำนวนเครื่องมือประมงชนิดนี้ให้เหมาะสมกับจำนวนทรัพยากรที่มีอยู่ในทะเล เรือประมงกลุ่มนี้จำเป็นต้องปรับตัวและพยายามเข้าสู่ นโยบายให้ได้เพื่อที่จะสามารถทำการประมงได้ต่อไป จากข้อมูลในระบบฐานข้อมูลเรือประมงทะเลไทยภายใต้แผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ. 2554 ของ กรมประมง พบว่า จำนวนเรือประมงของจังหวัดสงขลา มีจำนวนทั้งหมด 5,421 ลำ ในจำนวนดังกล่าวมีเรือประมงประเภทอวนลาก 283 ลำ แบ่งเป็น อวนลากแผ่นตะเฆ่ 264 ลำ อวนลากคู่ 17 ลำ และ อวนลากคานถ่าง (ลากแขก) 2 ลำ ซึ่งมีเรือประมงประเภทอวนลากทั้งประเทศ 4,180 ลำ นั้นแสดงว่า เรือประมงอวนลากในจังหวัดสงขลา มีจำนวนเปรียบเทียบกับเรือประมงอวนลากทั้งประเทศ คิดเป็น ร้อยละ 6.77 (สำนักงานวิจัยและพัฒนาประมง, 2559)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายที่รัฐบาลกำหนดในการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ทั้งนี้เพื่อตอบคำถามว่าลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา อีกทั้งลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ก่อนที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44 รวมถึงลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ของเรือประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลา เป็นอย่างไร และผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา มีทัศนคติอย่างไรต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) รวมถึงมีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ซึ่งข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และมีความเหมาะสม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก ในจังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา
- 3) เพื่อศึกษาลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ใน จังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44
- 4) เพื่อศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัด สงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และ ไร้การควบคุม (IUU)
- 5) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ประชากร ด้านเนื้อหา และระยะเวลาการเก็บข้อมูล ไว้ดังนี้

1) พื้นที่ที่ศึกษา คือ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เนื่องจากพื้นที่นี้มีท่าเทียบเรือประมงใหม่ซึ่ง เป็นท่าเทียบเรือเพียงแห่งเดียวของจังหวัดสงขลาที่เรือประมงพาณิชย์ใช้ในการลำเลียงหรือ ขึ้นสัตว์น้ำจากเรือประมงสู่แพปลา เพื่อนำสัตว์น้ำไปขายต่อในตลาดหรือส่งโรงงานอุตสาหกรรม และเป็นพื้นที่ที่ตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า – ออก เรือประมงสงขลา หรือเรียกว่า ศูนย์ Port-In Port-Out (ศูนย์ PIPO สงขลา)

2) ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไป ที่ทำการขออนุญาตเครื่องมือทำการประมงอวนลาก (อาชญาบัตรอวนลาก) ไว้ที่จังหวัดสงขลา และได้แจ้งเข้าแจ้งออกกับศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า – ออก (Port-in Port-out) เรือประมงสงขลา (ศูนย์ PIPO สงขลา) ผู้วิจัยได้คัดกรองเจ้าของหรือผู้ประกอบการที่เข้ากันออกแล้ว มีจำนวนทั้งสิ้น 60 ราย (สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา, 2558)

3) ขอบเขตด้านเนื้อหา มีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

3.1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา คือ ข้อมูลทั่วไปทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ ประเภทอวนลาก เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก รายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก หนี้สิน เป็นต้น

3.2) ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา คือ ลักษณะการ ทำประมงของผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ว่ามีเครื่องมือ แรงงาน ขั้นตอน

หรือวิธีการประมง เป็นอย่างไร เช่น ใช้ขนาดเท่าไร แรงงานเป็นแบบไหน ช่วงเวลาและระยะเวลาในการทำการประมงเป็นเท่าไร ขยายสัตว์น้ำที่ไหนอย่างไร

3.3) ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในจังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44 คือ การทำประมงในลักษณะไหนที่ทำให้ต้องมีการบังคับใช้นโยบายฯ ตาม ม.44 และเมื่อมีการบังคับใช้นโยบายฯ แล้วการปฏิบัติของผู้ประกอบการเป็นอย่างไร โดยทำการเปรียบเทียบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ก่อนและหลังปี พ.ศ.2558 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการทำประมงผิดกฎหมาย 11 ประเด็น คือ ใบทะเบียนเรือ ใบอนุญาตให้เรือ ใบประกาศนียบัตรนายเรือ ใบประกาศนียบัตรช่างเครื่อง บัตรประชาชนได้ บัตรประชาชนนายท้าย อุปกรณ์ความปลอดภัย บัตรสีชมพู (บัตรประจำตัวแรงงานต่างด้าว) สัญญาจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง และใบอนุญาตทำการประมง (อาชญาบัตร) ขอบเขตของการทำประมงขาดการรายงาน 2 ประเด็น คือ การแจ้งเข้า - แจ้งออก และการกรอกสมุดบันทึกการทำประมง Fishing Logbook ขอบเขตของการทำประมงไร้การควบคุม 1 ประเด็น คือ การติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS)

3.4) ทศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) คือ การสำรวจความคิดเห็นเชิงบวกของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ที่มีต่อมาตรการทางกฎหมายและบทลงโทษของนโยบายการแก้ไขปัญหา IUU นี้ โดยแบ่งทศนคติต่อนโยบายออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ คือ ทศนคติของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านนโยบาย ทศนคติของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย และทศนคติของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านบทลงโทษ โดยทำการศึกษาว่าผู้ประกอบการเรือฯ มีทศนคติเป็นอย่างไรในแต่ละด้าน

3.5) การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ผู้วิจัยใช้สถิติ (t-Statistic) ในรูปของการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับทศนคติระหว่าง 2 ประชากรที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Sample t Test)

4) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เดือน กุมภาพันธ์ – เดือน เมษายน 2559

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูลหลายส่วนในงานวิจัยนี้รัฐบาลหรือกรมประมงสามารถนำไปกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ในการทำอาชีพการประมงนี้ได้ถูกต้องตามกฎหมายและอย่างยั่งยืน รวมถึงมีประโยชน์ต่อผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากจะได้เข้าใจสถานการณ์ในยุคเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำประมงเพื่อความยั่งยืนให้ต่างประเทศยอมรับและวิธีการปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายประมงได้อย่างถูกต้อง

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ในการศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) เพื่อเป็นฐานความรู้ที่เกี่ยวข้องและแนวทางที่เหมาะสมในการศึกษา รวมทั้งเพื่อเป็นประโยชน์ในการอธิบายผลการวิจัย ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเอกสารใน 3 ประเด็น คือ (1) องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง (2) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรือประมงพาณิชย์และนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายประกอบด้วย (1) คำนิยามที่ควรรู้ (2) แหล่งทำการประมงทะเลของประเทศไทย (3) เรือประมง (4) เครื่องมือประมง และ (5) นโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 คำนิยามที่ควรรู้

จาก พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.2558 คำนิยามด้านการทำประมงที่ควรรู้ มีรายละเอียดดังนี้ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตรัง, 2558)

1) สัตว์น้ำ หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำเป็นปกติ สัตว์จำพวกสะเทินน้ำสะเทินบก สัตว์ที่อาศัยอยู่ในบริเวณน้ำท่วมถึง สัตว์ที่มีการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำ สัตว์ที่มีวงจรชีวิตช่วงหนึ่งที่อาศัยอยู่ในน้ำเฉพาะช่วงชีวิตที่อาศัยอยู่ในน้ำ รวมทั้งไข่และน้ำเชื้อของสัตว์น้ำ และสาหร่ายทะเล ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และให้หมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดและซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพันธุ์ไม้น้ำนั้นด้วย

2) ผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ หมายความว่า ผลผลิตที่ได้จากการผลิตที่ใช้สัตว์น้ำเป็นวัตถุดิบ

3) การประมง หมายความว่า การทำการประมง การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การดูแลรักษา สัตว์น้ำหลังการจับ หรือการแปรรูปสัตว์น้ำ

4) ทำการประมง หมายความว่า จับ ดัก ล่อ ยิง แทะ ทำอันตราย ฆ่า หรือเก็บสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำด้วยเครื่องมือทำการประมงหรือด้วยวิธีใด ๆ

5) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หมายความว่า การจัดทำที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำทั้งโดยวิธีธรรมชาติ วิธีผสมเทียม หรือวิธีอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในช่วงใดของวงจรชีวิตสัตว์น้ำนั้น

6) การดูแลรักษาสัตว์น้ำหลังการจับ หมายความว่า การดูแลรักษาคุณภาพสัตว์น้ำหลังการจับก่อนถึงกระบวนการการแปรรูปสัตว์น้ำ

7) การแปรรูปสัตว์น้ำ หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่เป็นการเปลี่ยนสภาพสัตว์น้ำ สำหรับใช้เพื่อการอุปโภคหรือบริโภค

8) ผู้ประกอบอาชีพการประมง หมายความว่า บุคคลธรรมดา คณะบุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งมีอาชีพเป็นผู้ประกอบการประมงเป็นอาชีพปกติ

9) ที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ หมายความว่า บ่อ คอก กระชัง หรือที่ที่ใช้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ลักษณะอื่นใด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ดินของเอกชน หรือในที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือในที่จับสัตว์น้ำใด ๆ ที่ผู้ขุด ผู้สร้าง ผู้จัดทำ เจ้าของ หรือผู้ครอบครองมีความมุ่งหมายโดยตรงที่จะใช้ทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

10) ที่จับสัตว์น้ำ หมายความว่า ที่ที่มีน้ำขังหรือไหล และหาดทั้งปวงที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน รวมทั้งป่าไม้และพื้นดินที่มีน้ำท่วมตามธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็สาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของเอกชน และภายในเขตน่านน้ำไทยหรือน่านน้ำอื่นใด ซึ่งประเทศไทยใช้อยู่หรือมีสิทธิจะใช้ในการทำประมง โดยที่น่านน้ำเหล่านั้นปรากฏโดยทั่วไปว่ามีขอบเขตตามกฎหมายท้องถิ่น หรือธรรมเนียมประเพณี หรือกฎหมายระหว่างประเทศ หรือสนธิสัญญา หรือด้วยประการอื่นใด

11) เครื่องมือทำการประมง หมายความว่า เครื่องกลไก เครื่องใช้ เครื่องอุปกรณ์ ส่วนประกอบ อวน ทุล สภา หลัก หรือเรือที่ใช้ทำการประมง

12) ใบอนุญาต หมายความว่า ใบอนุญาตซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้แก่บุคคลใด ใช้ทำการประมงหรือทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในท้องน้ำ

13) อาชญาบัตร หมายความว่า ใบอนุญาตซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้แก่ผู้รับอนุญาต เพื่อใช้เครื่องมือทำการประมง

14) เรือประมง หมายความว่า ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมง ขนถ่าย หรือเก็บรักษาสัตว์น้ำที่ได้จากยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดที่ใช้ทำการประมง

15) ทำการประมงนอกน่านน้ำไทย หมายความว่า ทำการประมงในที่จับสัตว์น้ำนอกน่านน้ำไทย และให้หมายความรวมถึงการขนถ่าย หรือเก็บรักษาสัตว์น้ำที่ได้จากการทำการประมงนอกน่านน้ำไทยด้วย

16) น่านน้ำไทย หมายความว่า บรรดาน่านน้ำที่อยู่ในราชอาณาจักร และให้หมายความรวมถึงน่านน้ำที่อยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะตามประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของราชอาณาจักรไทยด้วย

17) แนวชายฝั่งทะเล หมายความว่า แนวความลึกน้ำศูนย์เมตรหรือแนวที่น้ำทะเลจรดแผ่นดินบริเวณชายฝั่ง ชายเกาะ หรือขอบนอกของพื้นที่ที่มีการถมทะเล ตามแผนที่เดินเรือของกรมอุทกศาสตร์

18) ผู้ควบคุมเรือ หมายความว่า ผู้มีหน้าที่บังคับเรือและรับผิดชอบในเรือ

19) สถิติการประมง หมายความว่า ข้อมูลที่เกี่ยวกับการประมง การค้าสินค้าสัตว์น้ำ หรือ ที่เกี่ยวกับสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

20) ผู้รับอนุญาต หมายความว่า ผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตหรือหนังสืออนุญาตให้กระทำการ อย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้

21) พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

22) คณะกรรมการ หมายความว่า คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติ

23) อธิบดี หมายความว่า อธิบดีกรมประมง

24) รัฐมนตรี หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

2.1.2 แหล่งทำการประมงทะเลของประเทศไทย

สำหรับแหล่งทำการประมงทะเลของเรือประมงในประเทศไทย สามารถแบ่งได้เป็น 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544 และกองประมงต่างประเทศ, 2554)

1) แหล่งประมงในน่านน้ำไทย

1.1) แหล่งทำการประมงในอ่าวไทย ลักษณะทางภูมิศาสตร์ทางฝั่งอ่าวไทย เป็น พื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวทั้งหมด 1,875 กิโลเมตร ลักษณะสภาพของทะเลในอ่าวไทยมีลักษณะเป็นที่ลาด มีความลึกไม่มาก ประมาณ 70 - 85 เมตร สภาพพื้นที่ท้องทะเลเป็นโคลน โคลนปนทราย ทรายปนโคลน และทรายเป็นอ่าวแบบกึ่งปิด แม่น้ำสำคัญหลายสายไหลลงสู่อ่าวไทย ลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือ – ตามเข็มนาฬิกา ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้-ทวนเข็มนาฬิกา ตามการประกาศ เขตเศรษฐกิจจำเพาะเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524 ลักษณะทางภูมิศาสตร์ทางฝั่งอ่าวไทย ครอบคลุม พื้นที่ทั้งหมด 252,000 ตารางกิโลเมตรเขตเศรษฐกิจจำเพาะทางฝั่งอ่าวไทย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ เขตเศรษฐกิจจำเพาะ EEZ (Exclusive Economic Zone) ของไทย 252,000 ตารางกิโลเมตร และ เขตทับซ้อนต่าง ๆ (ไทย-กัมพูชา 34,000 ตารางกิโลเมตร ไทย-กัมพูชา-เวียดนาม 14,000 ตารางกิโลเมตร ไทย-มาเลเซีย 4,000 ตารางกิโลเมตร) เขตการประมงทางฝั่งอ่าวไทยแบ่งออกเป็น 5 เขต ดังนี้

(1) เขต 1 อ่าวไทยด้านตะวันออก ประกอบด้วยทะเลที่อยู่ในอาณาเขตของ จังหวัดตราด จันทบุรี และระยอง

(2) เขต 2 อ่าวไทยตอนใน ประกอบด้วยทะเลที่อยู่ในอาณาเขตของจังหวัด ฉะเชิงเทรา ชลบุรี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี

(3) เขต 3 อ่าวไทยด้านตะวันตกตอนบน ประกอบด้วยทะเลที่อยู่ในอาณาเขต ของจังหวัดชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และสุราษฎร์ธานี

(4) เขต 4 อ่าวไทยด้านตะวันตกตอนล่าง ประกอบด้วยทะเลที่อยู่ในอาณาเขต ของจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส

(5) เขต 5 อ่าวไทยตอนกลาง ประกอบด้วยทะเลที่อยู่บริเวณกลางอ่าวไทย มีอาณาเขต ติดต่อกับเส้นแบ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะของประเทศมาเลเซีย เวียดนามและสาธารณรัฐประชาชน กัมพูชา

ลักษณะพื้นที่ท้องทะเลบริเวณชายฝั่งของเขต 1 เป็นทรายปนโคลนและเปลือกหอย บริเวณห่างฝั่งออกไปเป็นทรายปนเปลือกหอย เขต 2 3 และ 5 ส่วนใหญ่เป็นโคลนเลน เขต 5 พื้นที่ท้องทะเลมีลักษณะเป็นโคลนเหลว แต่ห่างจากฝั่งออกไปจะเป็นโคลนปนทรายกับทรายและเปลือกหอย พื้นที่ท้องทะเลในเขต 1 และ 2 ราบเรียบเหมาะสำหรับการลากอวน บางส่วนของเขต 3-5 ไม่สามารถจะลากอวนได้โดยเฉพาะในเขต 5 ซึ่งอยู่กลางอ่าวและพื้นที่ท้องทะเลส่วนใหญ่เป็นสันสูง 1-2 เมตร

1.2) แหล่งทำการประมงทางฝั่งอันดามัน

ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวทั้งหมด 740 กิโลเมตร เป็นที่ราบลาดชัน มีความลึกมากกว่าทางอ่าวไทย แม่น้ำที่ไหลเข้าสู่ทะเลอันดามันส่วนใหญ่เป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ลักษณะของพื้นที่ท้องทะเลส่วนใหญ่เป็นโคลนปนทราย เป็นลักษณะของไหล่ทวีปที่ค่อนข้างแคบ มีความลึกของน้ำมากและกระแสน้ำแรง บางแห่งห่างจากฝั่งประมาณ 30 กิโลเมตร ก็จะมีความลึกของน้ำเกิน 100 เมตร ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้โดยตรง มีแหล่งปะการังมาก แหล่งทำการประมงด้านทะเลอันดามันตามการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2524 ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด 126,000 ตารางกิโลเมตร เขตการประมงแบ่งเป็น 2 เขต คือ

(1) เขต 6 ทะเลอันดามันตอนบน ประกอบด้วยทะเลที่อยู่ในอาณาเขตของ จังหวัดระนอง พังงา และภูเก็ต

(2) เขต 7 ทะเลอันดามันตอนล่าง ประกอบด้วยทะเลที่อยู่ในอาณาเขตจังหวัด กระบี่ ตรัง และสตูล

2) แหล่งประมงนอกน่านน้ำไทย มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากการทำประมงโดยเสรี (Freedom of fishing) ในทะเลหลวงหรือน่านน้ำสากล จนกระทั่งกลายมาเป็นการทำประมงร่วมกันกับต่างประเทศ (Fisheries Cooperative Arrangement) ภายหลังการประกาศใช้เขตเศรษฐกิจจำเพาะ 200 ไมล์ทะเลตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. 1982 การทำประมงร่วมกันมีรูปแบบและวิธีการที่เหมือนหรือแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่จะเปิดโอกาสให้ต่างประเทศนำเรือประมงของตนเข้ามาทำการประมง โดยที่การทำประมงนั้นต่างประเทศต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ประเทศนั้น ๆ บังคับใช้เพื่อจัดการการทำประมงในประเทศด้วย

2.1.3 เรือประมง

เรือประมงที่ทำการประมงในประเทศไทย มีรายละเอียดการแบ่งประเภทที่สำคัญ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544)

1) เรือประมง หมายถึง ยานพาหนะทางน้ำทุกชนิดของครัวเรือนที่ทำประมงในรอบ 12 เดือน จำแนกได้ดังนี้

- 1.1) เรือไม่มีเครื่องยนต์
- 1.2) เรือมีเครื่องยนต์นอกเรือ (เรือหางยาว)
- 1.3) เรือมีเครื่องยนต์ในเรือ (เครื่องวางที่ท้องเรือ)

2) ขนาดของเรือประมง หมายถึง ความยาวเรือประมงแต่ละลำซึ่งวัดจากหัวเรือไปจรดท้ายเรือ จำแนกดังนี้

- 2.1) ความยาวน้อยกว่า 14 เมตร
- 2.2) 14-18 เมตร
- 2.3) 19-25 เมตร
- 2.4) มากกว่า 25 เมตร

3) กำลังแรงม้า หมายถึง กำลังของเครื่องยนต์ซึ่งติดอยู่ในเรือ เป็นตัวบ่งบอกประสิทธิภาพของเรือ

4) ระบายบรรทุกของเรือ (ตันกรอส) หมายถึง ความจุคิดเป็นตันของเนื้อที่ว่างภายในลำเรือทั้งหมด และห้องต่างๆที่อยู่บนคาคฟ้า ยกเว้น ห้องเครื่องจักร ห้องน้ำ ห้องส้วม ห้องครัว และห้องบันได จำแนกขนาดเป็น

- 4.1) น้อยกว่า 5 ตันกรอส
- 4.2) 5-9 ตันกรอส
- 4.3) 10-14 ตันกรอส
- 4.4) 15-19 ตันกรอส
- 4.5) 20-29 ตันกรอส
- 4.6) 30-49 ตันกรอส
- 4.7) 50-99 ตันกรอส
- 4.8) ตั้งแต่ 100 ตันกรอส ขึ้นไป

2.1.4 เครื่องมือประมง

เครื่องมือทำการประมง (Fishing Gears) คือ เครื่องมือที่ใช้จับหรือสัมผัสสัตว์น้ำโดยตรง และเครื่องมือช่วยทำการประมง (Auxiliary Gears) คือเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ช่วยให้การจับสัตว์น้ำมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น หรือช่วยให้การจับสัตว์น้ำสำเร็จลงได้ เช่น เรือ เครื่องทุ่นแรง เครื่องหาฝูงปลา ซึ่ง เป็นต้น การจำแนกเครื่องมือทำการประมง สามารถแบ่งได้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544)

1) การจำแนกตามลักษณะการทำงาน (การทำประมง) คือ

1.1) เครื่องมือประเภทเคลื่อนที่ (Moveable fishing gears) หมายถึง เครื่องมือประมงประเภทที่ขณะทำการประมง เครื่องมือดังกล่าวมีการเคลื่อนที่ และห่างออกไปจากตำแหน่งที่เริ่มต้นด้วยแรงของกระแสลม กระแสน้ำ คน หรือเครื่องยนต์เรือ

1.2) เครื่องมือประเภทประจำที่ (Stationary fishing gears) หมายถึง เครื่องมือประมงประเภทที่ใช้วิธีลงหลัก ปัก ผูก ขึง รั้ง ถ่วง หรือวิธีอื่นใด อันทำให้เครื่องมือและส่วนประกอบอยู่กับที่ในเวลาทำการประมง และทำการจับสัตว์น้ำตรงจุดที่ตั้งเครื่องมือขึ้น ๆ ทุกครั้ง

1.3) เครื่องมือประเภทกึ่งประจำที่ (Semi-stationary fishing gears) หมายถึง เครื่องมือประมงประเภทที่ขณะทำการประมง เครื่องมือนั้นจะถูกยึด ถ่วง รั้ง ให้อยู่กับที่ในระยะเวลาหนึ่ง หรือจนสิ้นสุดการจับสัตว์น้ำแต่ละครั้งเสร็จแล้วเก็บอุปกรณ์ขึ้นเรือเพื่อนำไปใช้ในบริเวณอื่น ๆ ได้อีก

2) จำแนกตามขนาดของธุรกิจ คือ

2.1) เครื่องมือประมงพื้นบ้าน หมายถึง เครื่องมือประมงที่ไม่ใช้เรือหรือใช้ประกอบกับเรือขนาดเล็กไม่เกิน 10 ตันกรอส

2.2) เครื่องมือประมงพาณิชย์ หมายถึง เครื่องมือประมงที่ใช้ประกอบกับเรือที่มีขนาดเกินกว่า 10 ตันกรอส

3) การจำแนกตามกรรมวิธีในการจับสัตว์น้ำสามารถจำแนกได้เป็น 13 ประเภท คือ

3.1) ประเภทอวนล้อมจับ (Surrounding Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่มีลักษณะเป็นผืนอวนคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า หลักการ คือ ใช้วิธีปล่อยผืนอวนล้อมรอบสัตว์น้ำเป็นวงกลมหรือรูปไข่ เพื่อสกัดกั้นการเคลื่อนที่ของสัตว์น้ำในแนวราบ ส่วนในแนวดิ่งใช้ความลึกของอวนสกัดกั้นตัดหน้าฝูงสัตว์น้ำ ปิดด้านล่างของผืนอวน ทำการกู้อวนแล้วตัดสัตว์น้ำขึ้นเรือ ซึ่งมีอยู่ 2 ชนิด คือ อวนล้อมจับมีสายमान และอวนล้อมจับไม่มีสายमान

3.2) ประเภทอวนกางกั้นแล้วลาก (Seine Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ปล่อยอวนกางกั้นสัตว์น้ำ แล้วทำการฉุด ลากปลายสุดของผืนอวนข้างใดข้างหนึ่ง หรือทั้งสองข้างเข้าหาฝั่งหรือเรือ หลักการ คือ ใช้วิธีล้อม และลากผสมกัน ในไทย เป็นแบบลากเข้าหาชายหาดด้วยแรงคน จับสัตว์น้ำที่เข้ามาในเขตน้ำขึ้นน้ำลงบริเวณชายหาด ลึก 1-3 เมตร ปลากระตัก เคย ปลากระบอก ปลาแป้น ปลาข้างเหลือง มี 1 ชนิด คือ อวนทับตลิ่ง

3.3) ประเภทอวนลาก (Trawl Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ใช้ผืนอวนลักษณะคล้ายถุง ใช้วิธีการจับสัตว์น้ำโดยการให้เรือลากอวนให้เคลื่อนที่ไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง หลักการ คือ จับสัตว์น้ำที่อาศัยบริเวณพื้นทะเลหรือเหนือพื้นทะเล ชนิดสัตว์น้ำทั้งแบบอยู่รวมกันเป็นฝูง หรือแพร่กระจายบริเวณกว้าง มี 3 ชนิด คือ

(1) อวนลากคู่ คือ อวนลากที่ใช้เรือสองลำช่วยถ่วงปากอวน ส่วนใหญ่จับปลาหน้าดิน ปลาผิวน้ำและปลาหมึก

(2) อวนลากแผ่นตะเฒ คือ อวนลากที่ใช้แผ่นตะเฒช่วยถ่วงปากอวน

(3) อวนลากคานถ่าง คือ อวนลากที่ใช้คานช่วยถ่วงปากอวน

3.4) ประเภทคราด (Dredges) หมายถึง เครื่องมือประมงที่มีลักษณะคล้ายตะแกรง ทำการประมงโดยวิธีขุด แชะ เพื่อจับสัตว์น้ำที่อยู่ใต้ผิวน้ำ โดยใช้แรงคน/เครื่องยนต์ หลักการคือ ส่วนใหญ่ใช้จับหอยชนิดที่ฝังตัวใต้พื้นโคลน/ทราย มีทั้งแบบใช้แรงคน และแบบใช้เรือลาก มีหลายชนิด กล่าวคือ คราดหอยลาย คราดหอยแครง คราดหอยอื่นๆ เช่น คราดหอยเสียบ คราดหอยตลับ

3.5) ประเภทอวนช้อน อวนยก (Lift Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ใช้พื้นอวน ที่มีลักษณะและรูปร่างเป็นสี่เหลี่ยม/กลม จับสัตว์น้ำโดยการวางอวนทิ้งไว้ในแนวตั้ง/แนวราบ และจะยกหรือดึงอวนขึ้นทันทีเมื่อต้องการจับสัตว์น้ำ หลักการ คือ ใช้เครื่องมือล่อลวง เช่นเหยื่อล่อ ช้างล่อ แสงไฟล่อ ตัวอย่าง บาม ขอบเคย จัน/หอยอง/ขอยู แร่วปู อวนช้อนปลากะตัก และไม่ใช้เครื่องมือล่อลวง เช่น สวิง ช้อนปลาหมึก สวิงช้อนแมงกะพรุน

3.6) ประเภทอวนครอบ (Falling Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่มีลักษณะคล้ายแหหรือกล่อ วิธีการใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำจะปล่อยอวนลงมาจากด้านบนเพื่อครอบสัตว์น้ำที่อยู่ด้านล่าง เครื่องมือที่สำคัญ คือ แหยกษ์ หรือเรียกว่าเรือโคหมึก ใช้วิธีปล่อยอวนรูปแห หรือกล่อลงมาจากด้านบน เพื่อครอบสัตว์น้ำที่อยู่ด้านล่าง ดังนั้นขอบล่างหรือตีนอวนจึงใช้น้ำหนักถ่วงค่อนข้างมาก เพื่อให้พื้นอวนจมตัว สกัดกันสัตว์น้ำได้ทัน

3.7) ประเภทอวนติด (Gill Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่มีลักษณะเป็นพื้นอวนคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า โดยใช้จับสัตว์น้ำโดยการวางขวางหรือปิดล้อมสัตว์น้ำเพื่อให้สัตว์น้ำว่ายชน แล้วติดหรือพันดาอวน หลักการ คือ ข่าย/อวนลอย/อวนจม/กัก/อวนล้อมติด/อวนติด ขาวประมงพื้นบ้านนิยมใช้มากที่สุด ประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับ ความยาวอวน ขนาดตาอวน ความลึกอวน และ อัตราส่วนของเนื้ออวนอวนติด มี 5 ชนิด คือ อวนลอยปลาอินทรี อวนลอยปลากะพงขาว อวนจมนปู อวนจมกุ้ง อวนล้อมติดปลาทุ

3.8) ประเภทอวนรุน (Push Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ใช้ลักษณะคล้ายถุงปากอวนประกอกับคันรุน ติดตั้งบริเวณหัวเรือ จับสัตว์น้ำโดยวิธีผลักดันด้วยแรงคนหรือเครื่องยนต์ มี 2 ชนิด คือ อวนรุนใช้เรือกล อวนรุนไม่ใช้เรือกล (ระวะ/รุนเคย/ชิป/ไสกุ้ง)

(1) อวนรุนใช้เรือกล หมายถึง อวนรุนที่ใช้เรือกลผลักดันเครื่องมืออวนให้เคลื่อนที่ขณะทำการจับสัตว์น้ำ (แบบรุนกุ้ง/แบบรุนเคย)

(2) อวนรุนไม่ใช้เรือกล หมายถึง อวนรุนที่ไม่ใช้เรือกลผลักดันเครื่องมืออวนให้เคลื่อนที่ขณะทำการจับสัตว์น้ำ แต่ใช้แรงคนแทน (แบบรุนกุ้ง/แบบรุนเคย)

3.9) ประเภทลอบ (Traps, Pots) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ใช้ดักจับสัตว์น้ำ มีลักษณะเป็นโครงรูปทรงต่าง ๆ ใช้วัสดุหุ้มโดยรอบ และมีส่วนที่เรียกว่า งาม เป็นช่องให้สัตว์น้ำเข้าภายใน มี 5 ชนิด คือ ลอบปลา ลอบปลาหมึก ลอบกุ้ง ลอบปู ลอบหอย

(1) ลอบปลา: ลอบปลาแบบจับปลาขนาดใหญ่ ลอบลูกปลากะรัง

(2) ลอบปลาหมึก: ลอบปลาหมึกหอม ลอบปลาหมึกกระดอง

(3) ลอบกุ้ง/ลอบยีน/ไชนัง: สงขลา

(4) ลอบปู: ลอบป่า/ไชนอน เสงเลง ลอบปูแบบพับได้

(5) ลอบหอย: หอยหวาน/หอยตุ๊กแก/หอยเทพรส/หอยตุ๊ด/หอยหมา

3.10) ประเภทโป๊ะ (Pound Nets / Set Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ประกอบด้วยส่วนของลูกขังมีลักษณะเป็นรูปทรงต่าง ๆ และมีส่วนปีกเป็นทางนำให้สัตว์น้ำเข้าสู่ลูกขังหลักการ คือ เป็นการดักจับ มี 2 ชนิด: โป๊ะน้ำตื้น และ โป๊ะน้ำลึก

(1) โป๊ะน้ำตื้น หมายถึง โป๊ะที่มีระดับน้ำในลูกขังลึกไม่เกินสามเมตร เมื่อน้ำลงต่ำสุด (โป๊ะน้ำแห้ง/โป๊ะน้ำขุด/หลาด/มู)

(2) โป๊ะน้ำลึก หมายถึง โป๊ะที่มีระดับน้ำในลูกขังลึกเกินกว่าสามเมตร เมื่อน้ำลงต่ำสุด แบ่งได้ 2 แบบ คือ แบบโป๊ะรูก/โป๊ะเผือก และแบบโป๊ะยก/โป๊ะอวน

3.11) ประเภทโพงพาง (Set Bag Nets) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ใช้อวนลักษณะคล้ายถุง ปากอวนทางยึดอยู่กับที่ ทำการประมงโดยวิธีให้กระแสน้ำพัดพาสัตว์น้ำเข้าไปในถุงอวน มี 2 ชนิด คือ โพงพางประจำที่ กับ แบบเคลื่อนที่

(1) โพงพางประจำที่ หมายถึง โพงพางชนิดที่ทำกรประมงซ้ำที่เดิมเป็นประจำ และไม่เก็บหลักหรือปีกไว้เมื่อเสร็จสิ้นการจับสัตว์น้ำ ชนิดของโพงพางในกลุ่มนี้ ได้แก่ โพงพางหลัก โพงพางหลักได้น้ำ โพงพางปีก

(2) โพงพางเคลื่อนที่ หมายถึง โพงพางชนิดที่เคลื่อนย้ายเครื่องมืออวนและส่วนประกอบทั้งหมดออกจากจุดที่ทำกรประมงหลังจากเสร็จสิ้นการจับสัตว์น้ำทุกครั้ง บางครั้งเรียกว่า โพงพางหลักลอย/โพงเคย/ป่องเคย

3.12) ประเภทเบ็ด (Hook and Lines) หมายถึง เครื่องมือประมงที่ประกอบด้วยตัวเบ็ดมีลักษณะ โกงงอเป็นขอ ส่วนใหญ่มีเงี่ยง และสายเบ็ดเป็นเชือก/วัสดุคล้ายเชือก มี 3 ชนิด คือ เบ็ดมือเบ็ดลาก เบ็ดราว

3.13) ประเภทเบ็ดเตล็ด หมายถึง เครื่องมือประมงที่ไม่ได้จัดไว้ในเครื่องมือ 12 ประเภท ตัวอย่าง เหยื่อหอยกระพง สับปะนง ขอบุดปูทะเล ฉมวก/แหลน/หลาว/ซ่อม เรือผีหลอก อวนรัง เป็นต้น

สำหรับงานวิจัยนี้ จะทำการศึกษาเครื่องมือประมงที่จำแนกตามกรรมวิธีการจับสัตว์น้ำ เฉพาะประเภทอวนลากเท่านั้น เพราะเป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการจับสัตว์น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะทำการศึกษาทั้งอวนลากเดี่ยว (อวนลากแผ่นตะเฆ่) และอวนลากคู่ โดยลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ได้ทำการค้นคว้าหาข้อมูลจากเว็บไซต์กรมประมง พบว่า อวนลากเป็นเครื่องมือที่ใช้จับสัตว์น้ำชนิดที่อาศัยอยู่ที่บริเวณพื้นทะเล หรือเหนือพื้นทะเล ซึ่งมีทั้งชนิดที่อยู่รวมกันเป็นฝูง หรือแพร่กระจายเป็นบริเวณกว้าง ขณะทำการประมงสัตว์น้ำที่อยู่หน้าปากอวนจะถูกกวาดค้อนให้เข้าไปรวมกันที่ก้นอวน ซึ่งเป็นส่วนท้ายสุดของอวน ในการลากอวน จำเป็นต้องมีอุปกรณ์ หรือวิธีการที่ช่วยให้ปากอวนทางหรือถ่างออก วิธีที่นิยมใช้กันแพร่หลายมีอยู่ 3 วิธี คือ ใช้เรือสองลำ ใช้แผ่นตะเฆ่ และใช้คาน ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าว นำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการจำแนกเครื่องมือประมงอวนลากด้วย ประเภทอวนลากมี 3 ชนิด ดังนี้ (กรมประมง, มปป.)

1) อวนลากคู่ (Pair trawls) หมายถึง อวนลากที่ใช้เรือสองลำช่วยถ่วงปากอวน อวนลากชนิดนี้ใช้เรือยนต์สองลำ ทำหน้าที่ลากอวนและถ่วงปากอวนโดยการรักษาระยะห่างและความเร็วเรือขณะลากให้เท่ากัน ส่วนใหญ่ใช้จับปลาหน้าดิน ปลาผิวน้ำและปลาหมึก ยังไม่พบว่าเครื่องมือชนิดนี้จับกุ้งโดยเฉพาะ จำนวนคนที่ใช้ในการทำประมง 18-22 คน จังหวัดที่นิยมใช้อวนลากคู่มาก ได้แก่ จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สงขลา และภูเก็ต เรือประมงอวนลากคู่มีขนาด 14-25 เมตร ส่วนใหญ่ใช้ขนาด 18-25 เมตร ขนาดเครื่องยนต์ 60-550 แรงม้า เรือยนต์ทั้งสองอาจมีขนาดเท่ากันหรือไม่เท่ากันก็ได้ ในกรณีที่ไม้เท่ากัน ลำที่มีขนาดใหญ่ทำหน้าที่ก๊อวน คัดเลือก และเก็บรักษาสัตว์น้ำ นิยมเรียกว่า เรือปลา หรือเรืออวน ส่วนอีกลำหนึ่งช่วยลากอวนเรียกว่า เรือหู ส่วนใหญ่ติดตั้งเครื่องหาที่เรือจากดาวเทียม เรดาร์ เอกโคซาวเดอร์ และวิทยุสื่อสาร เครื่องมืออวนที่ใช้ มีส่วนที่เป็นกันถุงขนาดตาเล็กที่สุด 20 25 และ 30 มิลลิเมตร

วิธีทำการประมงอวนลากคู่ ทำการประมงในเวลากลางวันตั้งแต่เช้ามืดถึงพระอาทิตย์ตกดิน แต่จะพบว่าทำการประมงเวลากลางคืนบ้างเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงเดือนหงาย แหล่งทำการประมงตั้งแต่บริเวณที่มีน้ำลึก 5-60 เมตร โดยเริ่มจากเรือหูลากอวนจากเรือปลาลงน้ำทางท้ายเรือ แล้วกลับลำตั้งหัวเรือไปในทิศเดียวกับเรือปลา พร้อมทั้งปล่อยสายลากจนได้ระยะที่เหมาะสม จากนั้นจะเร่งเครื่องยนต์เต็มเพื่อทำการลากอวน เรือทั้งสองห่างกันประมาณ 100-300 เมตร ระดับน้ำตื้นจะห่างกันน้อยกว่าระดับน้ำลึก ความเร็วเรือขณะลากอวนประมาณ 4-5 น็อต หรือ 7.40-9.30 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ขึ้นอยู่กับขนาดเรือและเครื่องยนต์ การลากอวนแต่ละครั้ง(รอบ) ใช้เวลา 3-4 ชั่วโมง ในรอบหนึ่งวันจะลากอวนและก๊อวนประมาณ 3 ครั้ง วิธีก๊อวนเรือทั้งสองจะหันหัวเรือกลับในทิศตรงข้ามกับแนวที่ลาก แต่ละลำจะกว้านสายลากเก็บ จากนั้นเรือหูจะปลดสายลากและสายกวาดออกจากตัวอวน แล้วส่งให้เรือปลาทำหน้าที่ก๊อวนต่อ พร้อมทั้งคัดเลือกและเก็บรักษาสัตว์น้ำในเรือต่อไป สัตว์น้ำที่จับได้จากอวนลากคู่ ได้แก่ ปลาทุ ปลาปล้อง ปลาสิğun ปลาอินทรี ปลาตาบขาว ปลาทราย ปลาแดง ปลาปากคม ปลาตาหวาน ปลาจวด ปลาหมึกกล้วย ปลาหมึกกระดอง ปูม้า และปลาเป็ด

2) อวนลากแผ่นตะเฒ (Otter board trawls) หมายถึง อวนลากที่ใช้แผ่นตะเฒช่วยถ่วงปากอวน อวนลากแผ่นตะเฒ เป็นอวนลากชนิดที่พบมากที่สุดในการประมงอวนลากทั้งสามชนิด ใช้เรือลำเดียวโดยมีอุปกรณ์ช่วยถ่วงปากอวน เรียกว่า แผ่นตะเฒ (Otter board) จำนวน 1 คู่ ติดตั้งอยู่หน้าปากอวน แผ่นตะเฒส่วนใหญ่ทำด้วยไม้เนื้อแข็งเสริมเหล็ก รูปร่างแบนคล้ายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ด้านหนึ่งของแผ่นตะเฒมีสายซุงทำด้วยโซ่ หรือเหล็กเส้นขนาดใหญ่ สายซุงจะต่อเข้ากับสายลาก เมื่อทำการลากแผ่นตะเฒจะดันน้ำ และเบนออก ทำให้ปากและปากอวนถ่วงออกตามไปด้วย เรืออวนลากแผ่นตะเฒขนาดเล็กนิยมเรียกว่า อวนลากแคระ หรืออวนลากกุ่ม มีการติดตั้งอุปกรณ์เพิ่มเติมต่างเล็กน้อยตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่น กล่าวคือ เรือในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานี – จังหวัดตราด และฝั่งทะเลอันดามัน ส่วนใหญ่มีคันถ่วง (Outigger) ทำด้วยไม้หรือท่อโลหะขนาด 4-5 นิ้ว ยาว 3-5 เมตร หนึ่งคู่อยู่หน้ากึ่งเรือ สามารถหุบเข้ามาเก็บข้างเรือได้ ปลายักษ์มีหัวงโลหะสำหรับร้อยสายลาก แต่เรืออวนลากขนาดเล็กในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ลงไปถึงจังหวัดนราธิวาส และเรืออวนลาก

ขนาดใหญ่กว่า 18 เมตร ในจังหวัดต่าง ๆ จะไม่นิยมนักตั้งคันถ่วงหน้าถัง จำนวนคนในเรือ 2-20 คน ขึ้นอยู่กับขนาดเรือ จังหวัดที่พบเรืออวนลากแผ่นตะเฒ่มาก ได้แก่ จังหวัดชายทะเลทุกจังหวัด แต่ถ้าเป็นเรือขนาดใหญ่กว่า 25 เมตร ซึ่งทำการประมงนอกน่านน้ำส่วนใหญ่เป็นเรืออวนลากจากจังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร และสมุทรสงคราม เรืออวนลากแผ่นตะเฒามีขนาด 6-43 เมตร ส่วนใหญ่ขนาด 10-18 เมตร เครื่องยนต์ขนาด 10-1,700 แรงม้า เรือขนาดใหญ่กว่า 18 เมตร ติดตั้งเรดาร์ เครื่องหาที่เรือจากดาวเทียม เอคโคโนวเดอร์ และวิทยุสื่อสาร เรือส่วนใหญ่มีเหล็กขนาดใหญ่รูปตัวที หรือตัวยูคว่า จำนวน 1 คู่ อยู่มุมท้ายเรือของกราบซ้ายและขวาสำหรับช่วยยกและเก็บแผ่นตะเฒ่ เรียกว่า แกลโล่ (Gallows) แต่เรือขนาดต่ำกว่า 14 เมตร ส่วนใหญ่จะมีเพียงวิทยุสื่อสาร

วิธีทำการประมงของเรืออวนลากแผ่นตะเฒ่ มีวิธีปล่อยอวนและกู้อวน คือ ให้เรือเดินหน้าช้า ๆ ส่วนที่เป็นก้นอวนจะถูกปล่อยลงน้ำก่อน ตามด้วยส่วนต่าง ๆ ของตัวอวน และตามด้วยแผ่นตะเฒ่ และสายลาก ตามลำดับ เมื่อแผ่นตะเฒ่ลงน้ำแล้ว จะเร่งความเร็วเรือเพิ่มขึ้นจนแผ่นตะเฒ่เริ่มดำน้ำ และเบนออกเต็มที่ จากนั้นทยอยปล่อยสายลากต่อไปโดยพยายามรักษาให้ระยะของสายลากทั้งสองที่ลงน้ำเท่ากัน จนกระทั่งแผ่นตะเฒ่สัมผัสพื้นทะเล สายลากจะถูกปล่อยลงน้ำอีกเล็กน้อยจนได้ระยะที่ต้องการ หรือประมาณ 5-10 เท่าของความลึกน้ำ เสร็จแล้วตรึงสายลากทั้งสองเส้นไว้กับเรือ ทำการลากจนกว่าจะถึงเวลากู้อวน วิธีกู้อวน เริ่มจากกว้านสายลากขึ้นมาก่อน ตามด้วยแผ่นตะเฒ่ และเก็บแผ่นตะเฒ่ไว้ท้ายเรือ จากนั้นกู้อวนต่อจนกระทั่งสามารถนำก้นอวนขึ้นมาบนเรือได้ เทสัตว์น้ำออกทางปลายสุดก้นอวนแล้วเตรียมอวนเพื่อทำการลากใหม่ต่อไป สำหรับเวลาทำการประมงของเรืออวนลากปลา ส่วนใหญ่ทำประมงในเวลากลางวัน ตั้งแต่เช้ามีดถึงพระอาทิตย์ตกดิน ปกติลากอวนนานครั้งละ 3-5 ชั่วโมง บางครั้ง 6 ชั่วโมง จำนวนวันทำประมงส่วนใหญ่ 7-25 วันต่อเที่ยว แหล่งทำประมงน้ำลึก 5-60 เมตรหรือมากกว่า สัตว์น้ำที่จับได้ส่วนใหญ่ได้แก่ ปลาทุบ ปลาถึง ปลาสิğun ปลาอินทรี ปลาจวด ปลาทุเร้า ปลาทรายแดง ปลาปากคม ปลาตาหวาน ปูม้า ปลาเศรษฐกิจขนาดเล็กชนิดต่าง ๆ ปลาหมึกกล้วยและปลาเป็ด

3) อวนลากคานถ่าง (Beam trawls) หมายถึง อวนลากที่ใช้คานช่วยถ่างปากอวน ที่นิยมใช้ในประเทศไทยมีอยู่ 2 ชนิด คือ อวนลากคานถ่างแบบลากกึ่ง และอวนลากคานถ่างแบบลากแมงกะพรุน แบบลากกึ่งนิยมเรียกว่า อวนลากข้าง หรืออวนลากแซก พบเฉพาะบริเวณอ่าวไทยฝั่งตะวันตกบางจังหวัดเท่านั้น ลักษณะที่สำคัญของอวนลากชนิดนี้ คือ ใช้คานที่ทำจากท่อโลหะจำนวนหนึ่งท่อนขวางด้านหน้าใกล้ปากอวน เพื่อให้ปากอวนกางออก และลากอวนพร้อมกันสองปาก ในอดีตเรือที่ใช้เป็นเรือหางยาวเท่านั้น ปัจจุบันนับตั้งแต่ปี 2536 เป็นต้นมา พบว่าเรือที่มีขนาดเครื่องยนต์ในเรือ ขนาด 9-20 เมตร ซึ่งเคยใช้อวนลากแผ่นตะเฒ่ คราดหอยลาย หรือเครื่องมืออื่น ๆ มีการใช้ด้วย ส่วนอวนลากคานถ่างแบบลากแมงกะพรุนชาวประมงเรียกว่า อวนลากจอหนัง เป็นเครื่องมือที่พบเฉพาะในเขตจังหวัดอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ปากอวนกางออกโดยใช้ท่อโลหะสี่ท่อนนำมาประกอบกันเป็นกรอบรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส แล้วร้อยอวนรูปดุ้งติดกับกรอบ ต่อมาชาวประมงได้ปรับปรุงอวนแมงกะพรุนแบบจอหนังใหม่ โดยใช้ท่อโลหะเฉพาะด้านล่างเท่านั้น เนื่องจากแบบกรอบสี่เหลี่ยมกะกะ ไม่สะดวกต่อการทำงาน ใช้จับแมงกะพรุนประมาณ 2-3 เดือนต่อปี

2.1.5 นโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมายของเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ที่มีเครื่องมือกวาดเอาปลาและสัตว์น้ำหน้าดินทุกชนิดในท้องทะเลขึ้นมาจำนวนหลายร้อยกิโลกรัมภายในครั้งเดียว ในอดีตที่ผ่านมามีการใช้ตาข่ายถักกวาดลากปลากลับมาในจำนวนมาก โดยปลาเล็กที่ได้จะเอามาทำเป็นปลาป่นแปรรูปส่งขายให้อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ยิ่งไปกว่านั้นคือการแอบมาลากวนในเขตใกล้ชายฝั่ง ซึ่งเป็นแหล่งหาปลาของเรือประมงพื้นบ้าน เรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลากจึงถือว่าเป็นตัวการทำลายระบบนิเวศทางทะเลมากอย่างหนึ่งหากไม่ทำการควบคุมหรือลดจำนวนเครื่องมือที่มีลักษณะทำลายทรัพยากรแบบนี้ จะส่งผลให้ต่อไปในอนาคตจะไม่มีปลาและสัตว์น้ำทะเลให้ลูกหลานได้รับประทานและจากผลสำรวจที่สอดคล้องกันจากนักอนุรักษ์ทั่วโลกว่า หากยังปล่อยให้ทุกประเทศจับปลาโดยใช้เครื่องมือทำลายล้างต่อไป ภายในปี 2050 ปลาและสัตว์ทะเลจะสูญพันธุ์ไปหมด โดยเฉพาะ ฉลาม ปลาดาบ ปลาเคียว ขณะนี้หายจากท้องทะเลไปแล้วกว่าร้อยละ 90 ดังนั้นกติกาของ “IUU” ที่บังคับชัดเจนว่าต้องหยุดยั้ง “การทำประมงผิดกฎหมาย” “ต้องรายงานสัตว์ทะเลที่จับมาได้” และ “ต้องมีการควบคุม” เพื่อส่งเสริมการใช้ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน เพื่อให้ลูกหลานหรือมนุษยโลกในอนาคตเหลือ กุ้ง หอย ปู ปลา ไว้บริโภคบ้าง (คมชัดลึก, 2558)

ขอบเขตของการทำประมงที่ผิดกฎหมาย หรือ Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IUU Fishing) เกิดขึ้นเมื่อเรือละเมิดกฎหมายการประมง ซึ่งกล่าวรวมถึงการประมงที่กระทำภายใต้เขตอำนาจรัฐชายฝั่ง หรือการประมงเขตน่านน้ำสากลภายใต้กฎระเบียบขององค์กรบริหารจัดการการประมงในภูมิภาคซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะประกอบด้วยการประมงที่ผิดกฎหมาย การประมงที่ไม่ปรากฏรายงาน และการประมงที่ไร้กฎเกณฑ์ รายละเอียดดังต่อไปนี้ (GREENPEACE, 2558)

1) การประมงที่ผิดกฎหมาย

1.1) การทำประมงของเรือสัญชาติใดๆ ในเขตน่านน้ำของประเทศใดก็ตามโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประเทศดังกล่าว หรือโดยฝ่าฝืนต่อระเบียบและกฎหมาย

1.2) เรือประมงที่ชักธงของประเทศที่เป็นสมาชิกขององค์กรในภูมิภาคที่รับผิดชอบบริหารจัดการการทำประมง โดยฝ่าฝืนต่อมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ปลาดังประเทศนั้นๆ หรือฝ่าฝืนมาตรการที่เกี่ยวข้องซึ่งกำหนดขึ้นโดยกฎหมายระหว่างประเทศ

1.3) การฝ่าฝืนกฎหมายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งกฎหมายตามความตกลงร่วมมือทางประมงขององค์กรบริหารจัดการการประมงในภูมิภาค

2) การประมงที่ไม่ปรากฏรายงาน

2.1) กรณีการทำประมงโดยไม่ได้อายางาน หรือรายงานอย่างไม่ถูกต้อง ต่อหน่วยงานกำกับดูแลการประมงแห่งชาติ ตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่กำหนดไว้

2.2) กรณีการทำประมงในพื้นที่ที่สามารถทำการประมงตามในภูมิภาค โดยไม่ได้รายงาน หรือรายงานอย่างไม่ถูกต้อง ตามกฎหมายหรือกฎระเบียบที่องค์กรกำหนดไว้

3) การประมงที่ไร้กฎหมาย

3.1) การประมงในเขตพื้นที่ขององค์กรบริหารจัดการการประมงในภูมิภาค โดยเรือไม่ปรากฏสัญชาติ หรือโดยเรือที่ติดธงของประเทศที่ไม่ใช่สมาชิก หรือโดยองค์กรประมงอื่นๆ ที่ฝ่าฝืนต่อมาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อการอนุรักษ์ปลาและการจัดการขององค์กร

3.2) การทำประมงที่ไม่สอดคล้องกับความรับผิดชอบของรัฐในบริเวณสงวนเพื่อการเพิ่มจำนวนปลาที่ยังไม่เป็นบริเวณที่มีการกำหนดมาตรการอนุรักษ์ไว้เพื่อการสงวนอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

สรุปขอบเขตของการประมงที่ผิดกฎหมายสำหรับประเทศไทยหลัก ๆ ครอบคลุมถึงการประมงที่ฝ่าฝืนต่อระเบียบและกฎหมายในเขตน่านน้ำของประเทศไทย ซึ่งหมายถึงการทำประมงที่ผิดกฎหมายในระยะชายฝั่งทะเลที่สงวนไว้สำหรับการทำประมงพื้นบ้าน หรือการประมงระดับเล็กเท่านั้น ไม่อนุญาตให้มีการประมงเพื่ออุตสาหกรรม อาทิ การใช้เรืออวนลาก หรือการทำวนล้อมหินโดยใช้ไฟล่อ เป็นต้น การประมงที่ผิดกฎหมายดังกล่าวไม่ใช่เพียงแค่เป็นเสมือนการขโมยปลาจากท้องทะเลซึ่งเป็นทรัพยากรของประเทศแต่ยังได้ทำลายอุปกรณ์หาปลาซึ่งเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพของชาวประมงในท้องถิ่นอีกคนนับ นอกจากนี้เรือประมงของไทยที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมายและทำการประมงในน่านน้ำของไทย ถือว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายในตัวเอง ถึงแม้ไม่ได้ฝ่าฝืนกฎหมายใดเพิ่มเติม การประมงที่ผิดกฎหมายยังหมายถึง การทำประมงข้ามแดนที่ผิดกฎหมาย คือ เรือประมงของไทยที่ทำประมงผิดกฎหมายเหนือน่านน้ำไทย หรือนอกเหนือน่านน้ำไทยโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ในทางกลับกันยังรวมไปถึงเรือประมงของสัญชาติใด ๆ ก็ตามที่ทำประมงผิดกฎหมายภายในน่านน้ำของไทยอีกด้วย

กรมประมงจึงเสนอมาตรการออกเป็นนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยต้องมีการดำเนินการเพื่อให้เรือประมงไทยไม่เป็นเรือประมง IUU ดังนี้ (กรมประมง, 2558ข)

1) ทำการประมงให้ถูกต้องตามกฎหมาย

การทำประมงให้ถูกต้องตามกฎหมาย ต้องปฏิบัติดังนี้

1.1) ขอจดทะเบียนเรือไทย และต้องขอใบอนุญาตใช้เรือ สำหรับการประมงในทะเล ซึ่งตาม พระราชบัญญัติเรือไทย พ.ศ. 2481 มาตรา 8 สำหรับการประมงกำหนดให้เรือกลทุกขนาดตั้งแต่ 6 ตันกรอสขึ้นไป ต้องจดทะเบียนเรือไทย โดยขอขึ้นการจดทะเบียนเรือไทยและขอใบอนุญาตใช้เรือ ได้ที่กรมเจ้าท่าหรือสำนักงานเจ้าท่าเขตที่เจ้าของเรือมีภูมิลำเนา

1.2) ขออาชญาบัตร หมายถึง ใบอนุญาตซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้แก่ผู้รับอนุญาตเพื่อให้เครื่องมือทำการประมงและกฎหมายกำหนดให้บุคคลใดจะใช้เครื่องมือในพิทักษ์

ทำการประมงได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตบัตร ระบุชื่อบุคคลนั้นและเสียเงินอากรแล้ว โดยยื่นขอต่อ นายอำเภอท้องที่ (ที่สำนักงานประมงอำเภอในท้องที่)

1.3) ทำการประมงตามที่กฎหมายกำหนด เรือประมงทุกลำที่ทำการประมงใน เขตน่านน้ำไทยจำเป็นต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายระบุไว้ ซึ่งประกอบด้วย พ.ร.บ. ประมง ปี 2558 กฎกระทรวง และระเบียบกรมประมงต่าง ๆ

2) รายงานการทำประมง

การรายงานการทำประมง ผู้ประกอบการประมงสามารถทำได้โดยแจ้งที่ศูนย์ควบคุม การแจ้งเข้า-ออก เรือประมง (PIPO) และลงสมุดบันทึกการทำประมง (Fishing Logbook) คือ สมุดบันทึกรายการในการทำประมง เกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการทำประมง เครื่องมือประมง ที่ใช้ ชนิด และสัตว์น้ำที่จับได้ตลอดจนท่าที่ออก – เข้า โดยมีข้อกำหนด คือ ผู้ควบคุมเรือหรือใต้เรือ ต้องลงนามรับรองความถูกต้องของข้อมูลที่บันทึกลงในสมุดบันทึกการทำประมงดังกล่าว

3) ควบคุมการทำประมง

ศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) จัดทำระบบเชื่อมโยงศูนย์ระบบติดตามตำแหน่งเรือ (VMS) กับเรือตรวจการประมงที่สามารถใช้งานได้ดีโดยเชื่อมโยงกับศูนย์ปฏิบัติการควบคุมเฝ้าระวังการทำประมงประจำพื้นที่ ในภูมิภาคเพื่อให้มีความเชื่อมโยงระหว่างเรือตรวจการประมง – ศูนย์ VMS – ท่าเรือ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการควบคุม กำกับ ดูแลแหล่งทำประมงของเรือประมง

2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย (1) ทฤษฎีการตัดสินใจ (2) ทฤษฎี แรงจูงใจ และ (3) ทฤษฎีทัศนคติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีการตัดสินใจ

ปกรณกรณ์ คำทอง (2552) ได้อธิบายการตัดสินใจว่า การตัดสินใจ คือ ผลสรุปหรือ ผลขั้นสุดท้ายของกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับ สถานการณ์ ทรัพยากร และบุคคล สามารถนำไปปฏิบัติและทำให้งานบรรลุเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ การตัดสินใจ เป็นส่วนหนึ่งของบทบาทของผู้บริหารที่เกิดจากตำแหน่ง และอำนาจที่เป็นทางการ คือบทบาทการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) บทบาทผู้จัดการ สถานการณ์ที่เป็นปัญหา (Disturbance Handler) บทบาทผู้จัดทรัพยากร (Resource Allocator) และ บทบาทผู้เจรจาต่อรอง (Negotiator)

นอกจากนี้เสรี วงษ์มณฑา (2542) ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล ออกเป็น 2 ประการ คือ

1) ปัจจัยภายใน (Internal Factors) หรือเรียกว่าตัวกำหนดพื้นฐาน (Basic Determinants) โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการตัดสินใจของบุคคล ดังนี้

1.1) ความจำเป็น (Needs) ความต้องการ (Wants) และความปรารถนา (Desire) ของมนุษย์ ซึ่งทั้งสามประการนี้สามารถใช้แทนกันได้

1.2) แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง ปัญหาที่ถึงจุดวิกฤติที่ทำให้บุคคลไม่สบายใจ แรงจูงใจจึงเกิดขึ้นบังคับให้บุคคลค้นหาวิธีมาตอบสนองความพึงพอใจ โดยแรงจูงใจมาจากความจำเป็น (Based on Needs) คือ ถ้าไม่มีความจำเป็นก็จะไม่เกิดแรงจูงใจ

1.3) บุคลิกภาพ (Personality) คือ ลักษณะนิสัยโดยรวมของบุคคลที่พัฒนาขึ้นมาในระยะยาว ซึ่งมีผลกระทบต่อกรกำหนดรูปแบบในการโต้ตอบ หรือตอบสนอง (Reaction) ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นบุคลิกภาพจึงเป็นตัวกำหนดการตอบสนองของมนุษย์

1.4) ทักษะคติ (Attitude) เป็นการประเมินความพอใจหรือไม่พอใจความรู้สึกและท่าทีความรู้สึกที่คนเรามีต่อความคิดหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทักษะคตินี้จะนำมาซึ่งการเลือกปฏิบัติของบุคคล

1.5) การรับรู้ (Perception) เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลเลือกตีความข้อมูลเพื่อกำหนดภาพที่มีความหมาย

1.6) การเรียนรู้ (Learning) เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่บุคคลสะสมไว้

2) ปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลมีดังนี้

2.1) สภาพเศรษฐกิจ (Economy) เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะเรื่องการกำหนดอำนาจการซื้อ (Purchasing Power) ของผู้บริโภค

2.2) ครอบครัว (Family) ครอบครัวทำให้เกิดการตอบสนองต่อความต้องการ โดยครอบครัวนั้นเป็นส่วนหนึ่งของตัวแทนกระบวนการทางสังคม (Socializing Agent) เป็นกระบวนการที่เตรียมคนเข้าสู่สังคม ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียน ครอบครัว ศาสนา สื่อมวลชน สถาบันการเมือง การเตรียมเข้าสู่สังคมนั้น ครอบครัวจะเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคล ขณะเดียวกันโรงเรียนก็ชี้แนวทางในการดำเนินชีวิตของบุคคลได้หลายประการ เป็นต้น

2.3) สังคม (Social Group) ลักษณะด้านสังคมประกอบด้วย รูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyles) ค่านิยมสังคม (Social Values) และความเชื่อ (Belief) ซึ่งสังคมในที่นี้อาจจะเป็นทั้งสังคมอาชีพและสังคมท้องถิ่น

2.4) วัฒนธรรม (Culture) เป็นกลุ่มค่านิยมพื้นฐาน (Basic Values) การรับรู้ (Perception) ความต้องการ (Wants) และพฤติกรรม (Behaviors) เรียนรู้จากการเป็นสมาชิกของสังคมในครอบครัว วัฒนธรรมจึงเป็นรูปแบบหรือวิถีทางในการดำเนินชีวิต (Lifestyles) ที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ

มานพ สวามิชัย (2527) ได้แบ่งการตัดสินใจออกเป็น 3 กรณี คือ การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง และการตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน

1) การตัดสินใจภายใต้ความแน่นอน (Decision Making Under Certainty) เป็นการตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจรู้ได้แน่นอนว่าถ้าปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดลงไปจะมีผลอย่างไร

2) การตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยง (Decision Making Under Risk) เป็นการตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจไม่ทราบว่าจะเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นในอนาคต แต่สามารถคาดเดาได้บ้างว่าโอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ มีความน่าจะเป็นมากน้อยเพียงไร โดยอาจจะอาศัยข้อมูลในอดีต หรือจากประสบการณ์ที่ผ่านมาช่วยประกอบในการวิเคราะห์หาความน่าจะเป็น ดังนั้น ในการเลือกที่จะตัดสินใจอย่างไร ก็จะนำความน่าจะเป็นมาช่วยในการตัดสินใจ

3) การตัดสินใจภายใต้ความไม่แน่นอน (Decision Making Under Uncertainty) ความไม่แน่นอน คือ การไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ไม่มีข้อมูลหรือความน่าจะเป็นในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ หรือไม่สามารถคาดเดาได้เกี่ยวกับอนาคต

ซึ่งการตัดสินใจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลากนั้น เป็นการตัดสินใจภายใต้ความเสี่ยงและความไม่แน่นอน คือ ตัดสินใจโดยไม่ทราบว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคตหลังการตัดสินใจ โดยปัจจัยที่ทำให้ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลากเลือกตัดสินใจทำประมงถูกกฎหมายนั้นอาจเกิดจากปัจจัยภายใน เช่น ความจำเป็น หรือมีแรงจูงใจมากกระทำ หรืออาจจะเป็นปัจจัยภายนอก เช่น สังคม (รัฐบาล) กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องตัดสินใจทำประมงให้ถูกกฎหมาย โดยคาดหวังว่า EU จะยอมรับการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ได้

2.2.2 ทฤษฎีแรงจูงใจ

กนกวรรณ จันทร์กลั่น (2550) อ้างถึงสมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต กล่าวว่าแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง สิ่งที่บุคคลคาดหวังโดยเป็นสิ่งที่บุคคลอาจพึงพอใจก็เป็นได้ ซึ่งความคาดหวังเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ แรงจูงใจประกอบด้วย

- 1) พลังที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้
- 2) ตัวกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรม
- 3) ตัวกำหนดระดับของความพยายาม

ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญของแรงจูงใจ คือ พลังงานที่เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม คือ ความต้องการ (Needs) และแรงขับ (Drives) โดยความต้องการและแรงขับนั้นในบางครั้งอาจมีความหมายเดียวกัน นอกจากนี้คนเรายังได้รับแรงจูงใจของการอยากรู้อยากเห็น ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการยอมรับ ความต้องการความรัก เป็นต้น ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของแรงจูงใจทางด้านจิตใจและสังคม

มูรูส สว้างบารุง (2552) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นแรงผลักดันจากแรงขับที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมซึ่งนำทางให้บุคคลกระทำบางสิ่งหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งอื่น ๆ โดยแบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) แรงจูงใจปฐมภูมิ (Primary Motives) หรือเรียกว่าความต้องการทางชีววิทยา (Biological Needs) เป็นแรงจูงใจที่ตอบสนองต่อความต้องการดำรงชีวิต (Survival) ของบุคคล ซึ่งประกอบด้วย ความต้องการอาหาร น้ำ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) แรงจูงใจจิตวิทยา (Need for Affiliation) คือ ความต้องการที่สัมพันธ์กับความสุขและคุณภาพชีวิตของบุคคล ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการอยู่รอดในการดำรงชีวิต เช่น ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement) และความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) เป็นต้น

ทั้งนี้อดุลย์ จาตุรงคกุล (2543) ได้แบ่งสภาวะการเกิดแรงจูงใจของบุคคล ออกเป็น 3 ประการ คือ

1) สภาวะการเล็งเห็นแหล่งหรือต้นตอเหตุของความตึงเครียด ซึ่งเกิดจากความต้องการแสดงว่าผู้บริโภครู้สึกต้องการจะทำบางสิ่งบางอย่าง การเล็งเห็นความตึงเครียดเป็นสภาพความนึกคิดในตัวบุคคลซึ่งอาจเกิดจากความหิวหรือความตึงเครียดทางสังคม

2) สภาวะการรวมตัวหรือระดมพลังงานบางอย่าง (Some Energy Mobilization) ซึ่งเป็นเหตุให้ตัวบุคคลมีความต้องการที่จะจัดการกับความตึงเครียด ซึ่งการรวมพลังงานเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายใน

3) สภาวะการมีเป้าหมายที่นึกเห็นภาพหรือรับรู้ได้และมีพลังงานพอที่จะทำให้ตัวบุคคลมุ่งไปสู่เป้าหมายหรือการมุ่งวิถีทางไปสู่เป้าหมาย

การตัดสินใจทำหรือไม่ประมงของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลากให้ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้น อาจจะต้องมีแรงจูงใจเป็นส่วนสำคัญในการตัดสินใจ โดยแรงจูงใจนี้อาจเป็นแรงจูงใจขั้นจิตวิทยา ที่จะเป็นตัวผลักดันให้ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์กระทำบางอย่างเพื่อตอบสนองต่อผลกำไรทางธุรกิจ

2.2.3 ทฤษฎีทัศนคติ

แพรวภัทร ยอดแก้ว (2553) ได้สรุปว่าทัศนคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึก ความคิดหรือความเชื่อ และแนวโน้มที่จะแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นปฏิกิริยาโต้ตอบ โดยการประมาณค่าว่าชอบหรือไม่ชอบ ที่จะส่งผลกระทบต่อ การตอบสนองของบุคคลในเชิงบวกหรือเชิงลบต่อบุคคล สิ่งของและสถานการณ์ และทัศนคตินั้นสามารถที่จะรู้ หรือถูกตีความได้จากสิ่งที่คนพูดออกมาอย่างไม่เป็นทางการหรือจากการสำรวจที่เป็นทางการ หรือจากพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้น

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2545)ให้ความหมายของทัศนคติไว้ คือ ความพร้อมทางจิต ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมที่มีต่อบุคคล สิ่งของ สถานการณ์ต่าง ๆ ในทางใดทางหนึ่ง

ชูชัย สมิทธิไกร (2554)กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลสรุปของการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น บุคคล วัตถุ ประเด็นที่ถกเถียง หรืออื่น ๆ ที่บ่งชี้ว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว น่าพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ และเป็นประ โยชน์หรืออันตราย ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและมีสุขภาพจิตที่ดี

จากคำจำกัดความและคำอธิบายข้างต้นแล้วจึงสรุปได้ว่า ทัศนคติ คือ กระบวนการที่ เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อบุคคล สิ่งของ หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2548) ได้จำแนกองค์ประกอบที่สำคัญของทัศนคติและประเภทของ ทัศนคติไว้ดังนี้

1) องค์ประกอบของทัศนคติ ประกอบด้วย

1.1) องค์ประกอบทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Component) จะแสดงถึง ความรู้ (Knowledge) การรับรู้ (Perception) ความเชื่อ (Beliefs) ต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผสมกับ ประสบการณ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่งข้อมูล จะไปกำหนดความเชื่อถือ ซึ่งหมายถึง สภาพด้านจิตใจที่สะท้อนความรู้เฉพาะอย่างของบุคคลและมีการประเมินเกี่ยวกับความคิดต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง

1.2) องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) จะสะท้อนถึง อารมณ์ (Emotion) หรือความรู้สึก (Feeling) ของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งประสบการณ์จะมีผลกระทบด้านจิตใจ วิธีปฏิบัติที่ใช้จัดการประเมินผลอาศัยเกณฑ์การให้ คะแนนความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ดีหรือไม่ดี เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

1.3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) จะสะท้อนถึงแนวโน้มที่ จะมีพฤติกรรม การปฏิบัติ หรือปฏิกิริยาของบุคคล ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งต่อทัศนคติที่มีต่อสิ่งหนึ่ง

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนจะมีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยวรรณ องค์กรุทธรักษา (2552) ระบุว่าหากบุคคลมีความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าจะให้คุณประโยชน์ในเชิงบวก (Cognition) ตัวบุคคลจะเกิดความรู้สึกชอบในสิ่งนั้น (Affection) และก่อให้เกิดพฤติกรรมในเชิงบวกต่อสิ่งนั้น ในที่สุด (Conation)

2) ประเภทของทัศนคติ

ทัศนคติของบุคคลแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1) ทัศนคติเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออกถึงความรู้สึก อารมณ์ จากสภาพจิตใจ ได้ตอบในด้านดีต่อบุคคลอื่น หรือเรื่องราวใดเรื่องราวหนึ่งในสิ่งที่ดี

2.2) ทักษคติเชิงลบ เป็นทัศนคติที่สร้างความรู้สึกลงในทางเลื่อมเสีย ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือหรือไว้วางใจ อาจมีการระแวง สงสัย รวมทั้งเกลียดชัง ต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3) ทักษคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็นในเรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือต่อบุคคล หน่วยงาน และอื่น ๆ โดยสิ้นเชิง

3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทัศนคติ

ทัศนคติของตัวบุคคลที่อยู่ในระดับความมั่นคงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะทำให้ตัวบุคคลสามารถพัฒนาให้เป็นบุคคลหนึ่งที่เราต้องการจะเป็นได้ ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทัศนคติ เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

3.1) อิทธิพลจากครอบครัว (Family Influence) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลที่สุดในการสร้างทัศนคติ เนื่องจากสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และมีความใกล้ชิดผูกพันยาวนานที่สุด

3.2) อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน (Peer Group Influence) เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติของบุคคลโดยเฉพาะวัยรุ่น เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการการยอมรับจากเพื่อน ๆ

3.3) อิทธิพลจากข้อมูลและประสบการณ์ในอดีต (Information and Experience Influence) ซึ่งจากทฤษฎีการเรียนรู้พบว่า ประสบการณ์ในอดีตของตัวบุคคลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมในอนาคต

3.4) บุคลิกภาพ (Personal Influence) บุคลิกภาพของบุคคล เช่น ก้าวร้าว อ่อนน้อม หรือเผด็จการ จะมีผลต่อทัศนคติของบุคคล

3.5) วัฒนธรรม (Culture) มีอิทธิพลต่อชีวิตทุกคนที่อยู่ในสังคม ซึ่งวัฒนธรรมจะเป็นบุคลิกภาพของแต่ละชาติและจะส่งผลทัศนคติของบุคคลในชาติด้วย

ทัศนคติจะเป็นกระบวนการที่จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อตัวผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากแต่ละคน กล่าวคือถ้ามีทัศนคติที่เป็นบวกจะส่งผลให้การกระทำทางพฤติกรรมก็จะเป็นบวก แต่ในทางกลับกันถ้ามีทัศนคติเป็นลบก็อาจเกิดพฤติกรรมต่อต้านได้ รวมทั้งทัศนคดียังเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการตัดสินใจเช่นกัน เช่น หากผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการทำประมงถูกกฎหมาย ตัวผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากจะตัดสินใจทำประมงให้อุณหภูมิถูกต้องตามเงื่อนไขที่ทางศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมายกำหนด แต่หากผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มีทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับเงื่อนไขการทำประมงให้อุณหภูมิถูกต้องตามกฎหมายก็จะตัดสินใจไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงการปฏิบัติต่าง ๆ ได้ ซึ่งการมีทัศนคติในเชิงลบนั้นสามารถพัฒนามาเป็นทัศนคติในเชิงบวกได้ โดยการใช้อิทธิพลจากครอบครัว กลุ่มเพื่อน หรือสังคม เช่น การชักชวนให้ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก เข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติการทำประมงให้อุณหภูมิถูกต้องตามกฎหมาย ทำให้ตัวบุคคลได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติไปจากเดิมได้

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฏฐา สุวรรณราช (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบและการปรับตัวของการทำประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลา จากภาวะสูงขึ้นของราคาน้ำมัน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทั่วไปของชาวประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลา (2) ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลา (3) ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำประมงจากภาวะราคาน้ำมันสูงขึ้นของชาวประมงพาณิชย์ ในจังหวัดสงขลา และ (4) ผลกระทบและการปรับตัว จากภาวะการสูงขึ้นของราคาน้ำมันของชาวประมงพาณิชย์ ในจังหวัดสงขลา โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ที่มีเรืออวนล้อมและมีขนาด 40 ตันกรอสขึ้นไป ที่จดทะเบียนกับกรมเจ้าท่า จำนวน 40 ราย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44.5 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.84 คน สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำกิจการประมงเฉลี่ย 1.92 คน ผู้ประกอบการมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพประมงเฉลี่ย 22.1 ปี ส่วนใหญ่สืบทอดกิจการจากบรรพบุรุษ โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม ถือครองเรือประมงพาณิชย์ขนาด 50 ตันกรอสขึ้นไป มีรายได้จากการทำประมงเฉลี่ย 4,362,250.0 บาทต่อปี มีรายจ่ายจากการทำประมงเฉลี่ย 3,792,425.0 บาทต่อปี ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสมาคมการประมง มีการรับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับการทำประมงและนโยบายการประมง ผ่านทางเพื่อนที่ทำธุรกิจประมง

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ลงทุนครั้งแรกโดยการซื้อเรือประมงพาณิชย์ ขนาด 50-99 ตันกรอส ซึ่งเป็นขนาดกลาง โดยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 6,948,275.9 บาทต่อการลงทุนครั้งแรก ส่วนใหญ่ใช้โชনাและเรดาร์ เป็นเครื่องมือออกหาปลา โดยออกทำการประมงเฉลี่ย 7.8 ครั้งต่อปี ในแต่ละครั้งออกทำประมงใช้เวลาเฉลี่ย 41.3 วัน แรงงานในการทำประมงส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานต่างด้าว ค่าจ้างได้กึ่งเฉลี่ย 584,250.0 บาทต่อคนต่อปี ค่าจ้างคนขับเรือเฉลี่ย 116,825.0 บาทต่อคนต่อปี ค่าจ้างหัวหน้าลูกน้องเรือเฉลี่ย 112,575.0 บาทต่อคนต่อปี ค่าจ้างวิศวกรเฉลี่ย 121,900.9 บาทต่อคนต่อปี และค่าจ้างลูกน้องเรือเฉลี่ย 43,575.0 บาทต่อคนต่อปี ค่าใช้จ่ายประกอบธุรกิจในเรื่องประมง ค่าน้ำมันเฉลี่ย 217,325.0 บาทต่อลำต่อเที่ยว สัตว์น้ำที่จับได้ส่วนใหญ่ขายที่แปปลา โดยมีการคัดแยกปลาตามลักษณะและชนิดของปลาเพื่อจำหน่าย ผู้ประกอบการมีรายได้จากการประกอบการประมงเฉลี่ย 575,250 บาทต่อลำต่อเที่ยว ช่วงที่มีการทำรายได้และจับปลามากคือ ช่วงเดือน กุมภาพันธ์ – เมษายน ส่วนช่วงที่มีรายได้จากการทำประมงน้อยคือช่วง กรกฎาคม – ธันวาคม

ปัญหาและอุปสรรคในการทำประมงพาณิชย์ ระดับความรุนแรงที่สุด คือ ปัญหาการปรับตัวขึ้นของราคาน้ำมันต่อการประมงพาณิชย์ และรายได้ลดลงหลังการปรับตัวสูงขึ้นของราคาน้ำมัน

ผลกระทบและการปรับตัวจากภาวะการสูงขึ้นของราคาน้ำมัน ก่อนราคาน้ำมันจะสูง และหลังการขึ้นราคาน้ำมัน ผู้ประกอบการมีต้นทุนในการออกเรือแต่ละครั้งเฉลี่ย 512,050 และ

691,875 บาทต่อครั้ง ต้นทุนค่าน้ำมันในการออกเรือแต่ละครั้ง เฉลี่ย 344,250 และ 476,345 บาทต่อครั้ง ตามลำดับ สำหรับกำไรเฉลี่ยในการออกเรือประมงแต่ละครั้งลดลงจาก 505,000 บาทต่อครั้ง เหลือ เฉลี่ย 381,250 บาทต่อครั้ง ชาวประมงส่วนใหญ่ได้มีการปรับตัวตามสภาวะการเปลี่ยนแปลงของ ราคาน้ำมัน โดยการลดค่าใช้จ่ายของครีวเรือน ลดจำนวนแรงงานที่ใช้ในการทำประมง และ เปลี่ยนแปลงวิธีการทำประมง ส่วนความต้องการสนับสนุนจากรัฐ คือ การจัดตั้งกองทุนน้ำมัน และ จัดหาแหล่งทำการประมงในต่างประเทศ

ขุ่ม สุขช่วย (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลต่อระบบ มาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC ในจังหวัดสตูล การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพ ทั่วไปด้านการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล และการจัดการด้านการผลิตกุ้งทะเลของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยง กุ้งทะเลในจังหวัดสตูล (2) ทักษะของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลที่มีต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC ของกรมประมง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะสังคม เศรษฐกิจ และขนาดฟาร์มกับ ทักษะของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลในจังหวัดสตูล และ (4) ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ ช่วยเหลือจากภาครัฐและข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ข้อมูลในการศึกษา ประกอบด้วย ข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมจากเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ และข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการ สัมภาษณ์ผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลรายบุคคลจำนวน 100 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง ในการ วิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบค่าไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 89 อายุเฉลี่ย 41.89 ปี นับถือศาสนาพุทธ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 38 ประกอบอาชีพเกษตรกร เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 71 ผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลมีรายได้รวมมากกว่า 800,000 บาทต่อปี ประสบการณ์การประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงกุ้งทะเลมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 50 เป็นสมาชิกกลุ่มหรือ องค์กรร้อยละ 61 เป็นสมาชิกชมรมผู้เลี้ยงกุ้งจังหวัดสตูล ร้อยละ 62.3 เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการเลี้ยงกุ้ง ร้อยละ 98 ผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเล มีที่ดินของตนเองในการเพาะเลี้ยงกุ้ง ร้อยละ 67 มีการเช่าที่ดินในการเพาะเลี้ยงกุ้งโดยมีระยะเวลาเช่าที่ดินเฉลี่ย 1.92 ปี พื้นที่บ่อเลี้ยงกุ้งน้อยกว่า 25 ไร่ ร้อยละ 50 ระบบการเลี้ยงเป็นระบบเปิดมีการถ่ายน้ำออกนอกฟาร์ม ร้อยละ 68 มีการเลี้ยงกุ้ง 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 81 เลี้ยงกุ้งขาวได้ผลผลิตเฉลี่ย 1,977.19 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 99 เลี้ยงกุ้งกุลาดำ ได้ผลผลิต เฉลี่ย 725 กิโลกรัมต่อไร่ ร้อยละ 4 มีระดับความรู้ ความเข้าใจในระบบมาตรฐานฟาร์มในระดับปานกลาง ร้อยละ 69 และทุกฟาร์มได้รับระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP โดยร้อยละ 37 ได้รับมาตรฐานฟาร์มในปี 2546

เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งมีทัศนคติต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC ในระดับดีต่อ ประเด็น (1) ระบบมาตรฐานฟาร์ม “จีเอพีและซีโอซี” มีความสำคัญ สามารถช่วยแก้ปัญหา สิ่งแวดล้อมได้ (2) การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานฟาร์ม “จีเอพีและซีโอซี” สามารถทำให้ผลผลิต ของท่านสะอาดและปลอดภัยต่อผู้บริโภค และ (3) ระบบมาตรฐานฟาร์ม “จีเอพีและซีโอซี” สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับตลาดต่างประเทศได้เป็นอย่างดี เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลมี ทัศนคติต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC ในระดับ ไม่สู้ดี ในประเด็น การปฏิบัติตามเกณฑ์

มาตรฐาน “ซีไอซี” มีขั้นตอนที่ยุ่งยากมากเกินไปต่อการจัดการฟาร์ม ส่วนประเด็นที่เหลือมีทัศนคติในระดับ ดีปานกลาง

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และขนาดฟาร์มกับทัศนคติของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลที่มีต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC พบว่า มีเพียงระดับรายได้รวมที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลที่มีต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP และ CoC อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

ส่วนปัญหา อุปสรรคนั้น เกษตรกรร้อยละ 90 ตอบว่าไม่สามารถควบคุมการเกิดโรคได้ ร้อยละ 78 ตอบว่าราคากุ้งทะเลไม่มีเสถียรภาพ ร้อยละ 62 ตอบว่าการควบคุมคุณภาพน้ำไม่ให้เกิดค่าที่กำหนดตามระบบมาตรฐานฟาร์ม “GAP” ไม่สามารถควบคุมได้ตลอดการเลี้ยง ร้อยละ 59 สภาพพื้นที่ของฟาร์มไม่สามารถปรับปรุงได้ตามมาตรฐาน “CoC” ร้อยละ 72 ต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ คือ การกำหนดราคาประกันตามขนาดกุ้ง ส่วนข้อคิดเห็นของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเล ร้อยละ 70 เห็นว่าการดำเนินงานของกรมประมงดีอยู่แล้ว และร้อยละ 40 ควรปรับปรุงด้านการลดขั้นตอนข้อปฏิบัติงาน

สุวรรณทนา ทศพรพิทักษ์กุล และคณะ (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การประมงอวนลากแผ่นตะเฒ่ขนาดเล็กบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะการทำประมงของเรืออวนลากแผ่นตะเฒ่ขนาดเล็กบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสงขลา และ (2) แหล่งทำการประมง อัตราการจับสัตว์น้ำ และองค์ประกอบสัตว์น้ำ โดยเก็บข้อมูลจากแฟ้มปลาเอกชน ในอำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จากเรือประมงอวนลากแผ่นตะเฒ่ขนาดเล็กขนาดความยาวเรือต่ำกว่า 14 เมตร จากเรือตัวอย่างจำนวน 159 ลำ ระหว่างเดือน มกราคม – ธันวาคม 2549 ใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาผลจับสัตว์น้ำต่อหน่วยการลงแรงประมง (catch per unit effort, CPUE) โดยใช้สูตรวิเคราะห์ความแตกต่างของอัตราการจับสัตว์น้ำระหว่างฤดูมรสุม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (analysis of variance with completely randomized design) และเปรียบเทียบความแตกต่างของอัตราการจับเฉลี่ยโดยใช้วิธี Scheffe ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และวิเคราะห์องค์ประกอบสัตว์น้ำ โดยรายงานในรูปของร้อยละกลุ่มสัตว์น้ำต่อปริมาณสัตว์น้ำทั้งหมด

ผลการศึกษาพบว่า การทำประมงของเรืออวนลากแผ่นตะเฒ่ขนาดเล็กบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา ส่วนใหญ่ใช้เครื่องยนต์ขนาด 90-180 แรงม้า ขนาดตาอวนก้นอูง 22.22 มิลลิเมตร ใช้แรงงานประมง 4-6 คน โดยออกทำการประมงเฉพาะกลางคืนร้อยละ 61.35 ทำการประมงทั้งกลางวันและกลางคืนร้อยละ 31.73 และออกทำการประมงเฉพาะกลางวันร้อยละ 6.92 โดยเรือที่ทำการประมงเฉพาะกลางคืนจะออกทำการประมงแต่ละเที่ยวอยู่ระหว่าง 1-10 วัน เฉลี่ย 2.09 ± 1.91 วัน ลงอวนคืนละ 2-3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 3-6 ชั่วโมง ส่วนเรือที่ทำการประมงทั้งกลางวันและกลางคืน ออกทำการประมงแต่ละเที่ยวอยู่ระหว่าง 1-13 วัน เฉลี่ย 6.14 ± 3.56 วัน

ลงอวนกลางวัน 2 ครั้ง กลางคืน 2-3 ครั้ง ครั้งละ 4-5 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะไม่มี การเปลี่ยนรูปแบบของอวนในการทำประมงเวลากลางวันและกลางคืน สำหรับเรือที่ทำการประมงเฉพาะกลางวันออกทำการประมงเที่ยวละ 1-10 วัน เฉลี่ย 2.27 ± 2.97 วัน ลงอวนวันละ 2-3 ครั้ง ครั้งละ 4-6 ชั่วโมง ซึ่งลักษณะการทำประมงของเรืออวนลากแผ่นตะเฆ่ขนาดเล็กบริเวณอ่าวไทยตอนล่างใน พ.ศ. 2549 เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก จากเดิมปี พ.ศ. 2533 จะออกทำการประมงเฉพาะกลางคืน และออกทำการประมงเที่ยวละ 1 คืนเท่านั้น เปลี่ยนเป็นการเพิ่มจำนวนวันทำการประมงต่อเที่ยวมากขึ้น หรือทำการประมงทั้งกลางวันและกลางคืน ทั้งนี้อาจเป็นผลกระทบจากราคาน้ำมันที่แพงขึ้น ทำให้ต้นทุนในการทำการประมงสูงขึ้น ชาวประมงจึงพยายามปรับเปลี่ยนลักษณะการทำประมงเพื่อลดต้นทุนน้ำมัน ซึ่งมีรายงานว่าต้นทุนน้ำมันของการทำประมงเรืออวนลากแผ่นตะเฆ่ขนาดเล็กในน่านน้ำไทย พ.ศ.2538 มีค่าเท่ากับร้อยละ 44 ของต้นทุนทั้งหมด

แหล่งทำการประมงอวนลากแผ่นตะเฆ่ขนาดเล็กบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา พบว่ามีแหล่งทำการประมงตลอดแนวชายฝั่ง ตั้งแต่หลังเกาะสมุย หน้าอำเภอขนอม อำเภอสิชล ลงมาถึงหน้าอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ระดับน้ำลึก 10-25 เมตร และจากหน้าอำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ลงมาถึงหน้าอำเภอเทพา จังหวัดสงขลา ระดับน้ำลึก 12-30 เมตร มีอัตราการจับสัตว์น้ำเฉลี่ยตลอดปีเท่ากับ 18.94 ± 8.98 กิโลกรัม/ชั่วโมง ในช่วงเปลี่ยนฤดูมรสุมมีอัตราการจับเฉลี่ยสูงกว่าในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) ผลการจับสัตว์น้ำประกอบด้วยสัตว์น้ำเศรษฐกิจร้อยละ 57.92 และปลาเป็ดร้อยละ 42.08 โดยที่สัตว์น้ำเศรษฐกิจประกอบด้วยกลุ่มปลาหน้าดินสูงสุดร้อยละ 40.65 รองลงมาคือกลุ่มกุ้ง ร้อยละ 38.32 กลุ่มปลาหมึกร้อยละ 17.21 กลุ่มปลาผิวน้ำร้อยละ 2.31 กลุ่มปูร้อยละ 1.31 และสัตว์น้ำอื่น ๆ ร้อยละ 0.20 ส่วนปลาเป็ดประกอบด้วยปลาเป็ดแฉัร้อยละ 61.48 และกลุ่มสัตว์น้ำเศรษฐกิจขนาดเล็กร้อยละ 38.52 โดยที่กลุ่มสัตว์น้ำเศรษฐกิจขนาดเล็กประกอบด้วย กลุ่มปลาหน้าดินสูงสุดร้อยละ 63.36 รองลงมาคือ กลุ่มสัตว์น้ำอื่น ๆ ร้อยละ 12.54 กลุ่มกุ้งร้อยละ 10.44 กลุ่มปลาหมึกร้อยละ 6.00 กลุ่มปลาผิวน้ำร้อยละ 4.08 และกลุ่มปูร้อยละ 3.58

โอภาส ชามะสนธิ์ และ คณิต เชื้อพันธุ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ทรัพยากรประมงบริเวณอ่าวไทยตอนบนจากเรือสำรวจ ปี 2549 การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ผลการจับสัตว์น้ำต่อการลงแรงประมง องค์ประกอบชนิดสัตว์น้ำ และ (2) ความชุกชุมและมวลชีวภาพของสัตว์น้ำบริเวณอ่าวไทยตอนบน โดยเก็บข้อมูลจากเรือประมงจำลองและใช้เครื่องมือประมงอวนลากแผ่นตะเฆ่ ทำการลากอวนแบบสุ่มในพื้นที่สำรวจบริเวณอ่าวไทยตอนบนจำนวน 11 สถานีที่กำหนดในเดือนมกราคม มีนาคม พฤษภาคม และกรกฎาคม ปี 2549 ช่วงเวลากลางวัน โดยลากอวนสถานีละ 1 ชั่วโมง ความเร็วเรือที่ใช้ในการลาก 2.5 นอต บันทึกระดับความลึกน้ำก่อนทำการลงอวน สัตว์น้ำที่จับได้ แยกเป็นกลุ่ม แล้วทำการชั่งน้ำหนักสัตว์น้ำแต่ละกลุ่มเป็นกิโลกรัม และวัดความยาวสัตว์น้ำที่แยกชนิดที่ได้มีหน่วยเป็นเซนติเมตร โดยกลุ่มปลาวัดความยาวเหยียด กลุ่มปลาหมึกวัดความยาวลำตัว กุ้งและกั้งวัดความยาวจากปลายกิริถึงปลายหาง ส่วนกลุ่มปูวัดความกว้างกระดอง วิเคราะห์

ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์ผลจับระหว่างเดือนโดยโปรแกรม spssver.10 คำนวณความชุกชุม โดยใช้ค่าอัตราการจับต่อพื้นที่ (CPUA) มีหน่วยเป็นกิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร

ผลการศึกษาพบว่า มีผลจับต่อการลงแรงประมงเฉลี่ยสูงสุดในเดือนพฤษภาคมเท่ากับ 19.40 กิโลกรัม/ชั่วโมง รองลงมาคือเดือนกรกฎาคม มีนาคม และต่ำสุดในเดือนมกราคมเท่ากับ 13.94 12.16 และ 11 กิโลกรัม/ชั่วโมง การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลจับต่อการลงแรงประมงระหว่างเดือนที่ทำประมงทั้ง 4 เดือนโดยการวิเคราะห์ค่า median test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% พบว่ามีค่า Asymp.sig เท่ากับ 0.968 แสดงว่าผลจับต่อการลงแรงประมงในระหว่างเดือนไม่มีความแตกต่างกันในการลงอวนจำนวน 44 ครั้ง บริเวณอ่าวไทยตอนบนมีผลจับรวมทั้งหมด 621.55 กิโลกรัม ประกอบด้วยกลุ่มปลาผิวน้ำร้อยละ 3.01 ปลาหน้าดินร้อยละ 46.33 ปลาหมึกร้อยละ 31.52 กุ้งร้อยละ 0.20 ปูร้อยละ 1.54 สัตว์น้ำอื่น ๆ ร้อยละ 4.38 และ ปลาเบ็ดแทะร้อยละ 13.02 เมื่อพิจารณาผลจับรายเดือนพบว่า เดือนพฤษภาคมมีผลจับสูงสุด เท่ากับ 213.44 กิโลกรัม รองลงมาคือเดือน กรกฎาคม มีนาคม และต่ำสุดในเดือนมกราคม เท่ากับ 153.32 133.78 และ 121.02 กิโลกรัม ตามลำดับ

ความชุกชุมของสัตว์น้ำและมวลชีวภาพของสัตว์น้ำบริเวณอ่าวไทยตอนบน ผลการจับสัตว์น้ำพบว่า มีผลจับรายสัปดาห์อยู่ในช่วง 7.625 – 24.456 กิโลกรัม โดยความชุกชุมของสัตว์น้ำมีค่า 156.50 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพเท่ากับ 5,342.75 เมตริกตัน โดยเรียงลำดับความชุกชุมจากมากไปหาน้อยดังนี้ กลุ่มปลาหน้าดินมีความชุกชุม 72.46 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพ 2,473.76 เมตริกตัน รองลงมาได้แก่ กลุ่มปลาหมึกมีความชุกชุม 49.32 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพ 695.42 เมตริกตัน กลุ่มสัตว์น้ำอื่น ๆ มีความชุกชุม 6.85 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพ 233.83 เมตริกตัน กลุ่มปลาผิวน้ำมีความชุกชุม 4.73 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพ 161.52 เมตริกตัน กลุ่มปูมีความชุกชุม 2.41 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพ 82.20 เมตริกตัน และกลุ่มกุ้งมีความชุกชุม 0.32 กิโลกรัมต่อตารางกิโลเมตร และมวลชีวภาพ 10.90 เมตริกตัน

วีรยุทธ์ โชติวรศิริกุล (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ร.ก.ส.สาขานราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และภาวะหนี้สินของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ร.ก.ส. สาขานราธิวาส (2) ลักษณะการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ร.ก.ส. สาขานราธิวาส (3) ทักษะคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ร.ก.ส. สาขานราธิวาส และ (4) ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทักษะคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ร.ก.ส. สาขานราธิวาส โดยเก็บข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ร.ก.ส. สาขานราธิวาส จำนวน 120 ราย ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ทำการศึกษาคือเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 67.5 ของจำนวนเกษตรกร มีอายุเฉลี่ย 51.7 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 79.2 ของจำนวนเกษตรกร มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.0 ของจำนวนเกษตรกร สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 87.5 ของจำนวนเกษตรกร มีสุขภาพแข็งแรง มีจำนวนสมาชิกเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน สมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในวัยเด็ก คิดเป็นร้อยละ 80.8 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ลักษณะทางเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดิน ซึ่งมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน คิดเป็นร้อยละ 72.5 ของจำนวนเกษตรกร ซึ่งมีขนาดถือครองที่ดินเฉลี่ย 5.8 ไร่ ส่วนใหญ่ทำสวนยางพาราเป็นอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 52.5 ของจำนวนเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 50.8 ที่มีการประกอบอาชีพรอง โดยประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้จากการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 93.3 ของจำนวนเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 102,566.7 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 87,161.6 บาทต่อปี ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินออม ร้อยละ 72.5 ของจำนวนเกษตรกร สำหรับภาวะหนี้สินเกษตรกรส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินในระบบ เป็นร้อยละ 93.3 ของจำนวนเกษตรกร หนี้สินเฉลี่ย 116,631.7 บาท

สำหรับลักษณะการเข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส พบว่า เกษตรกรรับรู้มาตรการช่วยเหลือ จากเจ้าหน้าที่ของภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ ธ.ก.ส. และทราบว่ามาตรการดังกล่าวมีประโยชน์ โดยส่วนใหญ่คาดว่าจะได้รับการขยายเวลาในการชำระหนี้เพิ่มมากขึ้นร้อยละ 85.6 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมเกษตรกรส่วนใหญ่ทราบช่วงเวลาดำเนินการตามมาตรการ

การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส พบว่า ในภาพรวมของประเด็นดังกล่าว เกษตรกรมีระดับทัศนคติที่ดี ($\bar{X}=3.89$)

ปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส. สาขานราธิวาส พบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ อายุ ถ้าเกษตรกรมีอายุมากกว่าจะมีระดับทัศนคติดีมากกว่า จำนวนสมาชิกในวัยแรงงาน ถ้าเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในวัยแรงงานที่น้อยกว่า จะมีระดับทัศนคติที่ดีมากกว่า ความถี่ในการเข้าร่วมกิจกรรม ถ้าเกษตรกรมีความถี่ในการมีส่วนร่วมมากกว่าจะมีระดับทัศนคติดีมากกว่า ส่วนปัจจัยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการฯ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ ได้แก่ สถานภาพการสมรส ถ้าเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสจะมีระดับทัศนคติดีมากกว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ถ้าเกษตรกรที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คนจะมีระดับทัศนคติที่ดีมากกว่า และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับระดับทัศนคติของเกษตรกรต่อมาตรการฯ ได้แก่ สถานภาพการมีรายได้ในภาคเกษตร ถ้าเกษตรกรที่มีรายได้จากภาคเกษตรจะมีระดับทัศนคติต่อมาตรการฯ ดีกว่าเกษตรกรที่ไม่มีรายได้จากภาคเกษตร

ทองทศ กษิติเดชพวงศ์ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ทศนคติต่อการชำระภาษีเงินได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญา กับบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญา (2) ลักษณะการดำเนินธุรกิจ และรูปแบบการชำระภาษีเงินได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญา (3) ทศนคติต่อการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญา และ (4) ปัญหา และอุปสรรคต่อการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากร ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญา โดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขุน และสุกรพันธุ์ แบบมีพันธะสัญญาแบบจ้างเลี้ยง กับ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดสงขลา จำนวน 17 เท่ากัน รวมทั้งสิ้น 34 ราย ที่ยื่นชำระภาษีในปีภาษี 2553 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Statistic)

ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทางสังคม เกษตรกรกลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนระหว่างเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ย 47 ปี นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสร้อยละ 91.2 ของเกษตรกรที่ศึกษา ระดับการศึกษาชั้นประถม ร้อยละ 44.1 ของเกษตรกรที่ศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน และรับรู้ข่าวสารในเรื่องการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินจากทางโทรทัศน์ ร้อยละ 82.4 ของเกษตรกรที่ศึกษา ส่วนลักษณะทางเศรษฐกิจ เกษตรกรส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพหลักโดยมีรายได้จากอาชีพหลัก 150,000 – 500,000 บาทต่อปี และรายได้จากอาชีพรองน้อยกว่า 150,000 บาทต่อปี

ลักษณะการดำเนินธุรกิจ มีโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกรขุนโดยเฉลี่ยจำนวน 1.41 โรงเรือนเลี้ยงปีละ 2 รุ่น จำนวนสุกรขุนที่เลี้ยงรุ่นละ 350 - 550 ตัว ประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกรขุนอยู่ในระดับที่ดี รายได้จากการเลี้ยงสุกรขุนในปี 2553 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 150,000 – 500,000 บาท ลักษณะการใช้แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครอบครัว ส่วนการใช้แรงงานจ้าง โดยเฉลี่ยมีจำนวน 1 คนต่อโรงเรือน อัตราค่าจ้างแรงงาน 4,000 – 4,999 บาทต่อเดือน มีโรงเรือนสำหรับเลี้ยงสุกรพันธุ์โดยเฉลี่ยจำนวน 1 โรงเรือน จำนวนสุกรแม่พันธุ์ 101 – 150 ตัว ประสิทธิภาพการเลี้ยงสุกรพันธุ์อยู่ในระดับดี รายได้จากการเลี้ยงสุกรพันธุ์ในปี 2553 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 150,000 – 500,000 บาท การใช้แรงงานในครอบครัว โดยเฉลี่ยมีจำนวน 2.1 คน และการใช้แรงงานจ้างเฉลี่ย 1.6 คน โดยมีอัตราค่าจ้างแรงงาน 6,000 – 6,999 บาทต่อเดือน ลักษณะการจ้างงานส่วนใหญ่ไม่มีการทำสัญญาและไม่มีการแข่งขันประกันสังคม การทำนิติกรรมกับบริษัทเพื่อยื่นชำระภาษีเงินได้พึงประเมินส่วนใหญ่จะทำในนามของเกษตรกร และเกษตรกรที่มีโรงเรือน 2 โรงเรือน ในโรงเรือนที่ 2 จะทำนิติกรรมกับบริษัทในนามของญาติพี่น้อง สำหรับการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินและโรงเรือนส่วนใหญ่เป็นของเกษตรกร มีการติดตั้งแยกมิเตอร์ไฟฟ้า และใบแจ้งหนี้ค่าไฟฟ้าระบุชื่อ ที่อยู่ถูกต้องครบถ้วน เกษตรกรยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ประจำปีเป็นส่วนใหญ่ และยื่นตาม

มาตรา 40(2) โดยจำนวนภาษีที่จ่ายอยู่ในช่วง 1 – 20,000 บาท และเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับการยื่นชำระภาษีเงินได้เอง

เกษตรกรมีทัศนคติต่อการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากรในภาพรวมมีระดับทัศนคติปานกลาง ในระดับทัศนคติดีมาก มี 1 ประเด็น คือ บริษัทฯ จัดให้ความรู้เกี่ยวกับการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) โดยมีค่าเฉลี่ย 4.59 เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) จึงต้องการให้บริษัทฯ ให้ความรู้ดังกล่าวเพื่อจะได้ยื่นชำระภาษีได้ ในระดับทัศนคติดี มี 5 ประเด็น ซึ่งเป็นประเด็นที่อำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกรในการยื่นชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) และเป็นประเด็นที่ให้ความรู้สึกสบายใจแก่เกษตรกร ในระดับทัศนคติปานกลาง มี 5 ประเด็น ซึ่งเป็นประเด็นที่สร้างความยุ่งยากในการยื่นชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) และเกษตรกรต้องมีความรู้ในเรื่องนี้ด้วยเพื่อจะได้ปฏิบัติได้ถูกต้อง ส่วนในระดับทัศนคติไม่สู้ดี มี 2 ประเด็น ซึ่งเป็นประเด็นที่กล่าวว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) เป็นอย่างดี และการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) จำเป็นต้องจ้างสำนักงานบัญชีจัดทำบัญชี และยื่นแบบการชำระภาษี เพราะเกษตรกรไม่ชอบเสียเงินจ้าง

ส่วนปัญหาและอุปสรรคต่อการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8) แห่งประมวลรัษฎากรของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญาส่วนใหญ่ คือ ปัญหาไม่มีความรู้และไม่สามารถปฏิบัติได้ คิดเป็นร้อยละ 47.6 รองลงมาได้แก่ ปัญหาความยุ่งยากในการยื่นภาษี ปัญหาด้านหลักฐานค่าใช้จ่ายไม่ถูกต้อง ปัญหาจากการไม่ทำบัญชี/ความยุ่งยากในการทำบัญชี ปัญหาจากร้านค้าไม่ออกใบเสร็จให้ ปัญหาจากมิเตอร์ไฟฟ้าไม่ได้แยก สรรพากรไม่แนะนำให้อื่น โดยสาเหตุของปัญหาทั้งหมดเกิดจากเกษตรกรไม่มีความรู้ในการชำระภาษีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(8)

รัชภัทรธรรม สังขชาติ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์กรการเงินชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของประชาชน (2) สถานภาพการเป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนของประชาชน (3) ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์กรการเงินชุมชน (4) ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชน และ (5) ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์กรการเงินชุมชนในจังหวัดสงขลา โดยประเภทองค์กรการเงินชุมชนที่ศึกษาประกอบด้วย กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน และเครือข่ายสวัสดิการชุมชน (สัจจะวันละบาท) รวบรวมข้อมูลประชากรภายในพื้นที่ ตำบลท่าข้าม อำเภอบางใหญ่ ตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ และตำบลชิงโค อำเภอสทิงพระ ตำบลละ 200 ตัวอย่าง รวม 600 ตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มแบบบังเอิญและสัมภาษณ์รายบุคคลด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที (t-Statistics) และสถิติไคสแควร์ (Chi-Square Statistics : χ^2)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในภาพรวมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 46.71 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สมาชิกครอบครัวโดยเฉลี่ย 4.4 คน ประกอบอาชีพ

สวนยางพารา มีพื้นที่ถือครองของครัวเรือนเฉลี่ย 8.4 ไร่ รายได้และรายจ่ายครัวเรือน อยู่ในช่วง 5,001 – 15,000 บาทต่อเดือน มีการออมเฉลี่ย 1,596 บาทต่อเดือน และภาระหนี้สินเฉลี่ย 173,846 บาทต่อครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 78.3 มีสภาพเป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชน และในกลุ่มที่เป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชน พบว่า มีการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์สัดส่วนมากที่สุด ร้อยละ 88.3 รองลงมา คือ เครือข่ายสวัสดิการชุมชน และกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 53.8 และ 35.1 ตามลำดับ โดยวัตถุประสงค์การเข้าเป็นสมาชิกในกลุ่มออมทรัพย์และกองทุนหมู่บ้านเพื่อต้องการเงินกู้ ร้อยละ 58.8 และ 64.2 ตามลำดับ แต่สำหรับเครือข่ายสวัสดิการชุมชนเพื่อต้องการสวัสดิการ 9 ด้าน ร้อยละ 82.2 และในกลุ่มที่ไม่เป็นสมาชิกส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า วิถีชีวิตไม่เหมาะกับการร่วมกิจกรรมองค์กรการเงินชุมชน ร้อยละ 56.9

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติปานกลางต่อองค์กรการเงินชุมชน ทุกประเภท อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบระดับทัศนคติระหว่างกลุ่มที่เป็นและไม่เป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชน พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติต่อกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายสวัสดิการชุมชน และองค์กรการเงินชุมชน ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชน พบว่า (1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ที่มากกว่า 4 คน มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ อาชีพหลักด้านการเกษตร การมีอาชีพรอง พื้นที่ถือครองของครัวเรือนมากกว่า 8 ไร่ การมีเงินออม และการมีหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$ (2) การมีอาชีพรอง การมีเงินออมและการมีหนี้สินมีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$ (3) ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกเครือข่ายสวัสดิการชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ การมีอาชีพรอง และการมีเงินออมมีความสัมพันธ์กับการเป็นสมาชิกเครือข่ายสวัสดิการชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$

ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชาชนต่อองค์กรการเงินชุมชน พบว่า (1) อาชีพหลักด้านการเกษตร และการเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกลุ่มออมทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.01$ การเป็นสมาชิกเครือข่ายสวัสดิการชุมชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกลุ่มออมทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ (2) การเป็นสมาชิกเครือข่ายสวัสดิการชุมชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเครือข่ายสวัสดิการชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ ขณะที่ไม่มีปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และการเป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนใด มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อกองทุนหมู่บ้าน

หฤษฎ์ บินโตะหิม (2554) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพสังคมและเศรษฐกิจ และการทำประมงของชาวประมงพื้นบ้านในลุ่มทะเลสาบสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคมและเศรษฐกิจของชาวประมงพื้นบ้าน (2) ลักษณะการทำประมง (3) ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

การทำประมง และ (4) ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการประมง และความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐของชาวประมงพื้นบ้านในลุ่มทะเลสาบสงขลา โดยเลือกพื้นที่อำเภอปากพะยูน จังหวัดพัทลุง เป็นพื้นที่ศึกษา รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ชาวประมงพื้นบ้านจำนวน 186 ราย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน 2553 โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง และใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่า ชาวประมงพื้นบ้านร้อยละ 85 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ร้อยละ 90 มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 61 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 72 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 5 คน มีสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานแล้วเฉลี่ย 2 คน ร้อยละ 67 ประกอบอาชีพหลักคือประมงพื้นบ้าน และร้อยละ 91 มีอาชีพรอง รายได้รวมของครอบครัวเฉลี่ย 12,274 บาทต่อเดือน รายจ่ายรวมของครอบครัวเฉลี่ย 9,422 บาทต่อเดือน ร้อยละ 79 มีการถือครองที่ดิน ร้อยละ 32 มีจำนวนที่ดินถือครองระหว่าง 1.1-5.0 ไร่ ร้อยละ 81 มีภาระหนี้สิน จำนวนหนี้สินเฉลี่ย 79,871 บาท ร้อยละ 54 มีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเพื่อซื้อหรือซ่อมแซมเครื่องมือประมง และร้อยละ 62 กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ชาวประมงพื้นบ้านมีประสบการณ์ในการทำประมงเฉลี่ย 22 ปี มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ทำประมงเฉลี่ย 2 คน ร้อยละ 51 มีบ้านอยู่ห่างจากทะเลสาบไม่เกิน 1 กิโลเมตร ส่วนใหญ่ออกทำประมงเฉลี่ย 10 เดือนต่อปี และมีความถี่ในการออกทำประมงเฉลี่ย 21 ครั้งต่อเดือน ระยะเวลาที่ใช้ในการออกทำประมงเฉลี่ย 5 ชั่วโมงต่อครั้ง มีรายได้จากการทำประมงเฉลี่ย 444 บาทต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายในการออกทำประมงเฉลี่ย 131 บาทต่อครั้ง ร้อยละ 77 ใช้เครื่องมือประมงประเภทข่าย ร้อยละ 76 ของสัตว์น้ำที่จับได้เป็นปลากระดี่ทะเล และร้อยละ 65 เป็นกุ้งก้ามกราม ร้อยละ 81 มีวัตถุประสงค์การจับสัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน โดยร้อยละ 83 จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง และชาวประมงพื้นบ้านร้อยละ 66 ได้รับรู้ข่าวสารทางการประมง

ปัญหาและสาเหตุในการทำประมงของชาวประมงพื้นบ้านประกอบด้วย (1) สัตว์น้ำมีปริมาณลดลง ร้อยละ 54 สาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแหล่งน้ำและภูมิอากาศ และร้อยละ 25 มีการลักลอบจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่ (2) สัตว์น้ำราคาถูกร้อยละ 43 มีสาเหตุมาจากคุณภาพของสัตว์น้ำ และร้อยละ 41 การจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง (3) ชาวประมงมีจำนวนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 52 มีสาเหตุมาจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และร้อยละ 39 มีการว่างงานมากขึ้น (4) อุปกรณ์และเครื่องมือประมงราคาแพง ร้อยละ 44 มีสาเหตุมาจากเครื่องมือประมงเป็นสิ่งจำเป็น และร้อยละ 30 ซื้อผ่านพ่อค้าคนกลาง (5) สัตว์น้ำมีขนาดเล็กลง ร้อยละ 44 มีสาเหตุมาจากสัตว์น้ำโตไม่ทัน และร้อยละ 41 มีการใช้เครื่องมือที่ไม่เหมาะสม และ (6) ปัญหาอื่นๆ ร้อยละ 37 มีสาเหตุมาจากชาวประมงพื้นบ้านไม่มีเงินทุนสำหรับซื้อเครื่องมือประมง และร้อยละ 29 สภาพพื้นที่และสภาพอากาศ

ชาวประมงพื้นบ้านได้เสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการประมง โดยร้อยละ 40 ให้งดจับสัตว์น้ำในฤดูวางไข่และสัตว์น้ำที่ใกล้สูญพันธุ์มากที่สุด รองลงมา คือ ร้อยละ 24 ให้กำหนดเขตอนุรักษ์หรือเขตห้ามจับสัตว์น้ำให้ชัดเจน ร้อยละ 21 ให้ใช้เครื่องมือประมงที่ถูกต้องตาม

กฎหมายกำหนด สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ ชาวประมงพื้นบ้านร้อยละ 54 ต้องการให้กรมประมงปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำลงแหล่งน้ำมากที่สุด รองลงมา คือ ร้อยละ 16 ให้รัฐสนับสนุนเครื่องมือประมงหรือเงินทุนในการสร้างเครื่องมือประมง

ณัฐวิทย์ เขาวนวาทิ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การจ้างแรงงานต่างด้าวในธุรกิจประมงทะเล: กรณีศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทั่วไปของผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลและธุรกิจประมงทะเล (2) ลักษณะการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเล (3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเล และ (4) ปัญหาและอุปสรรคในการจ้างแรงงานต่างด้าวของผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเล โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลในจังหวัดสงขลา 120 ราย แบ่งเป็นเจ้าของแพปลา 98 ราย เจ้าของเรือประมง 22 ราย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้สถิติไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเล มีอายุเฉลี่ย 46 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำธุรกิจประมงทะเลเฉลี่ย 2 คน โดยสมาชิกที่ช่วยทำธุรกิจประมงทะเลส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีอายุ 26-50 ปี ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำธุรกิจประมงทะเล และไม่มีอาชีพรอง มีรายได้สุทธิรวมของครอบครัวเฉลี่ย 161,991 บาทต่อเดือน มีรายได้สุทธิจากการทำธุรกิจประมงทะเลเฉลี่ย 140,850 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายธุรกิจเฉลี่ย 56,779 บาทต่อเดือน ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลร้อยละ 60 มีภาระหนี้สินและมีหนี้สินเฉลี่ย 281,708 บาท ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินในระบบ วัตถุประสงค์หลักของการกู้ยืมเพื่อลงทุนในธุรกิจประมงทะเลและเพื่อการศึกษาของบุตร ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 81.6 เป็นเจ้าของแพปลาและร้อยละ 18.4 เป็นเจ้าของเรือประมงทะเล ในภาพรวมผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลดำเนินธุรกิจมาแล้วเฉลี่ย 24.89 ปี โดยเจ้าของแพปลาดำเนินธุรกิจแพปลาแล้วเฉลี่ย 25.27 ปี และเจ้าของเรือประมงทะเลดำเนินธุรกิจมาแล้วเฉลี่ย 23.23 ปี สำหรับธุรกิจแพปลา มีปริมาณการซื้อขายสัตว์น้ำเฉลี่ย 753 กิโลกรัมต่อวัน และเจ้าของเรือมีปริมาณการจับสัตว์น้ำเฉลี่ย 1,636 กิโลกรัมต่อครั้ง

ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลมีการจ้างแรงงานเพื่อทำธุรกิจประมงทะเลเฉลี่ย 5 คน เป็นแรงงานไทยเฉลี่ย 2 คนและแรงงานต่างด้าวเฉลี่ย 3 คน มีการจ้างแรงงานต่างด้าวเพศชายมากกว่าเพศหญิง และแรงงานต่างด้าวยุโรปเฉลี่ย 65 มีอายุ 26-40 ปี แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มีครอบครัวแล้ว และมีสัญชาติกัมพูชามากที่สุด รองลงมา มีสัญชาติพม่า และมีสัญชาติลาว ตามลำดับ การจ้างแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่มีการจ้างรายเดือน และจ่ายค่าจ้างในอัตราเฉลี่ย 6,142 บาทต่อเดือน และที่มีการจ้างรายวันมีค่าจ้างเฉลี่ย 272 บาทต่อวัน ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลส่วนใหญ่ ได้แรงงานต่างด้าวจากการมาสมัครของแรงงานเอง มีการให้สวัสดิการเป็นที่พักแก่แรงงานต่างด้าว และมีการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว ผู้ประกอบธุรกิจประมงทะเลส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับและกฎหมายแรงงานต่างด้าวจากหน่วยงาน

ของรัฐและเอกชน และมีความคิดเห็นว่านโยบาย ระเบียบข้อบังคับและวิธีปฏิบัติด้านแรงงานต่างด้าว มีความเหมาะสม

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจจ้างแรงงานในระดับมาก มี 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านคุณภาพของแรงงานต่างด้าว 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านความสามารถเข้ากับเพื่อนร่วมงาน การมาทำงานสม่ำเสมอและตรงเวลา (2) ปัจจัยด้านทักษะ ฝีมือ ความเรียบร้อย ความขยัน อดทน ความรวดเร็ว ความรู้ความเข้าใจภาษาไทย และ (3) ด้านการทำงานเป็นระเบียบเรียบร้อย และการรักษาความสะอาด และด้านข้อมูลข่าวสารและขั้นตอนต่าง ๆ 2 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ และ (2) ขั้นตอนต่าง ๆ ในการขึ้นทะเบียนแรงงาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณการจ้างแรงงานต่างด้าวพบว่า อายุ รายได้จากการประกอบธุรกิจ รายจ่ายเฉลี่ยของธุรกิจ และประเภทของธุรกิจ มีผลต่อปริมาณการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ สมาชิกในครอบครัวที่ช่วยทำธุรกิจมีผลต่อปริมาณการจ้างแรงงานต่างด้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ส่วนระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจไม่มีผลต่อปริมาณการจ้างแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

ผู้ประกอบการธุรกิจประมงทะเล ร้อยละ 41 ประสบปัญหาในการจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งปัญหาสำคัญ 5 อันดับแรก ได้แก่ แรงงานต่างด้าวขาดความซื่อสัตย์ในการทำงาน ขาดความรับผิดชอบ ปัญหาในการเรียกร้องเงินเดือนและสวัสดิการ ปัญหาเรื่องความรู้ ฝีมือและความชำนาญ และปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อม

นิชากร แก้วสุขผ่อง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าว : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมการผลิตทูน่าบรรจุกระป๋อง ในจังหวัดสงขลา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของแรงงานไทย (2) ลักษณะงานที่ทำของแรงงานไทย (3) ทักษะคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าว (4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าว และ (5) ปัญหาของแรงงานไทยที่เกิดจากแรงงานต่างด้าวในอุตสาหกรรมการผลิตทูน่าบรรจุกระป๋อง ในจังหวัดสงขลา เก็บข้อมูลจากแรงงานไทย เพศหญิง อายุ 15 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตทูน่าบรรจุกระป๋อง ในอำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จำนวน 150 ราย โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และสถิติไคสแควร์

ผลการศึกษา พบว่า แรงงานมีอายุไม่เกิน 40 ปี ร้อยละ 65.3 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 52.0 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 78.0 สำเร็จการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 56.0 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.5 คน เป็นจำนวนสมาชิกที่ไม่ทำงานเฉลี่ย 1.9 คน มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา ร้อยละ 77.3 แรงงานอาศัยอยู่บ้านตนเองหรือบ้านคู่สมรส ร้อยละ 72.7 มีเพียงร้อยละ 10.0 ที่มีที่อยู่อาศัยร่วมกับแรงงานต่างด้าว แรงงานมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวจากโทรทัศน์ ร้อยละ 58.7 และได้รับข่าวสารเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวในแง่ลบ คิดเป็นร้อยละ 66.0 แรงงานทั้งหมดประกอบอาชีพเป็นแรงงานในโรงงานทูน่ากระป๋องเป็นอาชีพหลัก มีอาชีพเสริม

เพียง ร้อยละ 14.0 โดยประมาณครึ่งหนึ่งทำสวนยางพาราเป็นอาชีพเสริมมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 9,908 บาทต่อเดือน แรงงานมีหนี้สิน ร้อยละ 34.7 และมีเงินออม ร้อยละ 58.7

แรงงานมีประสบการณ์ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเฉลี่ย 13 ปี โดยทำงานในโรงงานปัจจุบันไม่เกิน 10 ปี ร้อยละ 48.0 มีประสบการณ์ร่วมงานกับแรงงานต่างด้าวมาก่อน ร้อยละ 21.3 แรงงานมีตำแหน่งงานเป็นพนักงาน ร้อยละ 76.0 โดยทำงานในแผนกผลิตร้อยละ 66.0 และทำงานในสถานประกอบการที่เป็ย ร้อยละ 48.7

สำหรับผลการศึกษาทัศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าวพบว่า โดยรวมแรงงานมีทัศนคติดีปานกลางต่อแรงงานต่างด้าว แต่แรงงานมีทัศนคติไม่ดีต่อประเด็น “แรงงานต่างด้าวทำงานเก่งหรือดีกว่าแรงงานไทย” และ “แรงงานต่างด้าวรักษาความสะอาดและมีสุขลักษณะส่วนบุคคลที่ไม่ดี”

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าวพบว่า ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ได้แก่ อายุ การนับถือศาสนา ส่วนลักษณะข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าวมีอิทธิพลต่อทัศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ สำหรับปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ การมีเงินออม และปัจจัยเกี่ยวกับงานที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ประสบการณ์ในการร่วมงานกับแรงงานต่างด้าว

ปัญหาหลักของแรงงานไทยที่เกิดจากแรงงานต่างด้าว ได้แก่ การสื่อสารไม่เข้าใจ ร้อยละ 67.3 ปัญหาในเรื่องของการดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของแรงงานต่างด้าว ร้อยละ 56.0 ปัญหาในเรื่องของความขี้เกียจหรือไม่ขยันของแรงงานต่างด้าว ร้อยละ 39.3 และปัญหาในเรื่องของการทะเลาะวิวาทกับแรงงานไทย ร้อยละ 20.7

บทที่ 3

วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ ตลอดจนแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ดังนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยนี้ได้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ และปฐมภูมิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นข้อมูลที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว เช่น คำนิยามที่ควรรู้ด้านการทำประมง แหล่งทำการประมง ทะเลของประเทศไทย เรือประมง เครื่องมือประมง ปัญหาการทำประมงพาณิชย์ นโยบายการแก้ไข ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นข้อมูลที่จัดเก็บ ในรูป สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัย วารสารวิจัย ตลอดจนเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมจากห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์ สำนักทรัพยากรการเรียนรู้คุณหญิงหลงอรรถกระวีสุนทร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ตลอดจนสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต Website ของกรมประมง และ Website ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก โดยมีรายละเอียดดังนี้

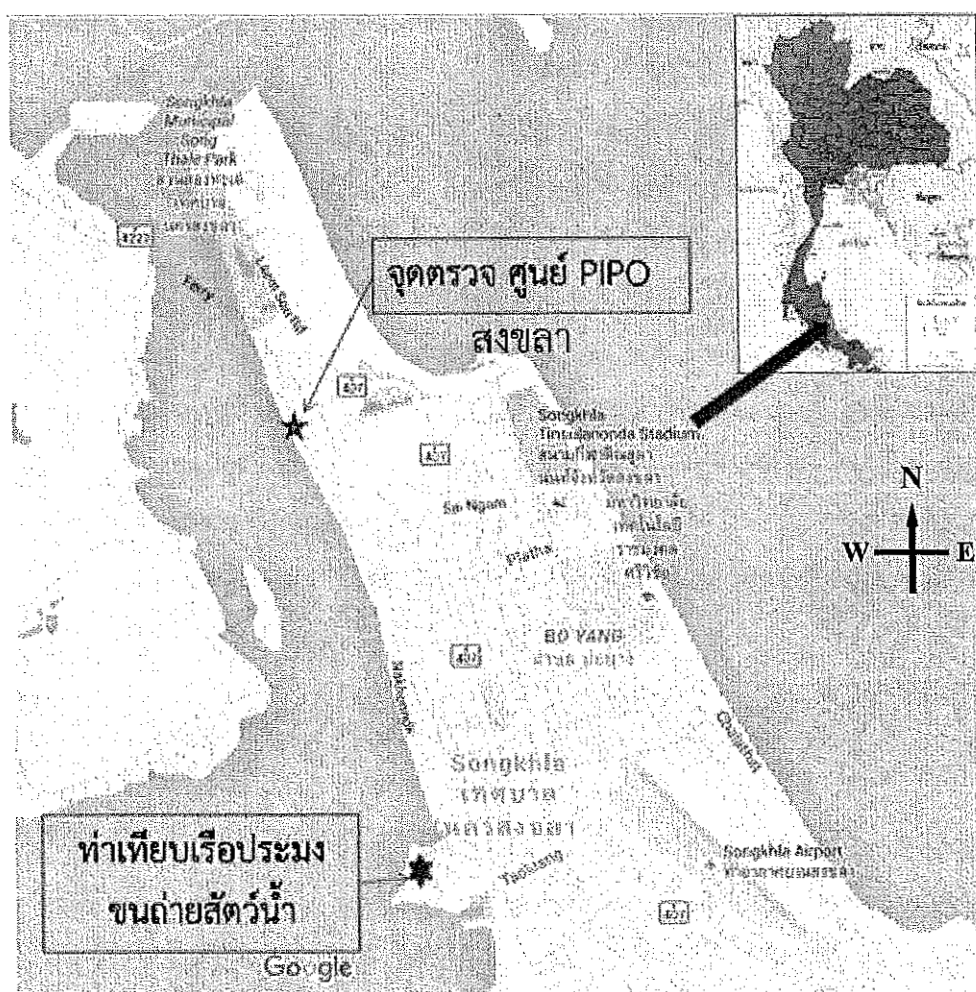
1) พื้นที่ศึกษา

พื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เรือประมงพาณิชย์ต้องผ่านเข้าออกร่องน้ำสงขลาเพื่อมาขนถ่ายสัตว์น้ำ และเป็นพื้นที่ที่ตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า – ออก เรือประมงสงขลา หรือเรียกว่า ศูนย์ Port-In Port-Out (ศูนย์ PIPO สงขลา) ดังภาพพื้นที่ศึกษาที่แสดง (ภาพที่ 3.1)

2) ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอสขึ้นไปที่ทำ การขออนุญาตเครื่องมือทำการประมงอวนลาก (อาชญาบัตร อวนลาก) ไว้ที่จังหวัดสงขลา และได้เข้าร่วมนโยบายการแก้ไข ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยแจ้งเข้าแจ้งออกกับศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า – ออก (Port-in Port-out) เรือประมงสงขลา (ศูนย์ PIPO สงขลา) ซึ่งมีทั้งหมด จำนวน 60 ราย โดยทำการศึกษาทุกหน่วยประชากร (Census) แต่เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตั้งแต่วันที่ 15 ก.พ.59 จากนั้นรอการตอบรับแบบสอบถามจากผู้ประกอบการเรือประมง

พาณิชย์ประเภทอวนลากจนถึงวันที่ 15 มี.ค.59 ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวนหนึ่งซึ่งน้อยมาก อย่างไรก็ตาม จากการหาข้อมูลพบว่า การส่งเอกสารทางไปรษณีย์ จะได้ผลการตอบกลับมาประมาณร้อยละ 30 ของแบบสอบถามที่ส่งไป ผู้วิจัยจึงได้ติดต่อผู้ประกอบการที่สามารถหาข้อมูลติดต่อทางโทรศัพท์และได้ขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม กระทั่งได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวนรวม 49 ชุด ผู้วิจัยจำเป็นต้องยุติการเก็บข้อมูลเพียงเท่านี้ เพื่อให้การวิจัยสามารถดำเนินการได้ทันตามกำหนด

ภาพที่ 3.1 พื้นที่ศึกษา

ที่มา : ดัดแปลงจาก Google Map , 2558

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ซึ่งประกอบด้วย คำถามที่มีแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ (ภาคผนวก แบบสอบถามผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก)

- 3.1) ข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก
- 3.2) ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก
- 3.3) ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)
- 3.4) ทศนคติของผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

สำหรับคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) นั้น ผู้วิจัยได้ใช้คำถามเชิงความคิดเห็นต่อข้อความเชิงบวกที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น โดยแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ คือ (สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, 2557)

ระดับคะแนน	ความหมาย
5	เห็นด้วยมากที่สุด
4	เห็นด้วยมาก
3	เห็นด้วยปานกลาง
2	เห็นด้วยน้อย
1	เห็นด้วยน้อยที่สุด

โดยจำแนกเป็นทัศนคติด้านนโยบาย 9 ข้อ ทัศนคติด้านการบังคับใช้กฎหมาย 6 ข้อ และทัศนคติด้านบทลงโทษ 3 ข้อ รวมทั้งหมด 18 ข้อ

4) การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาแล้วไปทำการทดสอบ (Pretest) คือ การนำร่างแบบสอบถามไปทดลองสัมภาษณ์กับประชากรจำนวน 5 ราย เพื่อตรวจสอบความยากง่าย ในการนำไปใช้จริง โดยพิจารณาถึงความเข้าใจและความชัดเจนในการตอบ รวมถึงเวลาที่ใช้ในการตอบว่าใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด เหมาะสมที่จะนำไปใช้รวบรวมข้อมูลจริงหรือไม่ ทั้งนี้จะนำข้อบกพร่องที่พบมาปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำแบบสอบถามนั้นส่งไปทางไปรษณีย์เพื่อสอบถามผู้ประกอบการทั้งหมด

อนึ่งงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กับ ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวน 7 ราย ประกอบด้วย ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก รายใหญ่ 2 ราย ผู้แทนกรมประมง 1 ราย ผู้แทนกรมเจ้าท่า 1 ราย ผู้แทนตำรวจน้ำ 1 ราย และผู้แทนประมงพื้นบ้าน 2 ราย เพื่อให้ได้ข้อมูลของงานวิจัยที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยคำถามหลัก ได้แก่ ความคิดเห็นต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มาตรการที่ใช้ การบังคับใช้มาตรการ ผลดีผลเสียในระยะสั้นและระยะยาวของนโยบายดังกล่าว รวมทั้งข้อมูลทั่วไปในการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากตามนโยบายฯ

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมแล้วลงในไฟล์ข้อมูล เพื่อทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Average) ร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) ทั้งนี้เพื่อวิเคราะห์

- 1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก
- 2) ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก
- 3) ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)
- 4) ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติ ผู้วิจัยกำหนดการแปลผลระดับคะแนนความคิดเห็นสำหรับข้อความเชิงบวก โดยใช้ค่ากลาง (Mid-Point) ดังนี้ (สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล, 2557)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีระดับทัศนคติดีมาก
3.50 – 4.49	มีระดับทัศนคติดี
2.50 – 3.49	มีระดับทัศนคติดีปานกลาง
1.50 – 2.49	มีระดับทัศนคติไม่สู้ดี
1.00 – 1.49	มีระดับทัศนคติไม่ดี

3.2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติที (t-Statistics) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ (1) เพศ (2) อายุ (3) ศาสนา (4) ระดับการศึกษาสูงสุด (5) สถานภาพสมรส (6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (7) การประกอบอาชีพเสริม (8) รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก (9) ระยะเวลาการดำเนินกิจการ (10) หนี้สิน (11) ขนาดเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้ (12) จำนวนเรือประมงพาณิชย์ที่ครอบครอง (13) จำนวนแรงงานจ้าง ของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

สำหรับขั้นตอนการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

1) การตั้งสมมติฐาน

H_0 : ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท
อวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม
(IUU) ระหว่างตัวแปรที่พิจารณา ไม่แตกต่างกัน

H_A : ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท
อวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม
(IUU) ระหว่างตัวแปรที่พิจารณา แตกต่างกัน

2) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ $\alpha = 0.05$ หรือระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95

3) คำนวณสถิติ t ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์

4) คำนวณค่า P-Value ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปประยุกต์

5) สรุปผลการทดสอบ ถ้าค่า P-Value น้อยกว่าหรือเท่ากับค่า α จะปฏิเสธ H_0 หรือ
ยอมรับ H_A กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก
ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)
ระหว่างตัวแปรที่พิจารณา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ 0.05 ในทางตรงกันข้าม
ถ้าค่า P-Value มากกว่าค่า α จะยอมรับ H_0 หรือปฏิเสธ H_A กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติของ
ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิด
กฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ระหว่างตัวแปรที่พิจารณา ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 4

ผลการวิจัย และอภิปรายผล

บทนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ที่ได้จากการสอบถามข้อมูลผู้ประกอบการฯ ด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง จำนวน 49 ราย และสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 7 ราย ด้วยแบบสอบถาม กึ่งโครงสร้าง โดยผลการศึกษามีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา

4.2 ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา

4.3 ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในจังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44

4.4 ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

4.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา

ผลการวิเคราะห์สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) สามารถแยกได้ดังนี้

4.1.1 ลักษณะทางสังคมของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษาสูงสุด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำประมงพาณิชย์ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

1) เพศ

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.2 และ เพศหญิง ร้อยละ 29.8 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ดำเนินกิจการสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผู้ประกอบการรุ่นก่อน ๆ น่าจะเห็นว่าอาชีพนี้เหมาะสำหรับเพศชายมากกว่า เพศหญิง เพราะลักษณะงานเป็นงานของผู้ชาย จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการออกเรือไปในทะเลไปจับสัตว์น้ำ โดยมีลูกเรือซึ่งเป็นแรงงานประมงในเรือเป็นเพศชายทั้งหมด จึงส่งต่อการดำเนินกิจการให้กับบุตรที่เป็นเพศชายเป็นส่วนใหญ่

ตารางที่ 4.1 ลักษณะทางสังคมของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
เพศ	(n = 47)	
- ชาย	33	70.2
- หญิง	14	29.8
อายุ (ปี)	(n = 45)	
- ≤ 30	5	11.1
- 31 – 45	20	44.5
- 46 – 60	15	33.3
- > 60	5	11.1
เฉลี่ย	45.13	
สถานภาพสมรส		
- โสด	11	22.4
- สมรสและอยู่ด้วยกัน	32	65.3
- สมรสแต่แยกกันอยู่	4	8.2
- หม้าย / หย่าร้าง	2	4.1
การนับถือศาสนา		
- พุทธ	30	61.2
- อิสลาม	19	38.8
ระดับการศึกษาสูงสุด		
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	4.1
- ประถมศึกษา	6	12.2
- มัธยมศึกษาตอนต้น	4	8.2
- มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	17	34.6
- อนุปริญญา หรือ ปวส.	2	4.1
- ปริญญาตรี	16	32.7
- สูงกว่าปริญญาตรี	2	4.1
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)		
- ≤ 4	20	40.8
- 5 – 6	15	30.6
- > 6	14	28.6
เฉลี่ย	4.96	
จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำประมงพาณิชย์ (คน)	(n = 48)	
- 1	20	41.7
- 2	16	33.3
- > 2	12	25.0
เฉลี่ย	1.94	

2) อายุ

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มีอายุระหว่าง 31-45 ปี ในสัดส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.5 รองลงมามีอายุระหว่าง 46-60 ปี อายุไม่เกิน 30 ปี และ อายุเกิน 60 ปี ร้อยละ 33.3 11.1 และ 11.1 ตามลำดับ ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีอายุเฉลี่ย 45.13 ปี จะเห็นได้ว่าอยู่ในวัยกลางคนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นวัยทำงาน และข้อมูลได้ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ ัญญา สุวรรณราช (2550) ที่มีอายุเฉลี่ย 44.5 ปี นั้นแสดงว่า ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ทั้งประเภทอวนล้อมและประเภทอวนลาก ในพื้นที่สงขลา ปี 2550 กับ ปี 2558 มีอายุเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

3) สถานภาพสมรส

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 65.3 รองลงมามีสถานภาพโสด สมรสแต่แยกกันอยู่ และ หม้าย/หย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 22.4 8.2 และ 4.1 ตามลำดับ แสดงถึงผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ในพื้นที่สงขลา มีสภาพครอบครัวที่ดี ไม่ค่อยมีปัญหาครอบครัว

4) ศาสนา

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 61.2 และ ศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 38.8 ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลประชากรของจังหวัดสงขลา ที่สัดส่วนประชากรนับถือศาสนาพุทธมีสัดส่วนมากที่สุด (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน, 2559)

5) ระดับการศึกษาสูงสุด

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 34.6 รองลงมามีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32.7 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 12.2 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 8.2 มีการศึกษา 3 ระดับ คือ สูงกว่าปริญญาตรี อนุปริญญา หรือ ปวส. และไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 4.1 เท่ากันทั้ง 3 ระดับ จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับค่อนข้างดี อาจเป็นเพราะในจังหวัดสงขลา มีสถาบันการศึกษาระดับกลางและสูง ประกอบกับผู้ประกอบการมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี จึงจูงใจให้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้น

6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดไม่เกิน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา มีสมาชิก 5-6 คน และมากกว่า 6 คนคิดเป็นร้อยละ 30.6 และ 28.6 ตามลำดับ โดยผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.96 คน สังเกตได้ว่า ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนไม่มากซึ่งเป็นไปตามลักษณะ โครงสร้างครอบครัวของยุคปัจจุบันที่คนสมัยใหม่จะมีสมาชิกในครัวเรือนไม่มากเหมือนก่อน

7) จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำประมงพาณิชย์

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมา มีสมาชิกที่ทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากจำนวน 2 คน และมากกว่า 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 25.0 ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกที่ทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากเฉลี่ย 1.94 คน จะสังเกตได้ว่ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากน้อยมาก อาจเนื่องมาจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากนั้น ต้องใช้ทุน ความรู้ และประสบการณ์ ประกอบกันมีความยุ่งยากในการควบคุมแรงงานจ้างที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว ซึ่งเป็นแรงงานที่มักมีปัญหาในการเบี่ยงงาน และตามหาตัวยากเมื่อมีการหลบหนี

4.1.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ประกอบด้วย การประกอบอาชีพเสริม การเป็นสมาชิกภาครัฐและเอกชน รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก รายได้จากอาชีพเสริม รายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก หนี้สิน แหล่งหนี้สินในระบบ และแหล่งหนี้สินนอกระบบ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

1) การประกอบอาชีพเสริม

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ ไม่มีการประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 59.2 และ มีการประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 40.8 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ัญญา สุวรรณราช (2550) ที่แสดงถึงว่าผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ทำเพียงอาชีพประมงเป็นหลัก สำหรับผู้ที่มีการประกอบอาชีพเสริมในผลการศึกษานี้พบว่าผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่มีอาชีพเสริมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักธุรกิจและค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 60.0 รองลงมาประกอบอาชีพนักวิชาการหรือนักการเมืองท้องถิ่น เกษตรกรรม (ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์) และนักกฎหมายหรือทหารตำรวจ คิดเป็นร้อยละ 15.0 15.0 และ 10.0 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก พบว่า อาชีพการทำประมงพาณิชย์นี้เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาตั้งแต่เด็กจนโต เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในงาน เพราะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพประมงในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านเรือ ด้านเครื่องมือทำประมง ด้านแรงงาน รวมทั้งเงื่อนไขทางกฎระเบียบของการประมง เป็นต้น อีกทั้งเป็นอาชีพที่ส่งต่อกันจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นการยากที่ผู้ประกอบการจะส่งให้คนอื่นได้โดยที่ไม่ได้มีสายสัมพันธ์ทางครอบครัว และเมื่อได้ทำอาชีพนี้แล้วก็ไม่มีเวลาหรือเปลี่ยนไปทำอาชีพเสริมได้โดยง่าย เพราะต้องใส่ใจกับการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากนี้ไปโดยไม่มีการกำหนด

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
การประกอบอาชีพเสริม		
- ไม่มี	29	59.2
- มี	20	40.8
อาชีพเสริม *	(n = 20)	
- นักวิชาการ หรือ นักการเมืองท้องถิ่น	3	15.0
- นักธุรกิจ และ ค้าขาย	12	60.0
- นักกฎหมาย หรือ ทหาร/ตำรวจ	2	10.0
- เกษตรกรรม (ปลูกพืช,เลี้ยงสัตว์)	3	15.0
การเป็นสมาชิกภาครัฐและภาคเอกชน *	(n = 31)	
- สมาคมการประมง	28	90.3
- กรมเจ้าท่า	7	22.6
- ประมงจังหวัด หรือ ประมงอำเภอ	14	45.2
- องค์การสะพานปลา หรือ สหกรณ์ประมง	11	35.5
รายได้การทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก (บาท/เดือน)	(n = 43)	
- ≤ 100,000	25	58.1
- 100,001 – 200,000	7	16.3
- > 200,000	11	25.6
เฉลี่ย	168,593.02	
รายได้การทำอาชีพเสริม (บาท/เดือน)	(n = 16)	
- ≤ 15,000	6	37.4
- 15,001 – 30,000	5	31.3
- > 30,000	5	31.3
เฉลี่ย	44,375.00	
รายจ่ายการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก (บาท/เดือน)	(n = 41)	
- ≤ 100,000	21	51.2
- 100,001 – 250,000	11	26.8
- > 250,000	9	22.0
เฉลี่ย	185,404.88	

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
หนี้สิน		
- ไม่มี	8	16.3
- มี	41	83.7
แหล่งกู้ยืมหนี้สิน	(n = 22)	
- ในระบบ	15	68.1
- นอก ระบบ	4	18.2
- ทั้งในระบบและนอกระบบ	12	54.5
แหล่งหนี้สินในระบบ *	(n = 22)	
- ธ.ก.ส.	15	11.4
- สหกรณ์การเกษตร	4	2.9
- ธนาคารพาณิชย์	12	85.7
แหล่งหนี้สินนอกระบบ *	(n = 22)	
- แพลลา	15	68.1
- นายทุน	4	18.2
- พ่อ แม่ หรือญาติพี่น้อง	12	54.5

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) การเป็นสมาชิกภาครัฐและภาคเอกชน

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสมาคมการประมง คิดเป็นร้อยละ 90.3 รองลงมา เป็นสมาชิกประมงจังหวัดหรือประมงอำเภอ สมาชิกองค์การสะพานปลาหรือสหกรณ์ประมง และ สมาชิกกรมเจ้าท่า คิดเป็นร้อยละ 45.2 35.5 และ 22.6 ตามลำดับ จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าการจะเป็นสมาชิกของหน่วยงานใดนั้น ผู้ประกอบการจะตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกตามความสนิทสนมหรือเป็นที่รู้จักในหมู่สังคมชาวประมงนั้น ๆ เป็นหลัก

3) รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ไม่เกิน 100,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 58.1 รองลงมา มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มากกว่า 200,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 25.6 และ มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก อยู่ระหว่าง 100,001 ถึง 200,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 16.3 โดยมีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก เฉลี่ย 168,593.02 บาทต่อเดือน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า การระบายรายได้ในแบบสอบถามที่สำรวจในครั้งนี้เป็นแบบประมาณการ

ต่อเนื่อง เพราะรายได้จากการประกอบอาชีพประมงพาณิชย์ในแต่ละเดือนไม่เท่ากัน บางเดือนมีรายได้สูง บางเดือนไม่มีรายได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาพคลื่นลมกระแสน้ำกระแสลมในทะเล หากออกเรือไปเจอสภาพคลื่นลมแรงไม่สามารถทำประมงได้ก็จะไม่มีรายได้หรือกระแสน้ำไม่เอื้อต่อการจะพบฝูงสัตว์น้ำที่ต้องการจับก็จะทำให้ไม่ได้สัตว์น้ำกลับเข้าฝั่ง ผู้ประกอบการก็ไม่มีรายได้ ในช่วงดังกล่าว อีกทั้งราคาสัตว์น้ำก็มีความผันผวนซึ่งเป็นไปตามกลไกตลาดของธุรกิจเกษตร จึงเป็นสิ่งที่ควบคุมยากทำให้การระบายรายได้ของผู้ประกอบการนั้นไม่สามารถระบุได้แน่นอน

4) รายได้จากอาชีพเสริม

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ส่วนใหญ่มีรายได้จากอาชีพเสริมไม่เกิน 15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 37.4 มีรายได้อื่น มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน และระหว่าง 15,001 – 30,000 บาทต่อเดือน ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 31.3 โดยมีรายได้จากอาชีพเสริม เฉลี่ย 44,375.00 บาทต่อเดือน

5) รายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ส่วนใหญ่มีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ไม่เกิน 100,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 51.2 รองลงมามีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก มากกว่า 200,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 26.8 และมีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ระหว่าง 100,001 – 200,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 22.0 โดยมีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลากเฉลี่ย 185,404.88 บาทต่อเดือน จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่าการตอบแบบสอบถามของผู้ประกอบการมักจะให้ข้อมูลว่ามีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลากค่อนข้างสูง มากกว่ารายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลากที่ตนเองได้รับ เพื่อต้องการสื่อให้สังคมทราบถึงความเดือดร้อนของผู้ประกอบการที่ต้องดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับมาตรการของรัฐในการลดปัญหา IUU ซึ่งต้องมีค่าใช้จ่ายแทบทั้งสิ้น อนึ่งผู้วิจัยมองว่าอาจจะมีเหตุผลมาจากผู้ประกอบการต้องการให้ผู้เกี่ยวข้องคำนึงถึงความยากลำบากเชิงเศรษฐกิจของผู้ประกอบการด้วยก็เป็นได้

6) หนี้สิน

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ส่วนใหญ่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 83.7 และ ไม่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 16.3 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ต้องมีเงินทุนสำรองในการประกอบอาชีพประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก เพราะต้องใช้เงินลงทุนในเรื่องการเตรียมการออกเรือไปทำประมง โดยเฉพาะเงินค่าจ้างแรงงานที่ต้องจ่ายก่อนล่วงหน้า ไม่เหมือนกับค่าจ้างแรงงานอื่น ๆ ที่ต้องทำงานให้เสร็จหรือทำงานไปบางส่วนก่อนถึงจะจ่ายค่าจ้าง ถ้าหากไม่จ่ายค่าจ้างก่อนลูกเรือก็จะไม่ออกเรือไปทำประมง เรียกได้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของการจ้างงานภาคประมงเลยก็ว่าได้ ซึ่งแรงงานประมงบางกลุ่มบางคนอาศัยช่วงว่างนี้ โดยเมื่อได้เงินค่าจ้างไปแล้วก็ไม่ทำงานตามที่สัญญาไว้กับนายจ้าง ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีความเสี่ยง

ในการสูญเสียเงินทุนในการจ้างงานจำนวนมาก เพื่อดำรงสภาพคล่องทางการเงินผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ

7) แหล่งหนี้สิน

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่กู้ยืมหนี้สินจากในระบบคิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมากู้ยืมหนี้สินจากในระบบและนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 39.0 และกู้ยืมหนี้สินจากนอกระบบ คิดเป็นร้อยละ 14.6

8) แหล่งหนี้สินในระบบ

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่กู้ยืมหนี้สินในระบบจากธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 85.7 รองลงมากู้ยืมหนี้สินในระบบจาก ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 11.4 และกู้ยืมหนี้สินในระบบจากสหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 2.9

9) แหล่งหนี้สินนอกระบบ

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่กู้ยืมหนี้สินนอกระบบจากแพปลา คิดเป็นร้อยละ 68.1 รองลงมากู้ยืมจาก พ่อ แม่ หรือญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 54.5 และกู้ยืมจากนายทุน คิดเป็นร้อยละ 18.2

4.2 ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา

จากข้อมูลในบทที่ 2 และการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา มี 2 ชนิด คือ เรืออวนลากคู่ และเรืออวนลากแผ่นตะเฆ่ เท่านั้น ดังมีผลการวิเคราะห์ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก สามารถแยกได้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการทำประมง เครื่องมือประมง แรงงานจ้างที่ใช้ในการประมง สถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้ และการจำหน่ายสัตว์น้ำ ดังนี้

4.2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการทำประมง

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการทำประมง ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการประมง สาเหตุสำคัญในการเลือกทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก และแหล่งรับทราบนโยบายการทำประมง โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.3 ดังนี้

1) ประสิทธิภาพการประมง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพการประมงไม่เกิน 10 ปี และ มากกว่า 20 ปี ในอัตราส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 34.7 และมีประสิทธิภาพการประมงระหว่าง 11-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.6 โดยผู้ประกอบการมีประสิทธิภาพการประมงเฉลี่ย 19.73 ปี จากผลการวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการมีช่วงประสิทธิภาพที่กระจายเท่า ๆ กัน นั่นคือจะมีการสืบทอดหรือส่งต่ออาชีพนี้จากรุ่นสู่รุ่นไปเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการทำประมง

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำการประมง (ปี)		
- ≤ 10	17	34.7
- 11 – 20	15	30.6
- > 20	17	34.7
เฉลี่ย	19.73	
สาเหตุสำคัญในการเลือกทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก	(n = 48)	
- ทำสืบทอดกันมายาวนาน	35	72.9
- พัฒนาจากการเป็น ได้เรือ	5	10.4
- สนใจเปลี่ยนมาจากอาชีพอื่นเพราะรายได้สูง	5	10.4
- อื่น ๆ	3	6.3
แหล่งรับทราบนโยบายการทำประมง *		
- เพื่อนที่ทำธุรกิจประมง	40	81.6
- ศูนย์ฯ แจ่งเข้า – ออก เรือประมง (PIPO)	35	71.4
- โทรทัศน์	16	32.7
- หนังสือพิมพ์	2	4.1
- อินเทอร์เน็ต	12	24.5
- สมาคมการประมง	30	61.2
- วิทยุประจำท้องถิ่น	3	6.1

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) สาเหตุสำคัญในการเลือกทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่เลือกทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีสาเหตุสำคัญมาจาก การทำสืบทอดกันมายาวนาน คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมา มีสาเหตุสำคัญจากพัฒนาจากการเป็น ได้เรือ และ สนใจเปลี่ยนจากอาชีพอื่นเพราะคิดว่าเป็นอาชีพที่มีรายได้สูง ในอัตราที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และสาเหตุสำคัญอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.3 จะเห็นได้แน่ชัดว่าการเลือกทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากนี้ มักจะมาจากสาเหตุสำคัญคือการสืบทอดอาชีพจากรุ่นต่อรุ่น และสั่งสมประสบการณ์มายาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญา สุวรรณราช (2550) อีกเช่นกัน ที่ศึกษาพบว่าการทำประมงพาณิชย์นั้น มีสาเหตุมาจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษ

3) แหล่งรับทราบนโยบายการทำประมง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่รับทราบนโยบายการทำประมงจากเพื่อนที่ทำธุรกิจประมง คิดเป็นร้อยละ 81.6 รองลงมา รับทราบนโยบายการทำประมงจาก ศูนย์ฯ แจ่งเข้า-ออก เรือประมง (PIPO) สมาคมการประมง โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต วิทยุประจำท้องถิ่น และหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 71.4 61.2 32.7 24.5 6.1 และ 4.1 ตามลำดับ เห็นได้ว่าช่องทางในการเข้าถึงข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการทำประมงนั้นมีมาก เนื่องจากเป็นยุคที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัย และหลากหลาย จึงทำให้การเข้าถึงข้อมูลในช่องทางต่าง ๆ มีให้เลือกมากมาย ผู้ประกอบการสามารถเลือกหาข้อมูลนโยบายการทำประมงได้หลายวิธีตามผลการวิจัยสอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านนโยบายพบว่า สปมผ. ได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ทางทีวีทุกช่องในช่วงเย็นตามที่รัฐบาลของคณะรักษาความสงบแห่งชาติกำหนด รวมถึงมีการประกาศนโยบายต่าง ๆ ลงในเว็บไซต์กรมประมง และ เว็บไซต์ สปมผ. ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงคนส่วนใหญ่หรือผู้ประกอบการได้โดยตรง ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้แทนจากประมงพื้นบ้านพบว่า นโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) นี้ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกภาคส่วนทราบอย่างทั่วกัน ทางโทรทัศน์ในช่วงเวลาที่คนส่วนใหญ่สามารถดูได้ และสามารถรับรู้ข่าวสารด้านการทำประมงได้เป็นอย่างดี แต่จะมีในส่วนของรายละเอียดประเด็นปลีกย่อยในการปฏิบัติเท่านั้นที่ไม่สามารถทราบได้ แต่โดยรวมแล้วมีข้อมูลที่สำคัญที่ควรทราบอยู่ไม่น้อย

4.2.2 เครื่องมือประมง

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือประมง ประกอบด้วย จำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมด การถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากแบ่งตามขนาด สาเหตุที่เลือกใช้เครื่องมือประมงประเภทอวนลาก และขนาดตาอวนกันงูที่ใช้ในการทำประมง โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.4 ดังนี้

1) จำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมด

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่มีจำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมดจำนวน 1 ลำ คิดเป็นร้อยละ 49.0 รองลงมามีจำนวนเรือที่ถือครองมากกว่า 3 ลำ คิดเป็นร้อยละ 26.5 และ มีจำนวนเรือที่ถือครองระหว่าง 2-3 ลำ คิดเป็นร้อยละ 24.5 โดยจำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 2.04 ลำ สังเกตได้ว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากจำนวนไม่มาก ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ผู้ประกอบการบางรายมีเรือหลายลำแต่ไม่สามารถแสดงหลักฐานต่าง ๆ เช่น ทะเบียนเรือ ใบอนุญาตใช้เรือ หรือใบอนุญาตทำการประมง (อาชญาบัตร) ที่ถูกต้องให้กับเจ้าหน้าที่ตรวจได้เนื่องจากไม่มีหรือมีแต่ไม่ถูกต้อง ผู้ประกอบการจึงอาจจะหลีกเลี่ยงที่จะให้ข้อมูลจริงให้เฉพาะเรือประมงพาณิชย์ที่ครอบครองอย่างถูกต้องตามเอกสารที่มีอยู่เท่านั้น

ตารางที่ 4.4 เครื่องมือประเมิน

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
จำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมด (ลำ)		
- 1	15	49.0
- 2 – 3	33	24.5
- > 3	11	26.5
เฉลี่ย	2.04	
การถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากแบ่งตามขนาด*		
- < 30 ตันกรอส	15	30.6
- 30 – 60 ตันกรอส	33	67.3
- > 60 ตันกรอส	11	22.4
สาเหตุที่เลือกใช้เครื่องมือประเภทอวนลาก *	(n = 46)	
- เป็นเครื่องมือที่จับสัตว์น้ำได้ปริมาณมาก	18	39.1
- เป็นเครื่องมือที่จับสัตว์น้ำได้หลายชนิด	23	50.0
- เป็นเครื่องมือที่มีค่าใช้จ่ายน้อย	12	26.1
- เป็นเครื่องมือที่ถนัด ส่งต่อมาจากบรรพบุรุษ	28	60.9
- เรือประมงที่มีอยู่เหมาะสมแก่การติดตั้งอวนลาก	9	19.6
- มีมากับเรือ (ซื้อเรือมาก็มีมาอยู่แล้ว)	1	2.2
ขนาดตาอวนก้นถุงที่ใช้ในการทำประมง (เซนติเมตร)	(n = 48)	
- < 4	9	18.8
- 4	31	64.6
- 5	5	10.4
- > 5	3	6.2
เฉลี่ย	4.16	

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) การถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากแบ่งตามขนาด

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาดระหว่าง 30-60 ตันกรอส คิดเป็นร้อยละ 67.3 รองลงมาถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาดต่ำกว่า 30 ตันกรอส คิดเป็นร้อยละ 30.6 และถือครองเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาดสูงกว่า 60 ตันกรอส คิดเป็นร้อยละ 22.4

3) สาเหตุที่เลือกใช้เครื่องมือประมงประเภทอวนลาก

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่เลือกใช้เครื่องมือประมงประเภทอวนลากซึ่งมีสาเหตุมาจากเป็นเครื่องมือที่ถนัด ส่งต่อมาจากบรรพบุรุษ คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาสาเหตุจาก เป็นเครื่องมือที่จับสัตว์น้ำได้หลายชนิด เป็นเครื่องมือที่จับสัตว์น้ำได้ปริมาณมาก เป็นเครื่องมือที่มีค่าใช้จ่ายน้อย เรือประมงที่มีอยู่เหมาะสมแก่การติดตั้งเครื่องมือประมงประเภทอวนลาก และ เป็นอุปกรณ์ที่ติดมากับเรือตอนซื้อเรือ คิดเป็นร้อยละ 50.0 39.1 26.1 19.6 และ 2.2 ตามลำดับ จากการสังเกตพบว่าเครื่องมือประมงประเภทอวนลากนี้เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการจับสัตว์น้ำสูงเนื่องจากมีคุณสมบัติที่ดีในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งในบางครั้งอาจจะมองได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ทำลายล้าง เพราะสามารถกอบโกยเอาทรัพยากรมาจากท้องทะเลได้คราวละมาก ๆ หากไม่มีการควบคุมที่ดี

4) ขนาดตาอวนก้นถุงที่ใช้ในการทำประมง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ใช้ตาอวนก้นถุงในการทำประมง ขนาด 4 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 64.6 รองลงมาใช้ตาอวนก้นถุงขนาดไม่ถึง 4 เซนติเมตร ขนาด 5 เซนติเมตร และ ขนาดมากกว่า 5 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 18.8 10.4 และ 6.2 ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยของขนาดตาอวน 4.16 เซนติเมตร ซึ่งสอดคล้องกับ ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดขนาดช่องตาอวนก้นถุงของเครื่องมืออวนลากที่ใช้สำหรับการประมง พ.ศ. 2558 (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) ต้องมีขนาดไม่ต่ำกว่า 4 เซนติเมตร จึงทำให้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้ขนาดตาอวนตามที่กฎหมายกำหนด

4.2.3 แรงงานจ้างที่ใช้ในการทำประมง

สำหรับผลการวิเคราะห์แรงงานจ้างที่ใช้ในการทำประมง ประกอบด้วย จำนวนแรงงานจ้างในการทำประมง และจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยจำแนกตามสัญชาติ โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

1) จำนวนแรงงานจ้างในการทำประมง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ใช้แรงงานจ้างในการทำประมง ไม่เกิน 10 คนต่อราย คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาใช้แรงงานจ้าง มากกว่า 20 คนต่อราย คิดเป็นร้อยละ 20.8 และ ใช้แรงงานจ้าง ระหว่าง 11-20 คนต่อราย คิดเป็นร้อยละ 16.7 ทั้งนี้การใช้จำนวนแรงงานจ้างในการทำประมงขึ้นอยู่กับขนาดของเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ทำการประมง โดยมีแรงงานจ้างในการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก เฉลี่ย 14.23 คนต่อราย

2) จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยจำแนกตามสัญชาติ

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยเป็นสัญชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 60.9 มีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยเป็นสัญชาติกัมพูชา คิดเป็นร้อยละ 27.5 นอกนั้นมีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยเป็นสัญชาติ เมียนมา ลาว และเวียดนาม คิดเป็นร้อยละ 8.9 2.5 และ 0.2 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา ต้องพึ่งพาแรงงานจ้างที่เป็นสัญชาติไทยมากที่สุด และรองลงมาเป็นสัญชาติกัมพูชา

ตารางที่ 4.5 แรงงานจ้างที่ใช้ในการประมง

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
จำนวนแรงงานจ้าง ในการทำประมง (คน/ราย)	(n=48)	
- ≤10	30	62.5
- 11 – 20	8	16.7
- > 20	10	20.8
เฉลี่ย	14.23	
จำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย จำแนกตามสัญชาติ* (คน/ราย)	(n=48)	
- ไทย	8.66	(60.9)
- เมียนมา	1.27	(8.9)
- ลาว	0.36	(2.5)
- กัมพูชา	3.91	(27.5)
- เวียดนาม	0.03	(0.2)

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตัวเลขในวงเล็บ คือ ค่าร้อยละของจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ย

แรงงานจ้างที่ใช้ในการประมง เป็นอีกหนึ่งประเด็นหลักของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก จากผลการศึกษาพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวิทย์ เชาวน์วาทิ (2555) การจ้างแรงงานต่างด้าวในธุรกิจประมงทะเล: กรณีศึกษาในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ที่พบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจประมงทะเลมีการจ้างแรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ มีสัญชาติกัมพูชามากที่สุด รองลงมา มีสัญชาติเมียนมา และ มีสัญชาติลาว ตามลำดับ

4.2.4 สถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ

สำหรับผลการวิเคราะห์สถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ มีรายละเอียดประกอบด้วย พื้นที่ทำการประมง ระยะห่างจากฝั่งในการทำประมง ระยะเวลาในการออกไปทำประมงต่อเที่ยว จำนวนครั้งในการลากอวนต่อเที่ยว ระยะเวลาในการลากอวนต่อครั้ง และช่วงเวลาในการลากอวน โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

1) พื้นที่ทำการประมง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการประมงอยู่บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมามีพื้นที่ทำการประมงบริเวณอ่าวไทยตอนกลาง คิดเป็นร้อยละ 30.6 ในพื้นที่ทำการประมงอ่าวไทยตอนบนและอ่าวไทยฝั่งตะวันออก ในอัตราส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ทั้งนี้บริเวณที่มีการไปทำประมงและเป็นพื้นที่ใกล้กับจังหวัดสงขลา คือ บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง จึงทำให้เป็นบริเวณที่มีการทำประมงมากที่สุดในการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 4.6 สถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
พื้นที่ทำการประมง*		
- อ่าวไทยตอนบน	1	2.0
- อ่าวไทยตอนกลาง	15	30.6
- อ่าวไทยตอนล่าง	37	75.5
- อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	1	2.0
ระยะห่างจากฝั่งในการทำประมง (ไมล์)	(n = 44)	
- ≤ 20	15	34.1
- 21 – 40	16	36.4
- > 40	13	29.5
เฉลี่ย	32.80	
ระยะเวลาในการออกไปทำประมงต่อเที่ยว (วัน/เที่ยว)	(n = 48)	
- ≤ 10	4	8.3
- 11 – 20	25	52.1
- > 20	19	39.6
เฉลี่ย	19.21	
จำนวนครั้งในการลากอวนต่อเที่ยว (ครั้ง/เที่ยว)	(n = 43)	
- ≤ 30	11	25.5
- 31 – 60	18	41.9
- > 60	14	32.6
เฉลี่ย	54.00	
ระยะเวลาลากอวนต่อครั้ง (ชั่วโมง/ครั้ง)	(n = 42)	
- ≤ 4	25	59.5
- 5 – 6	11	26.2
- > 6	6	14.3
เฉลี่ย	4.81	
ช่วงเวลาในการลากอวน	(n = 48)	
- กลางวัน	4	8.3
- กลางคืน	1	2.1
- ทั้งกลางวันและกลางคืน	43	89.6

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) ระยะห่างจากฝั่งในการทำประมง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากใช้เรือออกไปซึ่งมีระยะห่างจากฝั่งในการทำประมงช่วงระหว่าง 21-40 ไมล์ คิดเป็นร้อยละ 36.1 รองลงมามีระยะห่างจากฝั่งในการทำประมง ไม่เกิน 20 ไมล์ คิดเป็นร้อยละ 34.1 และมีระยะห่างจากฝั่งในการทำประมงสูงกว่า 40 ไมล์ คิดเป็นร้อยละ 26.5 โดยมีระยะห่างจากฝั่งในการทำประมงเฉลี่ย 32.80 ไมล์

3) ระยะเวลาในการออกไปทำประมงต่อเที่ยว

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการออกไปทำประมง ระหว่าง 11-20 วันต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมาใช้เวลาในการออกไปทำประมงมากกว่า 20 วันต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 39.6 และใช้เวลาในการออกไปทำประมงไม่เกิน 10 วันต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 8.3 โดยใช้เวลาออกไปทำประมงเฉลี่ย 19.21 วันต่อเที่ยว

4) จำนวนครั้งในการลากอวนต่อเที่ยว

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีจำนวนครั้งในการลากอวน ระหว่าง 31-60 ครั้งต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 41.9 รองลงมามีจำนวนครั้งในการลากอวน มากกว่า 60 ครั้งต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 32.6 และมีจำนวนครั้งในการลากอวน ไม่เกิน 30 ครั้งต่อเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 25.5 โดยมีจำนวนครั้งในการลากอวนเฉลี่ย 54.00 ครั้งต่อเที่ยว

5) ระยะเวลาในการลากอวนต่อครั้ง

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการลากอวน ไม่เกิน 4 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 59.5 รองลงมาใช้เวลาในการลากอวน 5-6 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.2 และใช้เวลาในการลากอวน มากกว่า 6 ชั่วโมงต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.3 ทั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการลากอวน เฉลี่ย 4.81 ชั่วโมงต่อครั้ง

6) ช่วงเวลาในการลากอวน

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการลากอวนทั้งกลางวันและกลางคืน คิดเป็นร้อยละ 89.6 รองลงมาใช้เวลาในการลากอวนในช่วงกลางวัน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และใช้เวลาในการลากอวนในช่วงกลางคืน คิดเป็นร้อยละ 2.1

จากผลการศึกษาสถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ สรุปได้ว่า มีลักษณะใกล้เคียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณทนา ทศพรพิทักษ์กุล และคณะ (2551) ที่ทำการศึกษาเรื่อง การประมงอวนลากแผ่นตะเฒ่าขนาดเล็กบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา ในด้านการออกทำการประมงช่วงเวลากลางวันกลางคืน ระยะเวลาที่ออกทำการประมงแต่ละเที่ยว จำนวนและระยะเวลาการลงอวน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก คือ มีการเพิ่มจำนวนวันทำการประมงต่อเที่ยวมากขึ้น หรือทำการประมงทั้งกลางวันและกลางคืน

4.2.5 ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้

การวิเคราะห์ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้ ประกอบด้วย ชนิดสัตว์น้ำที่มักจับได้ และปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
ชนิดสัตว์น้ำที่มักจับได้ *		
- ปลาเศรษฐกิจ	43	87.7
- ปลาเป็ด	24	49.0
- ปลาหมึก	33	67.3
- กุ้ง	23	46.9
ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว (ร้อยละต่อระหว่างบรรทุก)		
- $\leq 25\%$	12	24.5
- 26 – 50 %	19	38.8
- 51 – 75%	12	24.5
- $> 75\%$	6	12.2

หมายเหตุ * หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1) ชนิดสัตว์น้ำที่มักจับได้

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่มักจับปลาเศรษฐกิจได้ คิดเป็นร้อยละ 87.7 รองลงมาเป็นปลาหมึก ปลาเป็ด และกุ้ง คิดเป็นร้อยละ 33 24 และ 23 ตามลำดับ ซึ่งเครื่องมืออวนลากนี้สามารถจับสัตว์น้ำได้หลากหลายขึ้นอยู่กับความสามารถและเทคนิคของได้เรือ ในการนำเรือจับสัตว์น้ำในสถานะที่กระแสน้ำกระแสนลมแตกต่างกัน

2) ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีปริมาณจับสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว 26-50% ของระหว่างบรรทุก คิดเป็นร้อยละ 38.8 รองลงมามีปริมาณจับสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว ไม่เกิน 25% และ 51-75% ของระหว่างบรรทุก ในอัตราที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และมีปริมาณจับสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว มากกว่า 75% ของระหว่างบรรทุก คิดเป็นร้อยละ 12.2 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนในการจับสัตว์น้ำ อาจจะมีมากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่จังหวะหรือช่วงเวลาที่ออกไปทำการประมง เรือบางลำอาจจะเจอกลุ่มสัตว์น้ำในเวลาที่เหมาะสมเหมาะกับการทำประมง บางลำก็อาจจะไม่เจอกลุ่มสัตว์น้ำเลย ถ้าโชคร้ายมาก ๆ อาจจะเจอพายุอีกก็เป็นได้ ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนหนึ่งมักจะให้ข้อมูลว่าได้น้อยกว่าความเป็นจริง เพื่่อมุ่งหวังให้ผู้ที่ได้รับรู้เกิดความเห็นอกเห็นใจ

4.2.6 การจำหน่ายสัตว์น้ำ

การวิเคราะห์การจำหน่ายสัตว์น้ำ ประกอบด้วย แหล่งรับซื้อหลัก และลักษณะการจำหน่าย โดยมีรายละเอียดตามตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 การจำหน่ายสัตว์น้ำ

รายการ	จำนวน (n = 49)	ร้อยละ
แหล่งรับซื้อหลัก		
- กลางทะเล (เรือท้าว)	1	2.0
- แพลปลา	42	85.8
- ตลาด	3	6.1
- พ่อค้าคนกลาง	3	6.1
ลักษณะการจำหน่าย	(n = 47)	
- คัดแยกตามลักษณะและชนิดของปลา	46	97.9
- ขายเหมา	1	2.1

1) แหล่งรับซื้อหลัก

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลากส่วนใหญ่มีแหล่งรับซื้อหลัก คือ แพลปลา คิดเป็นร้อยละ 85.8 รองลงมาคือแหล่งรับซื้อ คือ ตลาดและพ่อค้าคนกลาง ในอัตราที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และแหล่งรับซื้อกลางทะเล (เรือท้าว) คิดเป็นร้อยละ 2.0

2) ลักษณะการจำหน่าย

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก ส่วนใหญ่มีลักษณะการจำหน่าย โดยคัดแยกตามลักษณะและชนิดของปลา คิดเป็นร้อยละ 97.9 และมีลักษณะการจำหน่ายแบบขายเหมาคิดเป็นร้อยละ 2.1

4.3 ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในจังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44

รัฐบาล คสช. มีนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ตามที่กรมประมงได้เสนอ ในหัวข้อ 2.1.5 ของบทที่ 2 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ได้นำผลการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวทั้งก่อนและหลังมาวิเคราะห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มีรายละเอียดตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 สถานะและความถูกต้อง ของเอกสารและการปฏิบัติตามกฎหมาย IUU

รายการ	สถานะและความถูกต้อง ก่อนบังคับใช้กฎหมาย (ร้อยละ)	สถานะและความถูกต้อง หลังบังคับใช้กฎหมาย (ร้อยละ)
Illegal (ผิดกฎหมาย)		
- ใบทะเบียนเรือ	91.5	100.0
- ใบอนุญาตใช้เรือ	91.5	100.0
- ใบประกาศนียบัตรนายเรือ	74.5	97.7
- ใบประกาศนียบัตรช่างเครื่อง	91.5	97.7
- บัตรประชาชนได้	91.5	97.7
- บัตรประชาชนนายท้าย	68.1	97.7
- อุปกรณ์ความปลอดภัย	34.8	97.7
- บัตรสีชมพู (บัตรแรงงานต่างด้าว)	42.6	96.6
- สัญญาจ้าง	42.6	97.7
- ทะเบียนลูกจ้าง	34.8	97.7
- ใบอนุญาตทำการประมง (อนุญาตบัตร)	91.5	97.8
Unreported (ขาดการรายงาน)		
- การแจ้งเข้า – แจ้งออก	68.1	97.7
- การบันทึก Fishing Logbook	34.8	97.7
Unregulated (ไร้การควบคุม)		
- ติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ VMS	34.8	97.7
เฉลี่ย	68.1	96.6

การวิเคราะห์สถานะและความถูกต้อง ของเอกสารและการปฏิบัติตามกฎหมาย IUU โดยรวมพบว่า สถานะและความถูกต้อง ก่อนมีนโยบาย เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 68.1 และหลังจากมีนโยบาย พบว่า สถานะและความถูกต้อง เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 96.6 ซึ่งเห็นได้ว่าการปฏิบัติตามนโยบายของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา มีการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายได้เกือบทั้งหมด แต่สังเกตได้ว่าการปฏิบัติก่อนมีนโยบาย ที่มีร้อยละสถานะและความถูกต้องอยู่ในเกณฑ์ต่ำอยู่ 6 ประเด็น กล่าวคือ บัตรสีชมพู (บัตรแรงงานต่างด้าว) สัญญาจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง การแจ้งเข้า - แจ้งออก การบันทึก Fishing Logbook และการติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS)

ซึ่งจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์เพื่อให้เข้าใจได้มากยิ่งขึ้น ดังมีรายละเอียดดังนี้

1) บัตรสีชมพู (บัตรแรงงานต่างด้าว) ที่มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 37.5 เนื่องจากผู้ประกอบการจะใช้แรงงานต่างด้าวที่มีบัตรสีชมพูเป็นส่วนน้อย และใช้แรงงานที่ไม่มีบัตรสีชมพูเป็นส่วนใหญ่ อันมีเหตุผลที่สำคัญมาจาก

1.1) แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ขาดโอกาสการเข้าถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย บ้างลักลอบหนีเข้าเมืองมา บ้างเดินทางมาแต่ตัวเพื่อมาหางานทำเอาค่าน้ำไม่เอกสาร ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่มีแม่เงินที่จะใช้ในการประกอบอาชีพหรือทำเอกสารใด ๆ ให้ถูกต้องได้ จึงต้องมาหางานทำกับเรือประมง โดยผู้ประกอบการจะให้ที่พักในเรือและอาหาร

1.2) ผู้ประกอบการที่จ้างแรงงานต่างด้าว ไม่ต้องการเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทำบัตรสีชมพูให้ ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ ทำบัตรให้ได้ไม่นานลูกเรือที่เป็นแรงงานต่างด้าวก็หนีย้ายไปที่อื่น

1.3) ไม่มีหน่วยงานใดไปตรวจสอบได้หรือมีข้อจำกัดในการตรวจสอบว่าเรือประมงที่ออกไปทำการประมงได้ใช้ลูกเรือที่ไม่มีบัตรสีชมพูถูกต้องหรือไม่

2) สัญญาจ้าง ที่มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 44.5 เนื่องจาก ผู้ประกอบการมักจะไม่เห็นความสำคัญของสัญญาจ้าง เพราะถึงแม้ว่าไม่ทำสัญญาจ้างก็ไม่โดนตรวจหรือโดนจับดำเนินคดี ทำให้ผู้ประกอบการหลาย ๆ คนอาศัยช่องว่างดังกล่าว จึงไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และด้วยเหตุนี้เองสังคมจึงมองว่าภาคประมงมีการใช้แรงงานทาส

3) ทะเบียนลูกจ้าง ที่มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 44.5 สอดคล้องกับ สัญญาจ้าง เพราะเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ในการจ้างแรงงาน นายจ้างต้องดำเนินการทำสัญญาจ้างและขึ้นทะเบียนลูกจ้างเพื่อใช้เป็นเอกสารหลักฐานทางกฎหมาย แต่เนื่องด้วยแรงงานภาคประมงมีปัญหาค่อนข้างมากคาดว่ามีสาเหตุมาจากคุณภาพแรงงานไม่สูงนักและลักษณะการจ้างแรงงานภาคประมงมีลักษณะพิเศษกล่าวคือต้องให้ค่าจ้างก่อนถึงจะออกไปทำงานให้ ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ที่กล่าวมาผู้ประกอบการจึงพยายามหลีกเลี่ยงที่ลดค่าใช้จ่ายในส่วนที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนี้ และส่วนหนึ่งก็เห็นว่าก่อนมีนโยบายฯ ไม่มีการบังคับใช้ที่ชัดเจน

4) การแจ้งเข้า - แจ้งออก ที่มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 49.5 สำหรับการแจ้งเข้า - แจ้งออกนี้ ผู้ประกอบการอาจจะเข้าใจว่าเป็นการแจ้งเข้า - แจ้งออกกับท่าประมงใหม่สำหรับขึ้นสัตว์น้ำก็ได้ เพราะเท่าที่สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ภาครัฐได้ให้ข้อมูลว่าก่อนมีนโยบายนี้ ไม่มีผู้ประกอบการแจ้งเข้า-แจ้งออกกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐอย่างแน่นอน

5) การกรอกสมุดบันทึกการทำประมง Fishing Logbook ที่มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 56.5 เนื่องจากผู้ประกอบการน่าจะเข้าใจว่าเป็นการบันทึกจำนวนสัตว์น้ำที่ได้มาในการออกทะเลไปแต่ละครั้ง ถ้าเป็นตามที่เข้าใจนั้น ผู้ประกอบการได้ดำเนินการบันทึกรายละเอียดตอนขึ้นสัตว์น้ำที่ขายให้กับแปปลาทุกครั้งอยู่แล้ว ซึ่งไม่ตรงกับรายละเอียดที่

กรมประมงกำหนดบันทึกกล่าวคือ สมุดบันทึกการทำประมง Fishing Logbook นี้ ต้องบันทึกขณะเรืออยู่ในทะเลโดยได้เรือเป็นกณจคว่าได้จับปลาจากแหล่งใด ปริมาณเท่าไร

6) การติดตั้งระบบติดตามเรือ VMS ที่มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบายฯ คิดเป็นร้อยละ 34.5 นั้น เนื่องจากการตอบแบบสอบถามผู้ประกอบการบางรายอาจจะเข้าใจผิดคิดว่าตามถึงระบบที่แสดงตำแหน่งเรือในทะเล GPS ซึ่งไม่ใช่ระบบติดตามเรือ VMS จึงทำให้มีการตอบว่ามีการติดตั้งระบบ VMS มาแล้วส่วนหนึ่ง ซึ่งข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักต่าง ๆ พบว่า ไม่มีการติดตั้งระบบ VMS มาก่อนที่จะมีนโยบายดังกล่าวนี้

4.4 ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

ตามที่ เสรี วงษ์มณฑา (2542) ได้จำแนกปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคลออกเป็น 2 ประการ คือ 1) ปัจจัยภายใน (Internal Factors) โดยมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคล คือ 1.1) ความจำเป็น (Needs) ความต้องการ (Wants) และความปรารถนา (Desire) ของมนุษย์ 1.2) แรงจูงใจ (Motive) 1.3) บุคลิกภาพ (Personality) 1.4) ทักษะ (Attitude) 1.5) การรับรู้ (Perception) 1.6) การเรียนรู้ (Learning) และ 2) ปัจจัยภายนอก (External Factors) ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล คือ 2.1) สภาพเศรษฐกิจ (Economy) 2.2) ครอบครัว (Family) 2.3) สังคม (Social Group) 2.4) วัฒนธรรม (Culture) จะเห็นได้ว่า ทักษะ เป็นปัจจัยภายในซึ่งมีผลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติของผู้ประกอบการ และยังมีประเด็นอื่น ๆ อีกด้วยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าทักษะมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจ ชูชัย สมิทธิไกร (2554) กล่าวว่า ทักษะเป็นผลสรุปของการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นบุคคล วัตถุ ประเด็นที่ถกเถียง หรืออื่น ๆ ที่บ่งชี้ว่าสิ่งนั้นดีหรือเลว น่าพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ และเป็นประโยชน์หรืออันตราย ซึ่งช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่น สามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและมีสุขภาพจิตที่ดีจึงสรุปได้ว่า ทักษะ คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความรู้สึก ที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อตัวบุคคล สิ่งของ หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

ดังนั้นด้วยทฤษฎีดังกล่าวและข้อมูลจากการวิจัย จึงนำมาซึ่งผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.4.1 ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ด้านนโยบาย

ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในด้านนโยบาย มีรายละเอียดตามตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.10 ทศนคติของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านนโยบาย

รายการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดเห็น	ระดับ ทัศนคติ
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ ทำให้ต่างประเทศโดยเฉพาะทาง ประเทศยุโรปยอมรับ	3.45	ดี
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความเหมาะสมกับประเทศไทย	3.27	ดีปานกลาง
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ สามารถช่วยให้ประเทศไทยทำ การประมงอย่างยั่งยืน	3.45	ดีปานกลาง
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ ทำให้การประมงไทยถูกต้อง ตามกฎหมาย มีการควบคุมและมีการรายงานอย่างชัดเจน	3.10	ดี
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ สามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกจุด	3.09	ดีปานกลาง
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีเงื่อนไขในการปฏิบัติและ ข้อกำหนดเหมาะสมกับชาวประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก	3.10	ดีปานกลาง
- นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความยุติธรรมดีต่อคนที่ทำ ประมงประเภทอวนลากส่วนใหญ่	3.10	ดีปานกลาง
- เรือประมงมีความสะดวกในการทำประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก ตามนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้	3.10	ดีปานกลาง
- สัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นหลังจากมีนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้	3.14	ดีปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.26	ดีปานกลาง

ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น ด้านนโยบาย อยู่ที่ 3.26 นั้นหมายถึง มีระดับทัศนคติ ดีปานกลาง นั้นหมายความว่าผู้ประกอบการยังมีท่าทีแบ่งรับแบ่งสู้กับนโยบายนี้ เพราะการเปลี่ยนแปลงกฎหมายประมงและกำหนดให้ผู้ประกอบการเรือประมงปฏิบัติตามกฎหมายในการทำประมงในครั้งนี้ ถือเป็นการปฏิรูปภาคการประมงในการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดปลีกย่อย และประเด็นที่ซับซ้อน ทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับคนส่วนรวม รวมถึงหน่วยงานอีกหลายฝ่าย การปฏิบัติที่จะให้ผลสัมฤทธิ์จึงต้องใช้ระยะเวลาทำความเข้าใจ และการปรับตัวของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นที่ต่ำสุด คือ 2.90 ในประเด็น นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความยุติธรรมดีต่อคนที่ทำประมงประเภทอวนลากส่วนใหญ่ แสดงให้เห็นว่าผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากยังรู้สึกว่าการแก้ไขปัญหานี้ ไม่ได้มีความยุติธรรมเมื่อปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ฉะนั้นควรจะมีการปรับปรุงกฎหมายอย่างมีส่วนร่วมระหว่างผู้ออกกฎหมายและผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ด้วยพื้นฐานของความยุติธรรมเพื่อที่จะปรับระดับทัศนคติของผู้ประกอบการให้ดีขึ้นได้

4.4.2 ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อ นโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัด สงขลา ต่อ นโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในด้านการบังคับใช้กฎหมาย มีรายละเอียดตามตารางที่ 4.11 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 ทักษะของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย

รายการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดเห็น	ระดับ ทัศนคติ
- জন.ที่บังคับใช้กฎหมายตามนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความเข้าใจและปฏิบัติด้วยความเหมาะสม	3.53	ดีปานกลาง
- জন.ที่บังคับใช้กฎหมายตามนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความยุติธรรม	3.82	ดีปานกลาง
- การบังคับใช้กฎหมายมีอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ	3.53	ดีปานกลาง
- ผู้ประกอบการประมงอวนลากส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้	3.82	ดี
- ระยะเวลาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศูนย์แจ้งเข้า – ออกเรือประมงสงขลา (PIPO) มีความเหมาะสม	3.50	ดี
- เรือประมงอวนลากส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติตาม นโยบายแก้ไขปัญหา IUU ได้	3.53	ดี
ค่าเฉลี่ย	3.53	ดี

ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อ นโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น ด้านการบังคับใช้กฎหมาย อยู่ที่ 3.53 นั้นหมายถึง มีระดับทัศนคติ ดี แม้ว่าทัศนคติของผู้ประกอบการจะอยู่ในระดับ ดี แต่เมื่อดูรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ที่ บังคับใช้กฎหมายแล้ว ผู้ประกอบการยังมีระดับทัศนคติ ดีปานกลาง กับการบังคับใช้กฎหมายของ เจ้าหน้าที่ดังกล่าว ดังนั้นเพื่อให้นโยบายนี้มีความเหมาะสมและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม ศปมพ. หรือ กรมประมง ควรจะพยายามปรับปรุงการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ให้ดีขึ้น รวมถึง ทำความเข้าใจในกฎหมายให้ตรงกันในรายละเอียดปลีกย่อย ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย และผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดและทำให้เกิด ทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันได้

4.4.3 ทศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อ นโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ด้านบทลงโทษ

ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัด สงขลา ต่อ นโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในด้านบทลงโทษ มีรายละเอียดตามตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ทศนคติของผู้ประกอบการเรือฯ ด้านบทลงโทษ

รายการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดเห็น	ระดับ ทศนคติ
- บทลงโทษของนโยบายการแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความเหมาะสม	3.53	ดีปานกลาง
- บทลงโทษของนโยบายการแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความครอบคลุมทุกกรณี	3.53	ดีปานกลาง
- บทลงโทษของนโยบายการแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความชัดเจนในทุกประเด็น	3.53	ดี
ค่าเฉลี่ย	3.37	ดีปานกลาง

ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อ นโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มี ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น ด้านบทลงโทษ อยู่ที่ 3.37 นั้นหมายถึง มีระดับทัศนคติ ดีปานกลาง พิจารณาได้ว่า บทลงโทษทางกฎหมายเป็นสิ่งที่มีความสำคัญให้โทษกับผู้ปฏิบัติ เจริญบังคับให้ปฏิบัติ ตามกฎหมาย หากปฏิบัติไม่ได้ก็ต้องมีสิ่งกระตุ้นให้ปฏิบัติตาม ซึ่งสิ่งที่กระตุ้นนี้เป็นสิ่งที่ ผู้ประกอบการมีความรู้สึกไปในทิศทางลบหรือไม่พอใจ ประกอบกับบทลงโทษของนโยบายการ แก้ไขปัญหา IUU นี้ มีบทลงโทษที่เพิ่งเริ่มมาบังคับใช้ ผู้ประกอบการยังไม่มี ความคุ้นเคยและไม่ เข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ ทำให้ผลของระดับทัศนคติต่อบทลงโทษของนโยบายนี้ อยู่ในระดับ ดี ปานกลาง ซึ่งค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ที่ 3.39 นั้นหมายถึง มีระดับทัศนคติต่อ นโยบายฯ โดยรวมอยู่ในระดับ ดีปานกลาง

ในทางกลับกันจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการเรือประมงพื้นบ้าน พบว่า ผู้ประกอบการเรือประมงพื้นบ้านมีความเห็นด้วยกับนโยบายการแก้ไขปัญหการทำประมงผิด กฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) นี้ ทั้งในด้านการบังคับใช้ กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรือประมงพาณิชย์ รวมถึงบทลงโทษของกฎหมายดังกล่าวด้วย จะมีบางมาตรการของกฎหมายที่ชาวประมงพื้นบ้านได้รับผลกระทบด้วย ก็จะไม่เห็นด้วย ตัวอย่างเช่น การกำหนดให้เครื่องมือทำการประมงของชาวประมงพื้นบ้านเป็นเครื่องมือที่ ผิดกฎหมาย เช่น ลอบพับ (ไ้ไ้ไ้) โพงพาง เป็นต้น

4.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มีรายละเอียดตามตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมาย (IUU)

รายการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดเห็น	สถิติที	(P-Value)
เพศ			
- ชาย	3.14	-0.095	(0.451) ^{NS}
- หญิง	3.73		
อายุ (ปี)			
- ≤ 45	3.14	0.622	(0.451) ^{NS}
- > 45	3.73		
ศาสนา			
- พุทธ	3.14	2.826	(0.037) [*]
- อิสลาม	3.73		
ระดับการศึกษาสูงสุด			
- ≤ มัธยมศึกษาหรือปวช.	3.14	-2.151	(0.037) [*]
- > มัธยมศึกษาหรือปวช.	3.73		
สถานภาพสมรส			
- สมรสและอยู่ด้วยกัน	3.83	-2.023	(0.451) ^{NS}
- อื่น ๆ	3.09		
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)			
- ≤ 5	3.83	-0.768	(0.451) ^{NS}
- > 5	3.09		
การประกอบอาชีพเสริม			
- มี	3.83	2.812	(0.007) ^{**}
- ไม่มี	3.09		

หมายเหตุ * หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

** หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$

NS หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ยคะแนน ความคิดเห็น	สถิติที	(P-Value)
รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภท อวนลาก (บาท / เดือน)			
- $\leq 165,000$	3.20	-2.180	(0.050)*
- $> 165,000$	3.79		
ระยะเวลาการดำเนินการ (ปี)			
- ≤ 20	3.37	-0.476	(0.379) ^{NS}
- > 20	3.43		
หนี้สิน			
- มี	3.26	-2.085	(0.379) ^{NS}
- ไม่มี	4.01		
ขนาดเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้ (ตันกรอส)			
- ≤ 60	3.37	-3.669	(0.004)**
- > 60	3.43		
จำนวนเรือประมงที่ครอบครอง (ลำ)			
- ≤ 2	3.37	0.895	(0.379) ^{NS}
- > 2	3.43		
จำนวนแรงงานจ้าง (คน)			
- ≤ 14	3.37	-0.177	(0.860) ^{NS}
- > 14	3.43		

หมายเหตุ * หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ** หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ NS หมายถึง ไม่มีมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

1) ตัวแปร เพศ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

2) ตัวแปร อายุ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

3) ตัวแปร ศาสนา มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย

ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ กล่าวคือ ผู้ประกอบการนับถือศาสนาพุทธจะมีทัศนคติต่อนโยบายฯ ที่ดีกว่าผู้ประกอบการที่นับถือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ อาจจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ก็เป็นได้ ผู้นับถือศาสนาอิสลามอาจจะรู้สึกว่าเป็นกลุ่มคนเสี่ยงข้างน้อย และถูกปกครองโดยชาวพุทธซึ่งเป็นกลุ่มคนเสี่ยงข้างมาก จึงส่งผลให้มีระดับทัศนคติของผู้นับถือศาสนาอิสลาม ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ปრაกฏตามผลการศึกษา

4) ตัวแปร ระดับการศึกษาสูงสุด มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงสุด สูงกว่ามัธยมปลายหรือปวช. จะมีทัศนคติต่อนโยบายฯ ที่ดีกว่าผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงสุด ไม่เกินมัธยมปลายหรือปวช. ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีโอกาสได้รับการศึกษาเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเข้าร่วมประชุม การศึกษาอบรม ฯลฯ สูงกว่ากลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า จึงเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีความเข้าใจในนโยบาย กฎระเบียบ หรือมาตรการที่เป็นในทางวิชาการ ได้ดีกว่า จึงมีทัศนคติต่อนโยบายฯ ดีกว่ากลุ่มผู้ประกอบการที่มีระดับการศึกษา ไม่เกินมัธยมปลายหรือปวช.

5) ตัวแปร สถานภาพสมรส ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

6) ตัวแปร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

7) ตัวแปร การประกอบอาชีพเสริม มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีอาชีพเสริมจะมีทัศนคติต่อนโยบายฯ ที่ดีกว่าผู้ประกอบการที่ไม่มีอาชีพเสริม ทั้งนี้ อาจจะเป็นเนื่องจากกลุ่มคนที่มีรายได้เสริมนอกเหนือจากการประกอบอาชีพประมงพาณิชย์ น่าจะมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจสูงกว่า เพราะสามารถหารายได้จากอาชีพเสริมเพิ่มเติม ซึ่งจากผลการศึกษาในข้อ 4.1 พบว่าผู้ประกอบการมีรายได้เสริมเฉลี่ย 44,375 บาทต่อเดือน เมื่อมีนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) แม้จะกระทบต่ออาชีพประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากของเขาบ้าง แต่ผู้ประกอบการกลุ่มนี้จะสามารถรับแรงกดดันในการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลได้มากกว่า เพราะมีช่องทางในการสร้างรายได้อื่นที่ไม่กดดันได้

8) ตัวแปร รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ กล่าวคือ ผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากสูงกว่า 165,000 บาทต่อเดือน จะมีทัศนคติต่อนโยบายฯ ที่ดีกว่าผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากไม่เกิน 165,000 บาทต่อเดือนทั้งนี้อาจจะเนื่องจากผู้ประกอบการที่มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากสูงกว่าจะมีความยืดหยุ่นในด้านทุนสำหรับการดำเนินการสูงกว่า ทำให้มีความเห็นเชิงบวกต่อนโยบายดังกล่าวได้มากกว่า

9) ตัวแปร ระยะเวลาดำเนินกิจการ ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

10) ตัวแปร หนี้สิน ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

11) ตัวแปร ขนาดของเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้ มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ กล่าวคือ ผู้ประกอบการมีเรือขนาดมากกว่า 60 ตันกรอสจะมีทัศนคติต่อนโยบายฯ ที่ดีกว่าผู้ประกอบการที่มีเรือขนาดไม่เกิน 60 ตันกรอส ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากผู้ประกอบการที่มีขนาดเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้ใหญ่กว่าจะมีทุนประกอบอาชีพดังกล่าวนี้สูงกว่า ทำให้ปรับตัวตามนโยบายได้ดีกว่า ถึงแม้ว่าเรือประมงพาณิชย์ที่ใหญ่กว่าจะต้องมีการจัดการที่อยู่ยากกว่าก็ตาม แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ประกอบการพบว่าเรือประมงลำใหญ่สามารถจัดการเรื่องแรงงานจ้างง่ายกว่า เนื่องจากแรงงานจ้างบนเรือประมงลำใหญ่มีความสุขมากกว่าโดยเปรียบเทียบแรงงานจ้างที่อยู่เรือประมงลำเล็ก ทำให้แรงงานจ้างเชื่อฟังคำสั่งและปฏิบัติตามคัต่อนายจ้างมากกว่า

12) ตัวแปร จำนวนเรือประมงที่ครอบครอง ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

13) ตัวแปร จำนวนแรงงานจ้าง ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาถึง ทักษะคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ที่ปรากฏอยู่ในบทที่ 4 ข้างต้น บทนี้เป็นการนำผลที่ได้มาสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา (2) ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา (3) ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในจังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44 (4) ทักษะคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) และ (5) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยทำการศึกษาทุกหน่วยประชากร (Census) จำนวน 60 ราย ซึ่งสามารถสอบถามได้ จำนวน 49 ราย ด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักอีก จำนวน 7 ราย ด้วยแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติที่ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

5.1.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.2 และ เพศหญิง ร้อยละ 29.8 มีอายุเฉลี่ย 45.13 ปีส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 65.3 นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 61.2 มีการศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 34.6 มีสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4.96 คน มีจำนวนสมาชิกที่ทำประมงพาณิชย์ เฉลี่ย 1.94 คน ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 59.2 ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสมาคมการประมง คิดเป็นร้อยละ 90.3 มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก เฉลี่ย 168,593.02 บาทต่อเดือน มีรายได้จากอาชีพเสริมเฉลี่ย 44,375.00 บาทต่อเดือน มีรายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากเฉลี่ย 185,404.88 บาทต่อเดือน ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 83.7 ส่วนใหญ่กู้ยืมหนี้สินจากในระบบ คิดเป็นร้อยละ 46.4 ส่วนใหญ่กู้ยืมจากธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นร้อยละ 85.7 ส่วนใหญ่กู้ยืมหนี้สินนอกระบบจากแพปลา คิดเป็นร้อยละ 68.1

5.1.2 ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา

ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา มีประสบการณ์ในการทำประมงเฉลี่ย 19.73 ปี ส่วนใหญ่มีสาเหตุสำคัญในการเลือกทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก คือ การทำสืบทอดกันมายาวนาน โดยรับทราบนโยบายการประมงจากเพื่อนที่ทำธุรกิจประมง คิดเป็นร้อยละ 81.6 มีจำนวนเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ถือครองทั้งหมดเฉลี่ย 2.04 ลำ ส่วนใหญ่มีขนาดระหว่าง 30-60 ตันกรอส คิดเป็นร้อยละ 67.3 ใช้ตาอวนกันธงในการทำประมงขนาด 4 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 64.6 มีแรงงานจ้างในการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากเฉลี่ย 14.23 คนต่อราย ส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยเป็นสัญชาติไทย คิดเป็นร้อยละ 60.9 มีจำนวนแรงงานจ้างเฉลี่ยเป็นสัญชาติกัมพูชา คิดเป็นร้อยละ 27.5 ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการทำประมงอยู่บริเวณอ่าวไทยตอนล่าง คิดเป็นร้อยละ 75.5 มีระยะห่างจากฝั่งในการทำประมงเฉลี่ย 32.80 ไมล์ ใช้เวลาออกไปทำประมงเฉลี่ย 19.21 วันต่อเที่ยว มีจำนวนครั้งในการลากอวนเฉลี่ย 54.00 ครั้งต่อเที่ยว ระยะเวลาในการลากอวนเฉลี่ย 4.81 ชั่วโมงต่อครั้ง ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการลากอวนทั้งกลางวันและกลางคืน คิดเป็นร้อยละ 89.6 สัตว์น้ำที่มักจับได้ คือ ปลาเศรษฐกิจได้ คิดเป็นร้อยละ 87.7 รองลงมาเป็นปลาหมึก ปลาเป็ด และกุ้ง มีปริมาณจับสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว 26-50% ของระวางบรรทุก คิดเป็นร้อยละ 38.8 โดยมีแหล่งรับซื้อหลัก คือ แพลลา คิดเป็นร้อยละ 85.8 ลักษณะการจำหน่ายโดยคัดแยกตามลักษณะและชนิดของปลา คิดเป็นร้อยละ 97.9

5.1.3 ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ในจังหวัดสงขลา ก่อนและหลังจากที่รัฐบาลบังคับใช้นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ตาม ม.44

การทำประมงที่ผิดกฎหมายในจังหวัดสงขลา หลัก ๆ มีการฝ่าฝืนต่อระเบียบและกฎหมายในเขตน่านน้ำของประเทศไทย ซึ่งหมายถึงการทำประมงที่ผิดกฎหมายในระยะชายฝั่งทะเลที่สงวนไว้สำหรับการทำประมงพื้นบ้าน เรือประมงที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนตามกฎหมาย การทำประมงข้ามแดนที่ผิดกฎหมาย คือ เรือประมงของไทยที่ทำประมงนอกเขื่อน่านน้ำไทยโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย การทำประมงผิดประเภท คือ ไม่ตรงกับใบอนุญาตของเครื่องมือประมงภายในเรือ ไม่มีการแจ้งเข้า-แจ้งออกเรือประมงต่อเจ้าหน้าที่ รวมไปถึงการใช้แรงงานที่ผิดกฎหมาย การใช้แรงงานทาส ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า ก่อนมีนโยบาย มีการปฏิบัติที่แสดงร้อยละสถานะและความถูกต้องอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างต่ำ มีอยู่ 6 ประเด็นสำคัญ กล่าวคือ บัตรสีชมพู (บัตรแรงงานต่างด้าว) สัญญาจ้าง ทะเบียนลูกจ้าง การแจ้งเข้า - แจ้งออก การกรอกสมุดบันทึกการทำประมง (Fishing Logbook) และการติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ Vessel Monitoring System (VMS) ซึ่งมีสถานะและความถูกต้องก่อนบังคับใช้กฎหมายอยู่ที่ร้อยละ 37.0 42.6 43.5 50.0 57.4 และ 34.8 ตามลำดับ มีสถานะและความถูกต้องก่อนมีนโยบาย เฉลี่ยร้อยละ 68.1 และหลังจากมีนโยบาย พบว่า มีสถานะและความถูกต้อง เฉลี่ยร้อยละ 96.6 ซึ่งเห็นได้ว่าการปฏิบัติตามนโยบายของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี กล่าวคือ มีการปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ได้เกือบทั้งหมด

5.1.4 ทักษะของผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ก่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

ทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ก่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) มีระดับทักษะด้านนโยบาย ดีปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น 3.26 มีระดับทักษะด้านการบังคับใช้กฎหมาย ดี ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น 3.53 ซึ่งถือได้ว่าการดำเนินการด้านการบังคับใช้กฎหมายนี้ดำเนินการมาได้ถูกต้องแล้ว รัฐบาลต้องยึดหลักในการปฏิบัติตามนโยบายฯ นี้ต่อไป และมีระดับทักษะด้านบทลงโทษ ดีปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น 3.37 ซึ่งมีระดับทักษะรวมอยู่ในระดับ ดีปานกลาง ที่ค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็น 3.39 สรุปคือผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา ยังมีท่าทีแบ่งรับแบ่งสู้ กล่าวคือปฏิบัติตามกฎหมายแต่ดูเหมือนว่าไม่ค่อยเต็มใจในการปฏิบัติตามนโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ต่าง ๆ เท่าไรนัก ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากนโยบายการแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีเงื่อนไข ข้อปฏิบัติ หรือมาตรการ ที่ทำให้ผู้ประกอบการประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก เสียผลประโยชน์ที่เคยได้รับมาก่อนมีนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้มีความคิดเห็นในเชิงลบต่อนโยบายมากกว่าความคิดเห็นในเชิงบวก

5.1.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ก่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ก่อนนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ คือ ตัวแปร ระดับการศึกษาสูงสุด และ รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ กล่าวคือ ถ้ามีระดับการศึกษาสูงสุด สูงกว่ามัธยมปลาย หรือ ปวช. หรือ มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก มากกว่า 165,000 บาทต่อเดือน อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จะส่งผลให้มีระดับทักษะดี ก่อนนโยบายฯ ตามไปด้วย สำหรับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.01$ คือ ตัวแปร ศาสนา การประกอบอาชีพเสริม และขนาดเรือประมงพาณิชย์ที่ใช้ กล่าวคือ ถ้านับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพเสริม หรือใช้เรือขนาดใหญ่มากกว่า 60 คันกรอส อย่างใดอย่างหนึ่ง จะส่งผลให้มีระดับทักษะก่อนนโยบายฯ ที่ดีกว่า ส่วนตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อระดับทักษะของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก คือ ตัวแปร เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระยะเวลาการดำเนินการ หนี้สิน จำนวนเรือประมงที่ครอบครอง และจำนวนแรงงานจ้าง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก และ ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการวางแผน และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

1) จากผลการศึกษาพบว่า ระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากค่านโยบาย และด้านบทลงโทษ อยู่ในระดับ คิปานกลาง ดังนั้นผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ควรมองผลระยะยาวในด้านความยั่งยืนของความอุดมสมบูรณ์สัตว์น้ำในทะเล ซึ่งถ้าทรัพยากรในทะเลมีความอุดมสมบูรณ์ ต้นทุนในการออกทะเลไปจับสัตว์น้ำจะน้อยลงเพราะสามารถจับสัตว์น้ำได้ปริมาณมากขึ้นในแต่ละเที่ยวที่ออกเรือไปในทะเล และจำนวนการลงแรงประมงที่ใช้ก็น้อยลงด้วย เพราะฉะนั้นควรจะคำนึงถึงว่าสัตว์น้ำในทะเลเป็นทรัพยากรส่วนรวมที่ควรจะใช้อย่างเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ใช้ด้วย

2) จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปร ระดับการศึกษาสูงสุด มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$ ดังนั้น ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่มีระดับการศึกษาสูงสุดไม่เกินมัธยมปลาย หรือ ปวช. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการทำประมงเพื่อความยั่งยืน รายละเอียดในกฎหมายประมง เพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ด้านการจัดการทรัพยากรประมงว่ามีความสำคัญไม่แพ้ผลประโยชน์ของตนเองเลย

3) ผู้ประกอบการควรจะเข้าใจและตระหนัก ว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ ไม่ได้สร้างผลกำไรในปัจจุบันทันด่วน แต่เป็นการเปลี่ยนการทำประมงภายใต้กฎหมายที่นานาประเทศยอมรับและส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลที่จะมีความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน อันเป็นผลดีต่อคนรุ่นหลังในภายภาคหน้าต่อไป โดยเฉพาะผู้ที่ยังปฏิบัติตามนโยบายไม่ได้ เช่น กลุ่มผู้ประกอบการที่ใช้ตาอวนต่ำกว่า 4 เซนติเมตร จากผลการศึกษาพบว่ามีจำนวนร้อยละ 18.8 นั้น กลุ่มผู้ประกอบการกลุ่มนี้ควรจะเร่งแก้ไขให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

4) ผู้ประกอบการควรจะเข้าใจว่าการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อความมั่นคงในการจ้างงานในระยะยาว เพราะจะไม่มีแรงงานที่ผิดกฎหมาย ส่งผลให้ภาคแรงงานประมงได้รับแรงงานที่มีคุณภาพขึ้น มีการตรวจสอบจากหน่วยงานภาครัฐก่อนลงเรือประมงถูกจ้างก็มีความรู้สึกมั่นใจและปลอดภัย เมื่อปฏิบัติตามกฎหมาย เนื่องจากการไม่มีการใช้แรงงานทาส

5.2.2 ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอต่อ ภาครัฐ หรือ กรมประมง และหน่วยงานที่ออกกฎหมาย เกี่ยวกับการทำประมง ดังนี้

1) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติของผู้ประกอบการฯ ด้านนโยบาย อยู่ในระดับ ตีปานกลาง ดังนั้น ภาครัฐในระดับผู้ออกนโยบายควรจะมีการทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์พร้อมสื่อ ให้เห็นถึงความสำคัญ และรายละเอียดของข้อกฎหมายต่าง ๆ ให้ชัดเจน ต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตาม นโยบายและผู้ประกอบการเรือประมง โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะการจัดอบรมหรือเชิญประชุม ให้ผู้ประกอบการได้ทราบถึงข้อกฎหมายให้มากขึ้น เพื่อให้มีทัศนคติที่ดีต่อนโยบายที่ออกประกาศ ออกมาก็น่าจะดีขึ้นได้

2) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติของผู้ประกอบการฯ ด้านบทลงโทษ อยู่ในระดับ ตีปานกลาง รัฐควรมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายฯ นี้ และเจ้าหน้าที่เองก็ต้องทำความเข้าใจข้อกฎหมายให้ชัดเจน ใช้หลักนิติศาสตร์ ร่วมกับ หลักรัฐศาสตร์ ต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างมีความครอบคลุม ไม่เลือกปฏิบัติ และ มีความเหมาะสม เพื่อให้ผู้ประกอบการรู้สึกดีและมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้มากขึ้น

3) จากผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติของผู้ประกอบการฯ ด้านการบังคับใช้ อยู่ในระดับ ตี ดังนั้นควรจะต้องเดินหน้านโยบายอย่างต่อเนื่อง และควรมีโครงการปลูกจิตสำนึกในการทำประมงเชิงอนุรักษ์ เพื่อให้ผู้ประกอบการทราบถึงข้อดีของการทำประมงเพื่อความยั่งยืนของ ทรัพยากรทางทะเล และช่วยกันสานต่อการปฏิบัติเพื่อให้มีปริมาณสัตว์น้ำในทะเลได้มีเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ข้อเสนอดังกล่าวได้สอดคล้องกับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับชาวประมงพื้นบ้านที่บอกผลดี ในระยะยาวของการปฏิบัติตามนโยบายฯ นี้ จะช่วยให้ทรัพยากรในทะเลมีความอุดมสมบูรณ์ มากขึ้นในอนาคต

4) จากผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อระดับทัศนคติ หรือในบางกลุ่มที่มี ทัศนคติต่ำ รัฐบาล หรือ กรมประมง ควรส่งเสริมความเข้าใจ (สื่อสารด้วยวิธีต่าง ๆ) ให้การศึกษา อบรมเรื่อง การจัดการประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากอย่างยั่งยืน โดยเชิญ กลุ่มผู้ประกอบการ เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่นับถือศาสนาอิสลาม ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ ประเภทอวนลากที่มีระดับการศึกษาสูงสุด ไม่เกินมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ผู้ประกอบการ เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่ไม่มีอาชีพเสริม ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภท อวนลากที่มีรายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากต่ำกว่า 165,000 บาทต่อเดือน และ ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่มีเรือขนาดไม่เกิน 60 ตันกรอส เป็น กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่มีลักษณะ ต่าง ๆ ดังกล่าว มีระดับทัศนคติต่อนโยบายฯ โดยเปรียบเทียบต่ำกว่า ผู้ประกอบการเรือประมง พณิชย์ประเภทอวนลากอีกกลุ่มหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $\alpha = 0.05$

5.3 ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อจำกัด

1) ข้อมูลผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา ที่ได้จากหน่วยงานภาครัฐ ไม่ได้ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และเป็นข้อมูลส่วนตัวที่ปกปิด

2) การติดต่อสื่อสารและขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ในจังหวัดสงขลา เพื่อให้ได้ข้อมูลมีข้อจำกัด ทั้งการที่จะทำให้ได้รับข้อมูลหรือไม่ (บางที่ได้แต่ได้ไม่ครบ) หรือข้อมูลที่ไต่ตรงกับข้อเท็จจริงมากหรือน้อยนั้น จะขึ้นอยู่กับความรู้จักคุ้นเคยหรือสายสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการกับผู้วิจัยด้วย

3) ประเด็นสถานะและความถูกต้องของเอกสารและการปฏิบัติตามกฎหมาย IUU มีข้อจำกัดด้านข้อมูลเล็กน้อย คือ บางประเด็นของ IUU ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ตอบ ผู้วิจัยจึงรายงานคำร้อยละของสถานะและความถูกต้องของจำนวนผู้ตอบเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้คำร้อยละที่ปรากฏบางประเด็นของ IUU ไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดคือ $n = 49$ ราย

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาผลของการดำเนินนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) เพื่อผลสำเร็จหรือล้มเหลวของนโยบาย สำหรับเป็นบทเรียนในการออกมาตรการหรือกฎหมาย ในด้านการทำประมงให้มีความเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

2) ควรทำการศึกษาผลกระทบต่อนักผู้ประกอบการ หรือธุรกิจต่อเนื่องประมง จากการออกมาตรการต่าง ๆ ด้านกฎหมายมาบังคับใช้ เพื่อหาแนวทางหรือวิธีการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ จันทร์กลิ่น. 2550. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจปลูกข้าวโพดหวานของเกษตรกรใน
จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต
หาดใหญ่.
- กรมประมง. มปป. อวนลาก[Trawl Nets].[ออนไลน์]. URL: <http://www.fisheries.go.th/sf-sisaket/web2/images/stories/view/oien.pdf>. [สืบค้นวันที่ 4 พฤษภาคม 2559].
- กรมประมง. 2558ก. Fishing info Thailand Fisheries Information System. กรุงเทพฯ : เอกสารเผยแพร่
ระบบ Fishing info. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- กรมประมง. 2558ข. คู่มือปฏิบัติ เพื่อรองรับกฎระเบียบของสหภาพยุโรป ว่าด้วยการป้องกัน ยับยั้งและ
จัดการทำการ ประมงที่ผิดกฎหมายขาดการรายงานและไร้การควบคุม (การประมงไอยูยู)
สำหรับเรือประมงไทย. สงขลา : เอกสารเผยแพร่. สำนักวิจัยและพัฒนาประมงทะเล
กรมประมง.
- กองประมงต่างประเทศ. 2554. การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การประมงของไทยในน่านน้ำ
ต่างประเทศ. URL: <http://www.fisheries.go.th/foreign/images/pdf/overseaBook.pdf>.
[สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2558].
- คมชัดลึก. 2558. 'อวนลากเรือเถื่อน' เบื้องลึกยุโรป 'ใบเหลือง' ไทย. [ออนไลน์]. URL: <http://www.komchadluek.net/detail/20150425/205294.html>. [สืบค้นวันที่ 4 พฤษภาคม 2559].
- ขุ่อม สุขช่วย. 2550. ทศนคติของเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลต่อระบบมาตรฐานฟาร์ม GAP และ
CoC ในจังหวัดสตูล. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขต หาดใหญ่.
- ชูชัย สมितिไกร. 2554. พฤติกรรมผู้บริโภค. 3,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐรา สุวรรณราช. 2550. ผลกระทบและการปรับตัวของการทำประมงพาณิชย์ในจังหวัดสงขลา
จากภาวะสูงขึ้นของราคาน้ำมัน. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่.
- ณัฐวิทย์ เขาวนวาที. 2555. การจ้างแรงงานต่างด้าวในธุรกิจประมงทะเล: กรณีศึกษาในอำเภอเมือง
จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขต หาดใหญ่.
- ณิชกร แก้วสุขพ้อง. 2557. ทศนคติของแรงงานไทยต่อแรงงานต่างด้าว : กรณีศึกษาอุตสาหกรรม
การผลิตทูน่าบรรจุกระป๋อง ในจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ทองทศ กษิติเดชพวงศ์. 2553. ทักษะคติต่อการชำระภาษีเงินได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรแบบมีพันธะสัญญา กับบริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่.
- ปกรณกรณ์ คำทอง. 2552. แนวคิดการตัดสินใจ. [ออนไลน์]. URL: <https://www.gotoknow.org/posts/284784> [สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2558].
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. 2553. ทักษะคติหรือเจตคติ (Attitude). [ออนไลน์]. URL: <https://www.gotoknow.org/posts/280647> [สืบค้นวันที่ 15 พฤษภาคม 2559].
- มธุรส สว่างบำรุง. 2552. จิตวิทยากับพฤติกรรมมนุษย์. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2544. เครื่องมือประมง. [ออนไลน์]. URL: http://cyberlab.lh1.ku.ac.th/elearn/faculty/fisher/fi14/04_fishing.doc [สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2558].
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2544. วิชา 299111 การประมงทั่วไป บทที่ 4 การทำการประมง. [ออนไลน์]. URL: http://cyberlab.lh1.ku.ac.th/elearn/faculty/fisher/fi14/04_fishing.doc [สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2558].
- มานพ สวามิชัย. 2527. จิตวิทยาธุรกิจ. เอกสารประกอบการเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. กรุงเทพฯ : ไนน์.
- ราชกิจจานุเบกษา. 2558. ประกาศกรมประมง เรื่องกำหนดขนาดช่องตาอวนกันฉลุของเครื่องมืออวนลากที่ใช้ทำการประมง พ.ศ. 2558. เล่ม 132, ตอนพิเศษ 350 ง, หน้า 18.
- รักษัธรรม สังขชาติ. 2553. ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อองค์การการเงินชุมชน : กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่.
- วรวรรณ องค์คุรุรักษ์. 2552. ทักษะคติของชาวญี่ปุ่นที่มีต่ออาหารไทย : กรณีศึกษาร้านอาหารไทยในกรุงโตเกียว. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิรุทธิ์ โชติวรศิริกุล. 2552. ทักษะคติของเกษตรกรผู้เข้าร่วมมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรถูกค้า 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ธ.ก.ส.สาขานราธิวาส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. 2545. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีและปฏิบัติการ. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2548. การวิจัยธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสารจำกัด.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดตรัง. 2558. พรบ.การประมง พ.ศ.2558 . [ออนไลน์]. URL: <http://www.fisheries.go.th/if-trang/images/download/fishlaw2558.pdf> [สืบค้นวันที่ 21 กันยายน 2558].
- สมบุญ เจริญจิระตระกูล. 2557. เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาวิจัยทางธุรกิจเกษตร. สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สำนักงานวิจัยและพัฒนาประมง. 2559. ระบบฐานข้อมูลเรือประมงทะเลไทยภายใต้แผนแม่บทการจัดการประมงทะเลไทย พ.ศ.2554. [ออนไลน์]. URL: <http://www.platalay.com/boatsurvey2554/prvsearch.php>. [สืบค้นวันที่ 14 กรกฎาคม 2559].
- สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา. 2558. ข้อมูลผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากที่มีขนาดตั้งแต่ 30 ตันกรอส ขึ้นไป. สงขลา : ข้อมูลเรือเข้าออกผ่านระบบ Fishing info. ศูนย์ควบคุมการแจ้งเข้า - ออก เรือประมงสงขลา.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. 2559. สภาพสังคมจังหวัดสงขลา. [ออนไลน์]. URL: <http://www.csmsouth-border.go.th/provinces/detail/20/> [สืบค้นวันที่ 12 เมษายน 2559].
- สุวรรณทนา ทศพรพิทักษ์กุล ภักจุทา เขมากรณ์ อำนวย คงพรหม กิ่งกาญจน์ วิญญพันธ์ และสุภาพร ชุมภูวรรณ. 2551. การประมงอวนลากแผ่นตะเฆ่ขนาดเล็กบริเวณจังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา. สงขลา :เอกสารวิชาการฉบับที่ 10/2551. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลฝั่งอ่าวไทยตอนล่าง (สงขลา).
- เสรี วงษ์มณฑา. 2542. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค. 3,000 เล่ม. กรุงเทพมหานคร : เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.
- หฤษฎ์ ปิ่นไต้หิม. 2554. สภาพสังคมและเศรษฐกิจ และการทำประมงของชาวประมงพื้นบ้านในกลุ่มทะเลสาบสงขลา. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่.
- องค์การความร่วมมือเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติอันดามัน. 2550. ทะเลน้ำรู้วิกฤตประมงไทย. [ออนไลน์]. URL: <http://www.wetlandthai.org/data/crysis.html> [สืบค้นวันที่ 20 กันยายน 2558].
- อดุลย์ จาตุรงกกุล. 2543. พฤติกรรมผู้บริโภค. 2,000 เล่ม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โอภาส ชามะสนธิ์ และ คณิต เชื้อพันธ์. 2552. ทรัพยากรประมงบริเวณอ่าวไทยตอนบนจากเรือสำรวจ ปี 2549. สงขลา :วารสารวิจัยเทคโนโลยีการประมง ปีที่ 3 ฉบับที่ 2. ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลฝั่งอ่าวไทยตอนบน.
- GREENPEACE. 2558. การทำประมงผิดกฎหมาย. [ออนไลน์]. URL: <http://www.greenpeace.org/seasia/th/campaigns/Ocean/overfishing-and-destructive-fishing/IUU/>. [สืบค้นวันที่ 4 พฤษภาคม 2559].

ภาคผนวก

แบบสอบถามผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

ประกอบการวิจัยเพื่อสารนิพนธ์เรื่อง

ทัศนคติของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ใน จังหวัดสงขลา ต่อนโยบาย
การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

เลขที่แบบสอบถาม.....QNN

วันที่สอบถาม.....

โดย นาวาตรี จตุรคล มานิตย์ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ (Minor Thesis) ข้อมูลที่ได้จะเป็น
ประโยชน์ต่อรัฐบาลหรือกรมประมงสามารถนำไปกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ
ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวน
ลากในการทำอาชีพประมงนี้ได้ถูกต้องตามกฎหมายและมีความยั่งยืน รวมถึงมีประโยชน์ต่อผู้ที่
สนใจทำการศึกษาการทำประมงพาณิชย์ได้เข้าใจสภาพการประกอบธุรกิจเรือประมงพาณิชย์ประเภท
อวนลากในยุคเปลี่ยนผ่านไปสู่การทำประมงเพื่อความยั่งยืนให้ต่างประเทศยอมรับ และวิธีการ
ปรับตัวของผู้ประกอบการเพื่อให้ปฏิบัติตามกฎหมายประมงได้อย่างถูกต้อง จึงขอรบกวนทุกท่าน
ได้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและอิสระ ข้อมูลที่ได้จากท่านผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ
และขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

คำชี้แจง แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

ส่วนที่ 2 ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก

ส่วนที่ 3 ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

ส่วนที่ 4 ทัศนคติของผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการ

แก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ประกอบการเรือประมงพาณิชย์ประเภททวนลาก
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

1. เพศ GI01
☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ.....ปี GI02
3. สถานภาพสมรส GI03
 1) ☐ โสด 2) ☐ สมรสและอยู่ด้วยกัน
 3) ☐ สมรสแต่แยกกันอยู่ 4) ☐ หม้าย / หย่า
4. นับถือศาสนา GI04
 1) ☐ พุทธ 2) ☐ อิสลาม
 3) ☐ คริสต์ 4) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
5. ระดับการศึกษาสูงสุด GI05
 1) ☐ ไม่ได้เรียนหนังสือ 2) ☐ ประถมศึกษา
 3) ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น 4) ☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.
 5) ☐ อนุปริญญา หรือ ปวศ. 6) ☐ปริญญาตรี
 7) ☐ สูงกว่าปริญญาตรี 8) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน (รวมผู้ตอบแบบสอบถาม) GI06
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำกิจการประมงทั้งหมด.....คน GI07
8. การประกอบอาชีพเสริม นอกเหนือจากเรือประมงพาณิชย์ GI08
 1) ☐ ไม่มี 2) ☐ มี
9. จากข้อ 8 หากตอบว่า มี โปรดระบุอาชีพเสริม GI09
 1) ☐ นักวิชาการ 2) ☐ นักการเมืองท้องถิ่น
 3) ☐ นักธุรกิจและ ค้าขาย 4) ☐ นักกฎหมาย
 5) ☐ ทหาร/ตำรวจ 6) ☐ เกษตรกรรม (ปลูกพืช, เลี้ยงสัตว์)
 7) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
10. ท่านเป็นสมาชิกของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนใดบ้าง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ☐ สมาคมประมง GI10 2) ☐ กรมเจ้าท่า GI11
 3) ☐ ประมงจังหวัด GI12 4) ☐ ประมงอำเภอ GI13
 5) ☐ องค์การสะพานปลา GI14 6) ☐ สหกรณ์ประมง GI15
 7) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ..... GI16
11. รายได้จากการทำประมงพาณิชย์ประเภททวนลากทั้งหมด.....บาทต่อเดือน GI17
12. รายได้จากอาชีพเสริม ทั้งหมด.....บาทต่อเดือน GI18
13. รายจ่ายจากการทำประมงพาณิชย์ประเภททวนลากทั้งหมด.....บาทต่อเดือน GI19

14. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่ GI20
 1) ☐ ไม่มี (ข้ามไปทำส่วนที่ 2) 2) ☐ มี
15. จากข้อ 14 หากตอบว่า มี โปรดระบุว่าท่านกู้ยืมหนี้สินจาก GI21
 1) ☐ ในระบบ (ตอบข้อ 16) 2) ☐ นอกระบบ (ตอบข้อ 17)
 3) ☐ ทั้งในระบบและนอกระบบ (ตอบข้อ 16 และ 17)
16. แหล่งหนี้สินในระบบ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ☐ ธ.ก.ส. GI22 2) ☐ สหกรณ์การเกษตร GI23
 3) ☐ ธนาคารพาณิชย์ GI24 4) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....GI25
17. แหล่งหนี้สินนอกระบบ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ☐ แพลลา GI26 2) ☐ นายทุน GI27
 3) ☐ พ่อ,แม่ หรือญาติพี่น้อง GI28 4) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....GI29

ส่วนที่ 2 ลักษณะการทำประมงพาณิชย์ประเภทวนลาก

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างตรงตามความเป็นจริง

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะการทำประมง

1. ประสบการณ์ในการประกอบอาชีพประมง.....ปี FI01
2. สาเหตุสำคัญที่เลือกมาประกอบกิจการประมง คือ FI02
 1) ☐ ทำสืบทอดกันมายาวนาน
 2) ☐ พัฒนามาจากการเป็นได้เรือ
 3) ☐ สนใจเปลี่ยนมาจากอาชีพอื่น เพราะเห็นว่าเป็นกิจการที่มีรายได้สูง
 4) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
3. ท่านรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการประมงจากแหล่งใด (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 1) ☐ เพื่อนที่ทำธุรกิจประมง FI03 2) ☐ ศูนย์ฯแจ้งเข้า-ออก (PIPO) FI04
 3) ☐ โทรทัศน์ FI05 4) ☐ หนังสือพิมพ์ FI06
 5) ☐ อินเทอร์เน็ต FI07 6) ☐ สมาคมประมง FI08
 7) ☐ วิทยุประจำท้องถิ่น FI09 8) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....FI10

เครื่องมือประมง

4. เรือประมงพาณิชย์ทุกประเภทที่ถือครองทั้งหมดมีจำนวน.....ลำ FI11
5. เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากมีจำนวน.....ลำ FI12
- 1) ☐ เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาด 10 - 29.99 ตันกรอส
จำนวน.....ลำ FI13
- 2) ☐ เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาด 30 - 59.99 ตันกรอส
จำนวน.....ลำ FI14
- 3) ☐ เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาด 60 - 100 ตันกรอส
จำนวน.....ลำ FI15
- 4) ☐ เรือประมงพาณิชย์ประเภทอวนลากขนาดมากกว่า 100 ตันกรอส
จำนวน.....ลำ FI16
6. สาเหตุที่เลือกใช้เครื่องมือประมงประเภทอวนลาก FI17
- 1) ☐ เป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ได้ปริมาณมาก
- 2) ☐ เป็นเครื่องมือจับสัตว์น้ำได้หลากหลายชนิด
- 3) ☐ เป็นเครื่องมือที่มีค่าใช้จ่ายน้อย
- 4) ☐ เป็นเครื่องมือที่ถนัด สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ
- 5) ☐ เรือประมงที่มีอยู่ เหมาะกับการติดตั้งเครื่องมือประมงอวนลาก
- 6) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....
7. ขนาดตาอวนที่ใช้ในการทำประมงอวนลาก FI18
- 1) ☐ น้อยกว่า 4 เซนติเมตร
- 2) ☐ 4 เซนติเมตร
- 3) ☐ 5 เซนติเมตร
- 4) ☐ มากกว่า 5 เซนติเมตร

แรงงานจ้างในการประมง

8. จำนวนลูกเรือประมงประเภทอวนลากที่จ้างทั้งหมด.....คน FI19
- 1) ☐ สัญชาติ ไทย จำนวน.....คน FI20
- 2) ☐ สัญชาติเมียนมา จำนวน.....คน FI21
- 3) ☐ สัญชาติ ลาว จำนวน.....คน FI22
- 4) ☐ สัญชาติ กัมพูชา จำนวน.....คน FI23
- 5) ☐ สัญชาติ เวียดนาม จำนวน.....คน FI24

สถานที่และเวลาในการจับสัตว์น้ำ

9. พื้นที่ทำการประมง (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ☐ อ่าวไทยตอนบน	FI25	2) ☐ อ่าวไทยตอนกลาง	FI26
3) ☐ อ่าวไทยตอนล่าง	FI27	4) ☐ อ่าวไทยฝั่งตะวันออก	FI28
5) ☐ อันดามัน	FI29	6) ☐ นอกน่านน้ำ	FI30

10. จากข้อ 9 หากตอบว่า นอกน่านน้ำ โปรดระบุประเทศ

FI31

1) ☐ กัมพูชา	2) ☐ เวียดนาม
3) ☐ มาเลเซีย	4) ☐ อินโดนีเซีย
5) ☐ ฟิลิปปินส์	6) ☐ เมียนมา
7) ☐ อินเดีย	8) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

11. ระยะห่างจากฝั่งในการทำประมง.....ไมล์

FI32

12. ระยะเวลาในการออกไปทำประมงต่อเที่ยว.....วัน

FI33

13. จำนวนครั้งในการลากอวนต่อเที่ยว.....ครั้ง

FI34

14. ระยะเวลาในการลากอวนต่อครั้ง.....ชั่วโมง

FI35

15. ช่วงเวลาในการลากอวน

FI36

1) ☐ กลางวัน	2) ☐ กลางคืน
3) ☐ ทั้งกลางวันและกลางคืน	

ผลผลิตสัตว์น้ำที่จับได้

16. ชนิดสัตว์น้ำที่มักจับได้ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1) ☐ ปลาเศรษฐกิจ	FI37	2) ☐ ปลาเป็ด	FI38
3) ☐ ปลาหมึก	FI39	4) ☐ กุ้ง	FI40
5) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....			FI41

17. ปริมาณสัตว์น้ำที่จับได้โดยประมาณต่อเที่ยว

FI42

1) ☐ น้อยกว่า 25 % ของระหว่างบรรทัด	2) ☐ 25 % – 50 % ของระหว่างบรรทัด
3) ☐ 51 % – 75 % ของระหว่างบรรทัด	4) ☐ มากกว่า 75 % ของระหว่างบรรทัด

การจำหน่าย

18. แหล่งรับซื้อหลักคือ

FI43

1) ☐ กลางทะเล (เรือทัวร์)	2) ☐ แพลปลา
3) ☐ ตลาด	4) ☐ พ่อค้าคนกลางมารับซื้อที่เรือ
5) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

19. ลักษณะการจำหน่าย

FI44

1) ☐ คัดแยกตามลักษณะและชนิดของปลา	2) ☐ ขายเหมา
3) ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

ส่วนที่ 3 ลักษณะการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตาราง ตรงตามความเป็นจริง

ด้านสถานะการมีเอกสารหรือมีการปฏิบัติ

สถานะ	ก่อน พฤษภาคม 2558		ปัจจุบัน (2559)		
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	
Illegal					
1. ใบทะเบียนเรือ					S801,S901
2. ใบอนุญาตใช้เรือ					S802,S902
3. ใบประกาศนียบัตรนายเรือ					S803,S903
4. ใบประกาศนียบัตรช่างเครื่อง					S804,S904
5. บัตรประชาชนได้					S805,S905
6. บัตรประชาชนนายท้าย					S806,S906
7. อุปกรณ์ความปลอดภัย					S807,S907
8. บัตรสีชมพู					S808,S908
9. สัญญาจ้าง					S809,S909
10. ทะเบียนลูกจ้าง					S810,S910
11. ใบอนุญาตทำการประมง (อาชญาบัตร)					S811,S911
Unregulated					
12. การแจ้งเข้า – แจ้งออก					S812,S912
13. การบันทึก Fishing Logbook					S813,S913
Unregulated					
14. ติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ VMS					S814,S914

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตาราง ตรงตามความเป็นจริง

ด้านความถูกต้องของเอกสารและการปฏิบัติ

ความถูกต้อง	ก่อน พฤษภาคม 2558		ปัจจุบัน (2559)		
	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง	
Illegal					
1. ใบทะเบียนเรือ					R801,R901
2. ใบอนุญาตใช้เรือ					R802,R902
3. ใบประกาศนียบัตรนายเรือ					R803,R903
4. ใบประกาศนียบัตรช่างเครื่อง					R804,R904
5. บัตรประชาชนได้					R805,R905
6. บัตรประชาชนนายท้าย					R806,R906
7. อุปกรณ์ความปลอดภัย					R807,R907
8. บัตรสีชมพู					R808,R908
9. สัญญาจ้าง					R809,R909
10. ทะเบียนลูกจ้าง					R810,R910
11. ใบอนุญาตทำการประมง (อาชญาบัตร)					R811,R911
Unregulated					
12. การแจ้งเข้า – แจ้งออก					R812,R912
13. การบันทึก Fishing Logbook					R813,R913
Unregulated					
14. ติดตั้งอุปกรณ์ติดตามเรือ VMS					R814,R914

ส่วนที่ 4 ทศนคติของผู้ประกอบการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ต่อนโยบายการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านเห็นด้วย

5= เห็นด้วยมากที่สุด 4= เห็นด้วยมาก 3= เห็นด้วยปานกลาง
2= เห็นด้วยน้อย 1= เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วย					
	5	4	3	2	1	
ด้านนโยบาย						
1. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ ทำให้ต่างประเทศโดยเฉพาะทางประเทศยุโรปยอมรับ						AT01
2. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความเหมาะสมกับประเทศไทย						AT02
3. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ สามารถช่วยให้ประเทศไทยทำการประมงอย่างยั่งยืน						AT03
4. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ ทำให้การประมงไทยถูกต้องตามกฎหมาย มีการควบคุมและมีการรายงานอย่างชัดเจน						AT04
5. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ สามารถแก้ไขปัญหาได้ถูกจุด						AT05
6. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีเงื่อนไขในการปฏิบัติและข้อกำหนดเหมาะสมกับชาวประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก						AT06
7. นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความยุติธรรมดีต่อคนที่ทำประมงประเภทอวนลากส่วนใหญ่						AT07
8. เรือประมงมีความสะดวกในการทำประมงพาณิชย์ประเภทอวนลาก ตามนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้						AT08
9. สัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นหลังจากมีนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้						AT09

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วย					
	5	4	3	2	1	
ด้านการบังคับใช้กฎหมาย						
10. จนท.ที่บังคับใช้กฎหมายตามนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความเข้าใจและปฏิบัติด้วยความเหมาะสม						AT10
11. จนท.ที่บังคับใช้กฎหมายตามนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความยุติธรรม						AT11
12. การบังคับใช้กฎหมายมีอย่างทั่วถึงทุกกลุ่ม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ						AT12
13. ผู้ประกอบการประมงขนาดเล็กส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือกับ นโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้						AT13
14. ระยะเวลาการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศูนย์แจ้งเข้า – ออก เรือประมงสงขลา (PIPO) มีความเหมาะสม						AT14
15. เรือประมงขนาดเล็กส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติตาม นโยบายการแก้ไขปัญหา IUU ได้						AT15
ด้านการบทลงโทษ						
16. บทลงโทษของนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความเหมาะสม						AT16
17. บทลงโทษของนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความครอบคลุมทุกกรณี						AT17
18. บทลงโทษของนโยบายแก้ไขปัญหา IUU นี้ มีความชัดเจนในทุกประเด็น						AT18

ขอขอบพระคุณที่สละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลในครั้งนี้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

นาวาตรี จตุรคล มานิตย์

วัน เดือน ปีเกิด

10 สิงหาคม 2523

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

วิศวกรรมเครื่องกลเรือ

โรงเรียนนายเรือ

พ.ศ. 2548

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

พ.ศ. 2548 – 2556

ตำแหน่ง นายช่างและหัวหน้านายช่างประจำเรือใน
กองเรือยุทธการ สังกัด กองทัพเรือ

พ.ศ. 2557 – ปัจจุบัน

ตำแหน่ง หัวหน้าซ่อมบำรุง กองส่งกำลังบำรุง กองบัญชาการ
ทัพเรือภาคที่ 2 สังกัด กองทัพเรือ